

Republika Srbija
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva
i vodoprivrede
Direkcija za vode
Beograd

PROGRAM INTEGRISANOG RAZVOJA KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)

PLAN UPRAVLJANJA ŽIVOTNOM SREDINOM I SOCIJALNIM PITANJIMA

za

Projekat Regulacije Reke Raške u Novom Pazaru
rkm 0+000 do rkm 2+598.47 (L = 2.598 km)

B E O G R A D, April 2023

Sadržaj

UVOD	4
1. PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE - OPIS	6
1.1. Pozadina Projekta	6
1.2. Novi Pazar – Opis projekta regulacija reke Raške	6
1.3. Procena osnovnih uslova izvršena tokom pregleda deonice	8
1.3.1. Kvalitet vode	12
1.3.2. Demografija	12
1.3.3. Zona radova i njen položaj u odnosu na zaštićena prirodna i kulturna područja	12
1.3.4. Klima	13
1.4. Opis radova i prihvaćena tehnička rešenja	13
1.4.1. Trasa	13
1.4.2. Poprečni profil korita	14
1.4.3. Konsolidacioni pojasevi	15
1.4.4. Silazne rampe	16
1.4.5. Ulivna građevina	16
1.4.6. Mostovi	16
1.4.7. Komunalna infrastruktura	18
1.5. Eksproprijacija i zahtevi za izradu Akcionog plana raseljavanja (RAP)	19
1.5.1. Pravo svojine nad zemljištem	20
1.6. Uključenje zainteresovanih strana, objavljivanje informacija i javne konsultacije	20
2. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR	22
2.1. Relevantne institucije	22
2.2. Procena uticaja na životnu sredinu u Republici Srbiji	22
3. POTENCIJALNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SRDENICU I DRUŠTVENO OKRUŽENJE	22
3.1. Pozitivni uticaji potprojekta	26
3.2. Značajniji negativni uticaji i predložene mere ublažavanja	26
4. MERE ZA UBLAŽAVANJE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO	30
4.1. Mere za ublažavanje uticaja	30
4.1.1. Uticaji na životnu sredinu i društvo i odgovarajuće mere ublažavanja	30
4.2. Plan ublažavanja uticaja na životnu sredinu i društveno okruženje za potprojekat Novi Pazar –Regulacija Reke Raške	34
5. AKTIVNOSTI PRAĆENJA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I SOCIJALNIH PITANJA	49
5.1. Monitoring Plan za SDIP Pod-projekat: Novi Pazar – Regulacija reke Raške	50
6. ODGOVORNOST ZA UPRAVLJANJE EKOLOŠKIM I SOCIJALNIM UTICAJIMA PROJEKTA	56
6.1. Ekološke klauzule za ugovore o građevinskim radovima	56
7. IMPLEMENATCIONI ARANŽMANI	57
8. MONITORING I OBAVEZA IZVEŠTAVANJA	57
8.1. Monitoring na nivou SDIP-a	57
8.2. Planovi praćenja stanja životne sredine	57
8.3. Izveštavanje	57

8.3.1.	Izvođač radova Jedinici za implementaciju projekta (JIP).....	57
8.3.2.	Konsultant zadužen za poslove nadzora u Jedinici za implementaciju projekta.....	58
8.3.3.	JIP prema MPŠV, SB, polugodišnji izveštaj o stanju životne sredine i socijalnim pitanjima	58
9.	ŽALBENI MEHANIZAM	58
10.	TROŠKOVI SPROVOĐENJA MERA DEFINISANIH U ESMP	60
11.	JAVNE KONSULTACIJE I JAVNI UVID ESMP-A	60
12.	REFERENCE	60
ANNEX 1:	VAŽEĆI PROPISI SA STANJEM U ARPILU 2023	63
ANEKS 2:	USLOVI DOBIJENI OD RELEVANTNIH INSTITUCIJA	66
ANNEX 3	GRAĐEVINSKA DOZVOLA	71
ANNEX 4	ŽALBENI FORMULAR.....	76
ANNEX 5:	IZVEŠTAJ SA JAVNIH KONSULTACIJA.....	78
ANNEX 6:	NAJAVA RADOVA	80
ANNEX 7:	IZVEŠTAJ O EKOLOŠKOM I SOCIJALNOM SKRININGU ZA PODPROJEKT RAŠKA	82

UVOD

Republika Srbija zahtevala je finansijsku podršku Svetske banke kroz sporatum o zajmu sa (u daljem tekstu: Banka) radi sprovođenja Projekta Integrisanog razvoja Save i Drine (SDIP). Ciljevi SDIP-a su ubrzanje regionalne ekonomske saradnje na Zapadnom Balkanu i pomogne u jačanju institucija i procedura kroz koje susedske zemlje sliva Save i Drine međusobno saraduju. SDIP će se sprovoditi kroz dve faze koje se delimično preklapaju u 5 zemalja učesnica: Srbija, BiH, Crna Gora, Hrvatska i Slovenija. Dve faze projekta sprovodiće se tokom desetogodišnjeg plana (2020-30) sa Srbijom, BiH, and Crnom Gorom u prvoj fazi. Pod-projekat regulacije reke Raške na koji se odnosi ovaj ESMP sprovodi se pod okriljem SDIP-a.

Projekti za čiju realizaciju se traži asistencija Banke kroz projektno finansiranje nakon 1. Oktobra, 2018. Godine, potpadaju pod primenu Ekološkog i Socijalnog Okvira (ESF)¹. ESF čini, između ostalog, 10 Ekoloških i Socijalnih Standarda (ESS) kojima se definišu zahtevi za postupanje od strane Zajmoprimaca i projekata koje Banka finansira. U odgovoru na obavezu koju je Republika Srbija preuzela u toku pripreme projekta usvojeni su Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvom (ESMF) Decembar 2019, Plan uključenja zainteresovanih strana (SEP) Decembar 2019, Pravilnik o radu na projektu (LMP) Decembar 2019 i Okvirni plan raseljavanja (RPF). Ovi instrumenti skupa čine ekološke i socijalne instrumente kojima se upravlja projektom. The document akode postavlja formalni sistem pomoću kojeg će Projekat upravljati i pratiti obaveze tokom faze izgradnje i rada predloženog pod-projekta. Dokument je raspodelio odgovornosti među stranama uključenim u implementaciju potprojekta, posebno u vezi sa odgovornostima dodeljenim ovim ESMP-om.

Iako je ukupan rizik SDIP-a klasifikovan kao visok rizik prema ESF-u Svetske banke, skrining i naknadna klasifikacija rizika za ovaj potprojekat je sprovedena uzimajući u obzir specifičnosti tehničkog, ekološkog i društvenog okruženja u skladu sa metodologijom navedenom u ESMF (2019). Predloženi rizik potprojekta je klasifikovan kao **umeren**. Popunjeni skrining upitnik je uključen u Aneks 7.

Radovi predviđeni tehničkom dokumentacijom obuhvataju rutinske aktivnosti iskopavanja, sa ograničenim bagerovanjem, i zahtevaju veoma malo pribavljanje privatnog zemljišta, sa manjim uticajima na tri pomoćna objekta, i neće izazvati ni fizičko raseljavanje ni uticaje na život. Mere ublažavanja, i ekološke i društvene, adekvatno reaguju na identifikovane uticaje, ostavljajući preostale uticaje na skoro zanemarljivom obimu.

Ekološki i Socijalni standarda Svetske Banke koji su relevantni za projekat Regulacije reke raške u Novom Pazaru i kojima se moraju prilagoditi aktivnosti na ovom podprojektu dati su u nastavku:

---

¹ ESF je dostupan na adresi - <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework>.

	Ekološki i socijalni standardi	Relevantnost
ESS1	Procena i upravljanje rizicima i uticajima po životnu sredinu i socijalna pitanja	Relevantan
ESS2	Uslovi u oblasti rada	Relevantan
ESS3	Efikasnost resursa i prevencija i upravljanje zagađenjem	Relevantan
ESS4	Zdravlje i bezbednost zajednice	Relevantan
ESS5	Otkup zemljišta, ograničenja vezana za korišćenje zemljišta i nevoljno raseljavanje	Relevantan
ESS6	Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje prirodnim resursima	Relevantan
ESS7	Autohtono stanovništvo/tradicionalne istorijski vulnerabilne lokalne zajednice Podсахarske Afrike	Nije relevantan
ESS8	Kulturno nasleđe	Relevantan
ESS9	Finansijski posrednici	Nije relevantan
ESS10	Uključivanje nosilaca interesa i objavljivanje informacija	Relevantan
OP 7.50	Projekti na međunarodnim vodnim putevima	Relevantan

1. PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE - OPIS

1.1. Pozadina Projekta

Sava i Drina imaju tendenciju ka sušnim periodima ali i razarajućim poplavama - što se poslednji put dogodilo tokom 2010. i 2014. Poplava reke Save 2014. godine - najveća poplava veka - imala je za posledicu 79 žrtava i štetu od 1,5 milijardi evra u Srbiji (4,7% BDP-a), 2 milijardi eura u Bosni i Hercegovini (15% BDP-a) i 300 miliona eura u Hrvatskoj (0,5% BDP-a). Drina je tokom 2010. godine izazvala velike poplave - delom zbog proliivanja rezervoara hidroelektrana - i dostigla svoj najviši nivo u poslednjih 100 godina. Bujne poplave uništile su kuće, mostove i delove puteva, dok je porast vodostaja rezultirao poplavom i urbanih i ruralnih područja.

Glavni fokus Projekta integrisanog razvoja koridora Save i Drine (Faza 1 Programa) jeste poboljšanje zaštite od poplava i prekogranično upravljanje vodnim resursima u odabranim slivovima koridora Save i Drine, sa višim ciljem da se unapredi regionalna privredna integracija i ostvari veći rast kroz poboljšanu zaštitu od poplava, plovnost vodnih puteva i povezanost teretnog transporta, kao i prekogranično upravljanje vodama duž koridora Save i Drine.

Ovim projektom biće realizovani pod-projekti sa visokim nivoom spremnosti za sprovođenje i relevantnošću za programske ciljeve, uz pripremu izvođačkog projekta i tenderske dokumentacije koji bi se odnosili na Crnu Goru, BiH (Brčko distrikt) i Srbiju, uz istovremenu pripremu potprojekata koji će se sprovesti tokom druge faza Regionalnog programa. Projekat se sastoji od četiri komponente kao što je opisano u nastavku::

Komponenta 1: Integrisani razvoj koridora Save i Drine,

Komponenta 2: Održivo upravljanje životnom sredinom na koridoru reke Drine,

Komponenta 3: Priprema i upravljanje projektom, i

Komponenta 4: Regionalne aktivnosti

1.2. Novi Pazar – Opis projekta regulacija reke Raške

Regulacija Reke Raške umnogome će pozitivno uticati na gusto naseljeni i urbanizovani deo grada Novog Pazara. Novi Pazar nalazi se u Raškom okrugu u jugozapadnoj Srbiji (Slika 1). Osnovni cilj radova na regulaciji reke Raške je sprovođenje mera zaštite od poplava, erozije i bujica, čime se dopunjuje sistem zaštite od poplava koji je već sproveden nizvodno. Projektnim rešenjima obezbediće se zaštita industrijske zone, putne, stambene i komunalne infrastrukture, kao i privatnog zemljišta od velikih voda, odnosno poplava. Potprojekat obuhvata uređenje rečnog korita i vodnog zemljišta na način da se obezbedi protok vode i nanosa i stabilnost rečnog korita i obala.

Deonica reke Raške obuhvaćena ovim pod-projektom odnosi se na deonicu uzvodno od postojeće već regulisane deonice u dužini od oko 2500 m. (Slika 2).

Glavna odlika Reke Raške jeste njena ekstremna bujičnost. Ona se ogleda u naglom i iznenadnom formiranju poplavnih talasa na obroncima brda oko Novog Pazara. U prošlosti su registrovana izlivanja sve tri reke, naročito nakon obilnih padavina jakog inteziteta, pri čemu je pričinjena šteta na stambenoj i saobraćajnoj infrastrukturi.

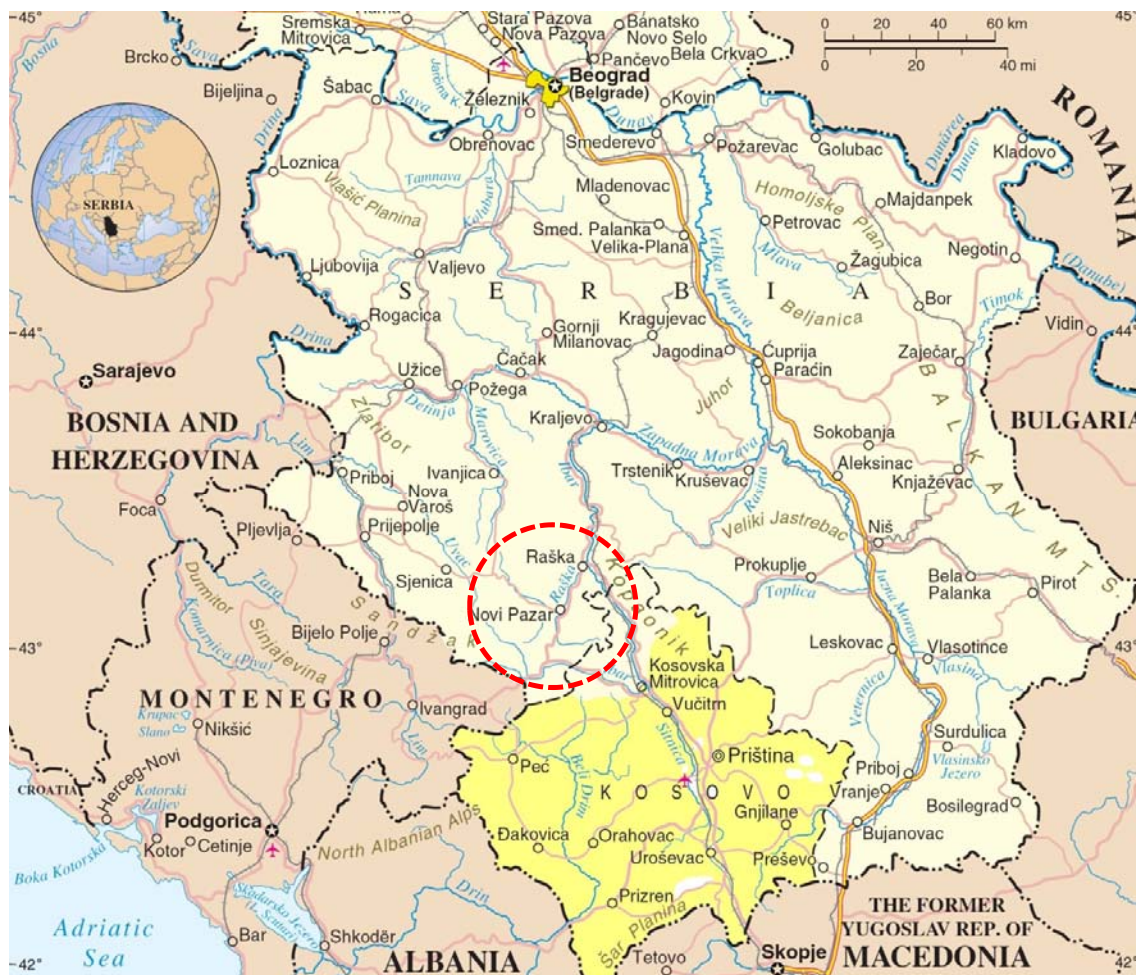
Takođe, ono što se odnosi na sve tri deonice jeste intezivna urbanizacija priobalja, koja je i nametnula potrebu produženja regulacije vodotoka u uzvodnim deonicama. (Slika 3). Zbog neplanske gradnje i širenja naselja naročito u prigradskim zonama, veliki broj objekata izgrađen je neposredno uz vodotok, a čest je slučaj da se objekti grade u osnovnom koritu reke što u velikoj meri povećava rizik od poplava. Takođe, čest je slučaj gradnje improvizovanih mostova i individualnih zaštita koje su prilikom proteklih poplava porušeni, a njihove delove bujica je odnela izvodno čineći štete na postojećim regulacijama u gradu. Ovakva dešavanja u blizini vodnih tela nisu retka u Srbiji, dok Grad Novi Pazar ima prilično nepovoljne razvojne mogućnosti u pogledu prostorne dostupnosti. Reka Raška ima pravac severoistok-zapad i deli teritoriju grada na severozapadni i jugoistočni brdsko-planinski region. Na istoku je prostorno

ograničenje kroz planinski masiv Rogozne, na severozapadu padine Golije i na zapadu padine Velike Ninaje. Ova prostorna ograničenja često su pokretači gore navedenih trendova razvoja.

Ono što je takođe obuhvaćeno Projektom su česti slučajevi izgradnje improvizovanih mostova, privremenih prelaza preko reka i pojedinačnih objekata za zaštitu od poplava, koji su neadekvatni i često povećavaju rizik od poplava. Većina ih je ili teško oštećena ili potpuno uništena tokom prethodnih poplava, a njihove delove je odnela bujica, nanevši štetu na postojećim već uređenim deonicama u gradu. Intenzivna urbanizacija i izgradnja, posebno u prigradskim delovima grada, nameće potrebu proširenja regulisanih deonica i ujednačavanja stepena zaštite.

Radovi potprojekat se sastoje od sledećih komponenti:

1. Pripremni radovi,
2. Uklanjanje vegetacije,
3. Uklanjanje mostova,
4. Uklanjanje nefunkcionalnih odliva otpadnih voda privatnih domaćinstava
5. Zemljani radovi,
6. Radovi u šljunku i kamenu,
7. Radovi u betonu,
8. Struktura priliva,
9. Rampe za spuštanje, i
10. Završni radovi.

Slika 1 Makro lokacija potprojekta - Grad Novi Pazar

Slika 2: Mikrolokacija potprojekta - deonica reke Raške u Novom Pazaru

Slika 3: Suženje korita usled izgradnje u koritu reke

1.3. Procena osnovnih uslova izvršena tokom pregleda deonice

Novi Pazar je grad koji se nalazi u Raškom okrugu u jugozapadnoj Srbiji. Nalazi se u dolinama Jošanice, Raške, Deževske i Ljudske reke. Leži na nadmorskoj visini od 496 m, u jugoistočnoj Raškoj oblasti. Grad je okružen planinama Golijom i Rogoznom, a na zapadu se prostire Pešterska visoravan. Ukupna površina gradskog administrativnog područja iznosi 742 km². Sadrži 100 naselja, uglavnom malih i rasprostranjenih po brdima i planinama koje okružuju grad. Najveće selo je Mur sa preko 3000 stanovnika.

Climate data for Novi Pazar													
Month	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Year
Average high °C	2.7	5.6	11.1	15.5	20.1	23.6	26.1	26.4	22.7	16.5	8.8	4.3	15.3
Daily mean	-0.6	1.6	6.3	10.2	14.6	18.0	20.1	20.1	16.7	11.4	5.2	1.2	10.4

°C													
Average low °C	-3.9	-2.4	1.5	5.0	9.2	12.5	14.1	13.8	10.7	6.4	1.6	-1.8	5.6
Average precipitation mm	71	64	66	74	92	78	68	62	69	80	93	83	900

Ležeći na raskrsnici brojnih starih i novih država, Novi Pazar je oduvek bio snažan trgovački centar. Uporedo sa trgovinom, grad je razvijao tradiciju proizvodnje. Tokom 20. veka postao je centar tekstilne industrije.

Reka Raška je najveća leva pritoka reke Ibar dužine oko 42 km. Raška izvire na obroncima Pešterske visoravni kod manastira Sopoćani, 17 km zapadno od Novog Pazara. Raška ima prilično simetričan pravougaoni sliv površine 1193 m² sa prosečnom visinom vodenih sedimenata od 755 mm godišnje. Raška kotlina je razvijena u jednostavnoj kotlini između Golije na severu, Rogozne na jugu i Peštarske kraške visoravni na zapadu. Na hidrološki režim sliva dominantno utiču planine Rogozna (1479 mnv) i Golija (1833 mnv), gde se sneg zadržava do aprila. Sliv reke Raške je poznat po čestim bujičnim poplavama, praćenim fluvijalnom erozijom i materijalnom štetom..

Od rkm: 32+000 do rkm: 17+000 cca, Raška protiče kroz Novopazarski basen, gde se nalazi urbano jezgro grada Novog Pazara. U samom centru grada, sedamdesetih godina prošlog veka započete su aktivnosti na uređenju vodotoka i povećanju stepena zaštite od štetnog dejstva voda. Da bi se Novi Pazar zaštitio od visokih voda Raške, uređeno je njegovo 3,5 km dugo korito u centru grada. Radovi su započeti 1976. godine i odvijali su se u fazama do 1986. godine. Regulacija reke Raške tada je pokrivala značajan deo toka kroz grad. Raška je uređena kao bračni krevet u obliku trapeza sa šetalištem u predvorju ukupne širine oko dvadesetak metara. Obučeni deo je napravljen od kamena u cementnom malteru, dok će prednji deo biti prekriven travom kao održivo i ekološki prihvatljivo rešenje.

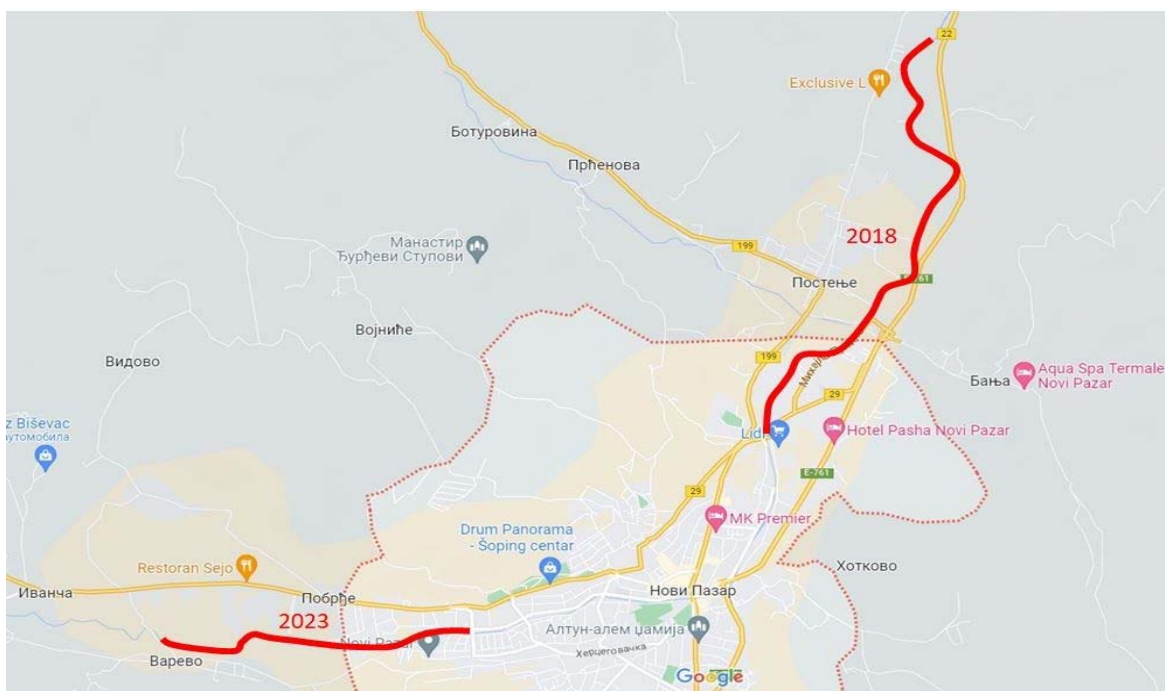
Slika 4 Regulisana deoncia reke Raške u Novom Pazaru

Posle velikih poplava 2013, 2014. i 2016. godine, koje su ostavile za sobom značajne materijalne štete (pre svega na privatnoj imovini), bilo je očigledno da je unapređenje postojećih sistema zaštite od poplava i infrastrukture potrebno proširiti ka periferiji Novog Pazara. U prilog tome govori i činjenica da je u

međuvremenu Grad doživeo značajno proširenje i urbanizaciju rečnih obala nizvodno i uzvodno od obučениh deonica. Pored toga, zbog izgradnje suprotne zoning i planskim zahtevima, veliki broj objekata (privatnih, stambениh, poslovnih i pomoćnih) izgrađen je neposredno uz vodotok, što je u velikoj meri povećalo rizik od poplava i otežava projektovanje novih sistema zaštite od poplava. Potprojekat neće izazvati ni fizičko ni ekonomsko raseljavanje. Za fizički otisak potprojekat samo uske trake zemlje (uglavnom pustoš, zahvaćen erozijom, bez aktivnosti na zemljištu koje čine izvor prihoda). Poređenjem različitih mikrovijanti utvrđeno je da izrada potprojekat izaziva minimalan negativan uticaj na PAP i zajednicu, budući da će planirani radovi izazvati samo slučajevе delimične parcele i manjeg otkupa zemljišta, uticaja na 4 pomoćna objekta koja nisu povezana ni sa jednom. Aktivnosti koje stvaraju sredstva za život, dok se mere adaptivnog dizajna istražuju kako bi se izbegli uticaji na stambene fizičke strukture. Tokom 2016. i 2017. godine izvođeni su radovi na regulaciji vodotoka reke Raške, nizvodno od već regulisane deonice koja je završena 1980. godine (nizvodno od Carske Ćuprije). Ovim radovima obuhvaćeno je proširenje obučene deonice Raške nizvodno u dužini od 1400 m, kao i regulisanih pritoka Deževske reke (620 m) i Banjske reke (150 m).

Slika 5: Nizvodno regulisana deonica Reke Raške(slika prikazuje stane pre i posle) 2018

Slika 6: Pregledna mapa planirane i završene deonice

Stanje neregulisane deonice reke Raške, koje se bavi ovim pod-projektom, odgovara bujičnmp karakteru vodotoka. Prirodno formiran poprečni profil je tipičan za male vodotoke u donjem toku. Podrazumeva usko, krivudavo korito formirano u sopstvenom aluvijumu, karakterističnog oblika slova „U“sa obalama pod uticajem velike vodene erozije. Prirodno uzak profil toka dodatno je sužen intenzivnom vegetacijom, uz povremeno prisustvo otpada i šteta, kao i objekata u koritu.

Obale reka karakteriše gusta izgrađenost objekata i infrastrukture, što ograničava izbor i dimenzije tehničkog rešenja za predložene radove reke.

Morfologija rečnog korita je promenljiva i pod evidentnim uticajem erozije tokom prolaska velikih voda. Na vodotocima je zabeležen veliki broj mostova i ispusta privatnih kanalizacionih izliva.

Najveće pritoke Raške su: Jošanica, Ljudska, Deževska, Trnavica, Slatinska, Izbička i Kukavička, dok su veće desne pritoke Raške Slatinska i Sebečevska, Jošanica, Izbička i Jovska reka, a leve pritoke Ljudska, Deževska. i Tušimska. U proseku, sliv Raške godišnje isporučuje oko 750 mm vode. Sa planina Rogozne i Golije uticaj padavina je preko 100mm zbog snežnog pokrivača koji se zadržava do aprila. Najniži vodostaj je u julu i septembru, a najviši u novembru i martu. Najveća širina reke je u donjem toku i iznosi 10 m, a najveća dubina 1,50 m. Ukupna dužina reke je 36 km.

Hidrotehnički objekti korišćenja voda i zaštitu voda nisu evidentirani

Slika 7: Nizvodno regulisano korito reke Raške i most No. 1 at rkm 0+000

Slika 8: The instability of the river banks and the suspended bridge on Raska

Slika 9: Otpad i nanos u koritu reke i uzvodni kraj reke Raške

1.3.1. Kvalitet vode

Reka Raška je veoma zagađena, posebno u i nakon što protiče kroz Novi Pazar. Posle decenija stalnog zagađivanja, biolozi su reku u maju 2022. proglasili „mrtvom“. Na izvoru je voda izuzetnog kvaliteta, ali u Novom Pazaru i nekoliko kilometara nizvodno nema životinjskog sveta. Reka je zagađena najvećim delom otpadnim vodama iz fabrika, ali i iz domaćinstava. Nizvodno od Novog Pazara voda nije dobra čak ni za navodnjavanje, što je već 2020-ih postalo očigledno jer se uzvodno od Novog Pazara nalazi većina livada, zelenih pašnjaka, bašta i oranica.

Osim ribe, u reci nema žaba, čak ni algi. Voda sadrži amonijum nitrata, feces, gastrointestinalne enterokoke i dr. Kako se Raška uliva u Ibar, zagađuje i ovu reku.

Sekundarni podaci o monitoringu kvaliteta vode nisu dostupni. Stvarni podaci o kvalitetu vode biće dobijeni aktivnostima monitoringa životne sredine koje Izvođač obavlja pre početka radova. Ovo će biti uključeno kao nulti zahtevi za monitoring.

1.3.2. Demografija

Prema popisu iz 2011. godine, gradsko područje ima 68.749 stanovnika, dok gradsko administrativno područje ima 100.410 stanovnika. Grad je kulturni centar Bošnjaka u Srbiji i regionu Sandžaka. U urbanom području grada živi ukupno 68, 47% stanovništva. Gustina naseljenosti je 135,32 stanovnika po kvadratnom kilometru. Novi Pazar ima 23.022 domaćinstva sa prosečno 4,36 članova; broj domova je 28.688. Neposredno područje je gusto naseljeni deo Novog Pazara sa već postojećim građevinskim intervencijama i izmenama prirodnog okruženja. U kontekstu ovog potprojekat, postojeći izmene se odnose na oblasti u kojima su društvene vrednosti izmenjene kao rezultat ljudskih aktivnosti i ovi uticaji su još uvek evidentni. Područja pre-poremećaja obuhvataju uticaje od ranije sprovedenih aktivnosti, građevinskih i srodnih aktivnosti, kako privatnih tako i javnih, koje nisu u vezi niti su realizovane u očekivanju ovog potprojekat. Ovo je najočiglednije u prenaseljenosti, zagušenjima u saobraćaju, neformalnoj izgradnji van urbanističkog plana itd. Ovi uslovi ne pogoršavaju bilo koji od direktnih ili indirektnih društvenih negativnih uticaja koji potprojekat može imati. Naprotiv, ovaj potprojekat je direktno usmeren na očuvanje životne sredine i života i zdravlja stanovništva.

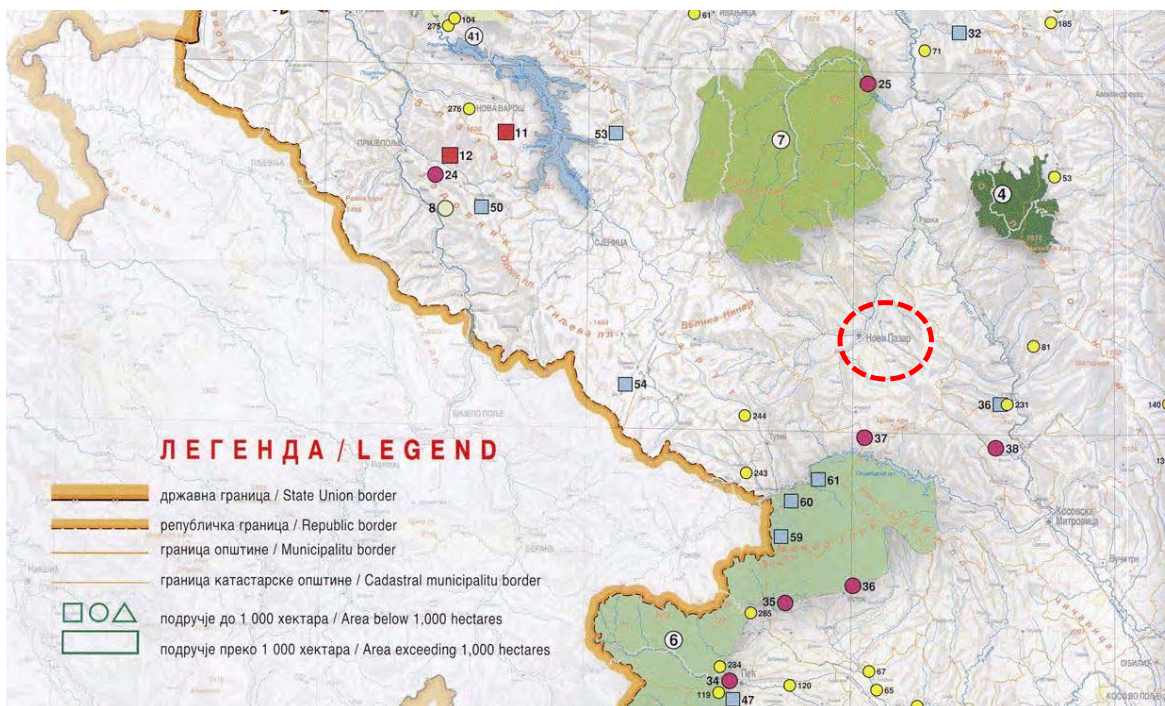
1.3.3. Zona radova i njen položaj u odnosu na zaštićena prirodna i kulturna područja

Potprojekat se ne nalazi u okviru zaštićenog područja prirode za koje je sproveden ili pokrenut postupak zaštite, niti na području ekološke mreže Republike Srbije.

To je potvrđeno od strane Zavoda za zaštitu prirode Srbije (ZZP), u fazi projektovanja. Uslovi dobijeni od ZZP su priloženi kao Aneks 2 ovog ESMP dokumenta.

Najbliže zaštićeno prirodno područje je Park prirode „Golija“ (br. 7 na slici 9), koje je udaljeno preko 20 km od potprojektnog područja. Drugo zaštićeno prirodno područje je Nacionalni park „Kopaonik“ (br. 4 na slici 9) koji je udaljen najmanje 30 km od potprojektnog područja. Treće zaštićeno prirodno područje je Nacionalni park „Prokletije“ (br. 6 na slici 9) koji je udaljen najmanje 20 km od potprojektnog područja.

Slika 10: Položaj podprojekta u odnosu na zaštićena područja

Pod-projekat neće direktno uticati na materijalno ili nematerijalno nasleđe niti na zakonski određena i zaštićena područja.

Međutim, utvrđeno je da se u naselju Lug na lokaciji rkm 0+ 983.64 nalazi Hanefi džamija. Džamija je znatno iznad vodotoka i podržana je i zaštićena visokim potpornim zidom, i ne očekuje se da će sami radovi uticati na džamiju.

1.3.4. Klima

Novi Pazar ima vlažnu kontinentalnu klimu tipičnu za brdsku Rašku oblast. Uglavnom je hladnije nego u drugim većim gradovima u Srbiji, ali i dalje znatno toplije od susednog grada Sjenice.

1.4. Opis radova i prihvaćena tehnička rešenja

1.4.1. Trasa

Pri definisanju trase i dimenzija regulisanog korita uzeto je u obzir uzak raspoloživi pojas vodotoka, koji je sa obe strane ograničen putnom, industrijskom i komunalnom infrastrukturom. Trasa regulacije reke sa sistemom za zaštitu od poplava je projektovana tako da se u maksimalnom mogućem obimu izbegne eksproprijacija privatnog zemljišta i imovine. Prilikom projektovanja trase regulisanog korita ispoštovana je osovina regulacionog pojasa kako bi se omogućilo potpuno iskorišćenje širine pojasa. Na ovaj način je postignuta maksimalna moguća širina regulisanog korita u povećanju propusnosti i snižavanju nivoa. Povoljna okolnost je što regulacioni pojas reke Raške u dobroj meri prati prirodno korito, tako da je postignut uravnotežen odnos količine zemljanih radova.

Osnovni kriterijum za definisanje trase prema projektnom zadatku bio je uklapanje u prostor predviđen za regulaciju prema važećem planskom aktu, odnosno Planu Generalne Regulacije (PGR) grada Novog Pazara. Koridor regulisanog korita je uređen i dimenzionisan tako da se u potpunosti nalazi u definisanoj zoni regulacije reke. Alternativna trasa za potprojekat nije mogla biti istražena i samo područje uticaja nije moglo biti izbegnuto zbog prirode potprojekat, pošto je trasa postavljena tako da prati položaj i erodirano, podložno poplavama i poplavi izložene obale reke. Ipak, uticaji na stambene i infrastrukturne objekte su izbegnuti, sa izuzetkom 4 pomoćna objekta.

Potprojekat je podvrgnut integrisanom ekološkom i socijalnom skriningu, prema mehanizmu koji je usvojen u ESMF-a. Sam skrining obavljen je kroz kombinaciju analize sekundarnih podataka, posete lokaciji koje informacije su upotpunjene lokalnim kontekstom i znanjem lokalnih zajednica i institucija Grada Novog Pazara. Poređenjem različitih mikrovarijanti utvrđeno je da izrada potprojekat izaziva minimalan negativan uticaj na privatna lica i zajednicu, budući da će planirani radovi izazvati samo slučajevne eksproprijacije manjih delova zemljišta kao i uticaj na 4 pomoćna objekta. Ovi objekti ne dovode se u vezu sa aktivnostima kojima se genriše izvor prihoda za domaćinstva u čijem su vlasništvu ovi objekti. Mere daljeg prilagođavanja projektno-tehničkih rešenja razmotriće kako da se izbegne uticaj i na ove objekte dok je uticaj na stambene objekte u potpunosti izbegnut. Ovo je takođe potvrđeno skriningom i kroz razgovore koji su u toku sa različitim zainteresovanim stranama, uključujući pre svega lokalne zajednice. Projekat je efektivno uspeo da izbegne uticaje na objekte u potpunosti na desnoj obali, dok će na levoj obali na 4 parcele pomoćne strukture morati da budu uklonjene uz nadoknadu u skladu sa Okvirnim planom preseljenje i Akcionim planom preseljenja. Međutim, tokom izvođenja radova dodatno će se sagledati da li je izbeći uticaje i na ove pomoćne objekte. Trenutno je u pripremi Akcioni plan raseljavanja i očekuje se da će biti završen do jula 2023. Bez obzira na to, radovi neće početi na terenu pre nego što ovaj plan bude usvojen, konsultovan i sproveden. Potprojekat je od najvećeg prioriteta za zaštitu života, zdravlja i imovine i koristi podjednako široj zajednici Novog Pazara, ali pre svega pogođenim vlasnicima koji su najbliži reci i najpodložniji rizicima od poplava.

1.4.2. Poprečni profil korita

Definisanje poprečnog preseka rečnog korita podrazumevalo je određivanje veličine i oblika profila proticaja, materijala i debljine slojeva obloge korita, kao i svih pratećih elemenata. Osnovni kriterijum za usvajanje oblika i dimenzija korita je dimenzionisanje na osnovu potrebne snage proticaja profila definisanog odgovarajućim tokovima. Projektni proračun je zasnovan na sledećim proticajima: $Q_{0,5\%} = 315 \text{ m}^3/\text{s}$ i $Q_{1\%} = 257 \text{ m}^3/\text{s}$. Drugi kriterijum koji je uzet u obzir je prostorno uklapanje regulacionih elemenata, odnosno gabarita profila proticaja u zoni definisanoj planskim aktom, koja je određena za regulaciju vodotoka. Drugi važan kriterijum je uklapanje u postojeće rešenje za predmetne radove reke, idejno i hidraulički, u granicama ekonomski prihvatljivog rešenja.

Osnovni gabariti i forma poprečnog profila korita, predefinisani su ulaznim ograničenjima same deonice. Širina definisanog pojasa regulacije unapred određuje raspoloživu širinu projektovanog korita dok ostali kriterijumi diktiraju početne uslove prilikom varijantisanja forme i oblika korita. Gabariti poprečnog profila, kao i odnos dimenzija elemenata dvogubog korita, određeni su postupkom varijantisanja, tako da optimizuju suprostavljene uslove propusne moći i ostalih hidrauličkih uticaja sa jedne strane i uslove i ograničenja predmetne deonice sa druge strane. Kosine major korita određene su kako bi se obezbedila potrebna visina regulacionih građevina za pokrivanje linije nivoa kontrolne merodavne vode. Visina završnog venca kosine major korita definisana je na osnovu kontrolne velike vode ($Q_{0.5\%}$) uz usvajanje sigurnosne visine od 20 cm. Podobnosti i opravdanost usvojenog korita proverena je hidrauličkim proračunima na najnepovoljnije uslove u toku eksploatacije.

Usvojene dimenzije korita Raška:

Geometrijska forma: Složeno (dvogubo) korito;

Širina u dnu b: 8.00 m;

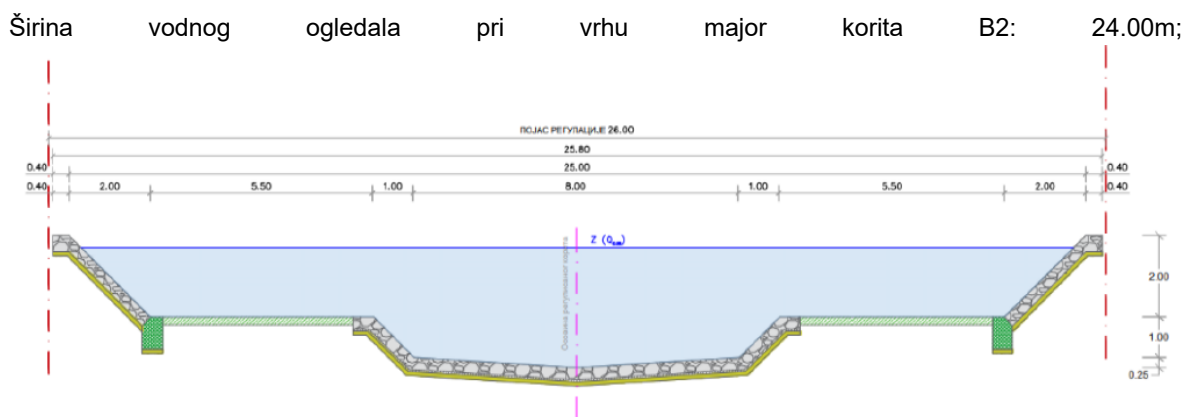
Dubina minor korita h: 1.25 m;

Nagib kosine stranica m: 1.0;

Širina vodnog ogledala pri vrhu minor korita B1: 10.00 m;

Širina forlanda: 2 x 5.50 m;

Dubina major korita h1: 2.30 m;

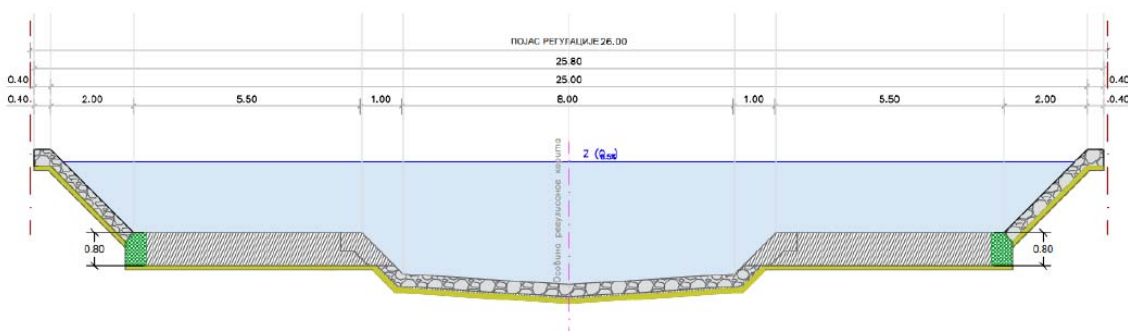
Slika 11: Primenjene dimenzije korita reke Raške

Na osnovu navedenog, usvojena je obloga minor korita od kamena u cementnom malteru prema konceptu postojeće regulacije. Radi uklapanja u već izvedenu regulisanu, nizvodnu deonicu reke Raške, u ovom projektu je usvojen isti način stabilizacije rečnog korita, koja se postiže kamenom u cementnom malteru. Minor korito se u celini oblaže, sa prepustima na vrhu kosine ka forlanu, radi srečavanja podlokavanja kosine. Debljina obloge od kamena u cementom malteru je 30 cm. Prema stanju izvedenih deonica i preporukama literature ovaj tip obloge je odgovarajuć za merodavne uticaje koji se mogu javiti pri velikim vodama. Takođe uslovi urbane regulacije zahtevaju čiste i pristupačne površine, jednolične karakteristike i gabarite, kao i pravilne lukove i oštre konturne prelome koje omogućava primena ovog tipa obloge. Kamen se utiskuje u svež beton na betonskoj posteljici debljine 5 cm koja leži na izravnjavajućem tamponskom sloju od šljunka debljine 10 cm, u svemu prema grafičim priložima.

Glavni nagib se oslanja na noseću gredu od armiranog betona i definiše konturu prednjeg dela. Globalna stabilnost kosine kao i potporne grede proverena je konstrukcijskim proračunima. Na njegovom gornjem kraju kosina je ostavljena ka spolja u dužini od 40 cm, čime se formira završni venac i sprečava eventualno podrivanje nasipa. Prednji deo (obale) ne obrušava glavne leje, već su prekriveni humusom i travom. Prema zahtevima Investitora, forland nema poprečni nagib i nije popločan, tako da se njihove površine kasnije mogu koristiti za trasiranje biciklističkih staza, pešačkih staza, izletišta ili drugih objekata. Predviđeno je da se platoi forlanda ozelene, humuziraji i poseju kratkom travom koja se redovno kosi i održava. Materijalizacija poprečnog preseka korita je konstantna celom dužinom trase.

1.4.3. Konsolidacioni pojasevi

U okviru regulacije predviđen je kontinualan podužni nagib dna na celoj dužini deonice od 6.85 promila. Radi stabilizacije podužnog pada i globalne stabilnosti korita u podužnom pravcu, pre svega pojasa forlanda od zemljanog materijala predviđeni sukonsolidacioni pojasevi od nearmiranog betona. Konsolidacioni pojas je poprečnagrađevina, karakteristična za bujične tokove, kojima se stabilizuje korito upodužnom pravcu usled silovitog dejstva bujičnog toka. Pojasevi povezuju minorkorito i zid obaloutvrde čineći jedinstvenu celinu kojom se stabilizuje zahvaćeni pojas i sprečava veće pokretanje zemljanog materijala. Pojasevi su predviđeni nasvakih 50 m. Konsolidacioni pojasevi su srednje visine 0.8 m dok je širina 0.5 m. Njihov položaj prikazan je na situacionim priložima 1.2, 1.3 i 1.4 dok je tipski detalj konsolidacionog pojasa prikazan na grafičkom prilogu br.6

Slika 12: Karakteristični poprečni profil regulisanog korita reke Raške

1.4.4. Silazne rampe

Za saobraćajnu komunikaciju sa priobaljem, kao i kretanje mehanizacije u forlandima regulisanog korita za potrebe održavanja predviđene su silazne/ navozne rampe. Rampe su projektovane niz kosinu major korita kako ne bi zatvarale proticajni profil, dok je njihov položaj uslovljen raspoloživim prostorom i mogućnostima pristupa. Predviđen je ukupno pet rampi u skladu sa raspoloživim prostorom u priobalju. Spoljašnji potporni zid rampe u kruni ima konstantnu visinu kako bi se obezbedio ujednačen i kontinuiran stepen zaštite priobalja, dok je visina promenljiva kako bi se racionalizovale potrebne količine betona uz poštovanje uslova stabilnosti. Unutrašnji zid rampe prati kosinu rampe od visine terena do projektovane visine forlanda u nagibu 1:10 prema uslovima merodavnog vozila mehanizacije. Podloga rampe i vidni unutrašnji zidovi projektovani su od kamena u cementnom malteru po uzoru na koncept regulacije. U okviru grafičkih priloga dat je položaja rampi kako bi se ostvarila saobraćajna komunikacija sa regulisanim koritom, sa obe strane regulacije. Ukoliko je potrebno, položaj silaznih rampi može se korigovati u narednim fazama projektovanja u skladu sa realnim potrebama i stanjem na terenu.

1.4.5. Ulivna građevina

Radi stabilizacije uzvodnog kraja regulacije, i povezivanja sa prirodnim koritom Raške projektovana je ulivna građevina. Ulivna građevina predstavlja prelaznu deonicu, odnosno postepeni prelaz i nivelaciono ulapanje iz projektovanog dvogubog korita ka prirodnom stanju neuređenog korita uzvodno. Ujedno uloga ulivne građevine je i da prikuplja i usmerava vodu ka regulisanom koritu. Kako bi se savladala visinska razlika između poslednjeg regulisanog profila br. 70 i prirodnog terena uzvodno predviđena je kaskada visine 0.8 m, u okviru ulivne građevine. Konstruktivno, kaskada je masivni armirano-betonski element, i prostire se punom dužinom korita. Dno ulivne građevine oblaže se kamenom u cementnom malteru kao i minor korito dok se kosine ulivne građevine i prirodnog korita utvrđuju se kamenim nabačajem debljine 0.5-0.7 m. Ulivna građevina projektovana je od lomljenog kamena, sa tepihom od kamena u cementnom malteru, kosina nepravilne forme prema uslovima terena..

1.4.6. Mostovi

Izlaskom na teren i projektom evidentiran je značajan broj objekata u koritu vodotoka kao i u priobalju. Na regulisanim i neregulisanim delovima vodotoka izgrađen je veliki broj mostova, zaštitnih zidova, deponija. Mnogi od ovih objekata izgrađeni su u privatnoj režiji a njihova neuslovnost i negativan uticaj na evakuaciju poplavnog talasa ispoljio se tokom poplava 2014, 2015. i 2016. godine.

Obilaskom na licu mesta utvrđeno je da na relevantnoj deonici reke Raške postoji ukupno 5 mostovskih konstrukcija, od kojih će 4 biti uklonjene, a otpad koji nastane od uklanjanja preuzima Grad Novi Pazar kroz odlaganje na za te namene predviđenu kolaciju. Grad Novi Pazar se takođe obavezao da će deo čeličnih elemenata ponovo upotrebiti, gde je to moguće, dok će drveni delovi mostova biti ponuđeni lokalnoj zajednici na ponovnu upotrebu uključujući i kao grejni materijal na koji se oslanja većina domaćinstava koja nisu priključena na daljinsko grejanje.

Uvidom u konstrukciju, položaj, dimezije i karakteristike mostova odlučeno je da će se projektom proveriti uslovnost samo najizvodnijeg mosta, dok su ostali mostovi koju su pešačke konstrukcije predviđeni za uklanjanje. Naime, oni svojim rasponom nadvisuju samo prirodno korito Raške i oslanjaju se na prirodne obale. Ovakve konstrukcije pored toga što su konstruktivno i hidraulički nedimezionisane svojim položajem i rasponom ne zadovoljavaju uslove nove trase i gaarita regulisanog korita. Izmeštanjem trase regulisanog korita u odnosu na prirodno korito, kako bi se ispratio pojas regulacije, pojedini mostovi se ni prostorno uklapaju u gabarite korita. Kao takve one su apsolutno neuklopive u koncet regulisanog korita te su predviđene za uklanjanje.

Pored toga, uklanjanje mostova će takođe doprineti zdravlju i bezbednosti zajednice, posebno dece i starijih, jer neki od njih ne ispunjavaju ni najosnovnije standarde u pogledu stabilnosti, bezbednosti itd. Grad Novi Pazar potvrdio je izgradnju novog mosta koji će biti izgrađen kako bi kompenzovao funkciju onih čije je uklanjanje predviđeno. Lokacija novog mosta biće određena kombinacijom potreba lokalne zajednice, koliko je to tehnički izvodljivo, i lokacijskih uslova JKP Srbijavode. Lokalna zajednica će biti blagovremeno konsultovana, u prvom stepenu tokom javnih konsultacija o ovom ESMP-u, a kontinuirano angažovanje zainteresovanih strana koje vodi PIU i koje vodi Grad Novi Pazar će se nastaviti do dogovora o konačnoj lokaciji. Između Grada Novog Pazara i lokalnog stanovništva dogovoreno je da se izgradi novi most koji će nadoknaditi gubitak za potrebe saobraćaja i pešaka. Izgradnju mosta će realizovati Grad Novi Pazar, na osnovu svojih investicionih planova, izgradnja novih planirana je nezavisno od realizacije ovog potprojekta.

Idenifikovani mostovi

Most broj	Slika	Procena
1		Uslovan
2		Uklanjanje

3.

Uklanjanje

Slika 15: Drveni na profilima na rkm 1+095.66

4.

Uklanjanje

Slika 16: Srušen u poplavama

5.

Uklanjanje

Slika 17: Srušen u poplavama on
rkm 2+298.55

1.4.7. Komunalna infrastruktura

Gradska uprava Novog Pazara ne raspolaže katastrom podzemnih instalacija. Projektom je identifikovan veliki broj privatnih kanalizacionih izliva direktno u vodotok, bez prethodnog tretmana otpadnih voda.

Konstatovano je da su u pitanju ilegalni izlivi kanalizacije s obzirom na to da nisu u skladu sa planskim aktom grada Novog Pazara kao i osnovnim principima struke vezanim za kanalisanje otadnih voda iz domaćinstava. Ovi izlivi nisu aktivni. Na slici ispod je prikazan primer ilegalno izvedenog izliva kanalizacije direktno u vodotok.

Slika 18: primer ilegalno izvedenog izliva kanalizacije direktno u vodotok.

Grad Novi Pazar je dao potvrdu da su postojeći izlivi kanalizacije bili u funkciji do završetka izgradnje kanalizacije u Varevskoj ulici i Pribojskoj ulici (izlivi su iz domaćinstava ove dve ulice). Izgradnjom kanalizacije priključena su domaćinstva na postojeći kolektor duž reke Raške. Duž leve strane reke Raške je izgrađen kolektor koji prati regulaciju reke Raške, dok su desnom stranom domaćinstva priključena na kanalizaciju.

Ipak, Grad Novi Pazar je započeo pripreme za realizaciju projekta „Čista Srbija“. Dostavljena su idejna rešenja i podneti zahtevi za izdavanje lokacijskih uslova. Rok za početak realizacije projekta je 2024. Projekat „Čista Srbija“ je predmet izgradnje kolektora na desnoj strani, dok se na levoj strani nalazi izgrađen kolektor u dužini većoj od regulacije Raške. Reka. Pošto lokacijski uslovi još nisu izdati, grad Novi Pazar nije mogao da pokrene postupke za rešavanje imovinsko pravnih odnosa.

Planirani kolektor uz desnu obalu reke Raške planiran je van lokacije radova potprojekta. Projekat modernizacije kanizacione mreže sprovodiće se samostalno i nezavisno od ovog potprojekta.

1.5. Eksproprijacija i zahtevi za izradu Akcionog plana raseljavanja (RAP)

Alternativni pravac za pod-projekt nije mogao biti istražen, a samo područje uticaja se nije moglo izbeći zbog prirode potprojekta, pošto je trasa postavljena tako da sledi položaj i erodiranu i poplavama izloženu obalu reke.

Upoređenjem različitih mikrovarijanti zaključeno je da je projekat uzeo u obzir meru izbegavanja uticaja kako bi umanjio potrebu za eksproprijacijom. Kao rezultat ovakvog pristupa radovi na regulaciji reke zahtevaće eksproprijaciju manjih delova parcela u privatnom vlasništvu. Radovi se prostiru preko 99 zemljišnih parcela. Vlasnička struktura je mešavina privatnog i javnog zemljišta. Obim uticaja je nizak jer će trajno oduzimanje zemljišta ciljati na uske delove privatnog zemljišta koji prate tok reke.

Obuhvat uticaja na privatne parcele je mali jer obuhvata uske fragmente privatnog zemljišta uz obalu reke i neće uticati na aktivnosti kojima se generiše izvor prihoda.

Projektovanim rešenjem uspešno je izbegnut uticaj na građevine i to u potpunosti sa desne strane, dok na levoj strani procena je da će za potrebe izvođenja radova 4 pomoćna objekta biti eksproprijana i uklonjena, koja se nalaze ili u dirtnoj zoni radova ili onemogućavaju njihovo bezbedno izvođenje. Ovi objekti biće uklonjeni nakon isplate naknade u skladu sa odredbama Okvirnog plana raseljavanja i Akcionog plana raseljavanja. Nije utvrđeno da su objekti opvezani sa aktivnostima vezanim za generisanje izvora prihoda njihovim vlasnicima. I pored ovoga, adaptacijom projektnog rešenja u toku izvođenja radova razmatraće se mogućnost da ovi objekti budu u potpunosti očuvani ukoliko je to izvodljivo.

Utvrdjivanje uticaja koji potpadaju pod primenu odredaba ESS5 je process koji je otpočeo tokom skrininga i nastavio se tokom izrade ovog ESMP-a. Uprkos uticaju malog obima na neproduktivno i neobrađivano zemljište, u toku je priprema Akcionog plana raseljavanja u skladu sa RPF-om, ESS5 i nacionalnim zakonodavstvom kojim se uređuju pitanja eksproprijacije. Sadržaj RAP-a će pratiti zahteve iz RPF-a i očekuje se da će njegova izrada biti okončana početkom Jula tekuće godine.

Većina parcela duž reke već ima neke fizičke prepreke u vidu ograda, potpornih zidova i sl. kako bi sprečilo slučajno upadanje ljudi i domaćih životinja u reku. Ove strukture, međutim, neće biti pogođene otkupom zemljišta i neće biti ekspropisane. Potencijalna šteta na privatnoj imovini koja je vezana za zemljište u zoni građevinskih radova biće nadoknađena u skladu sa zahtevima OPP-a, ZPP-a (integrišući principe naknade štete) i Zakona o deliktima i ugovorima Republike Srbije. Tenderska dokumentacija će zahtevati od Dobavljača da obezbedi i održava tokom trajanja ugovora (uključujući Period obaveštavanja o kvarovima) polisu osiguranja od svih rizika koja će pokriti nadoknadu takve štete.

Aktivnosti na terenu, uključujući stupanje u posed, će se desiti tek nakon što se RAP izradi, usvoji, objavi, konsultuje, implementira i nadoknada u skladu sa RAP-om bude dostupna svim licima. Mogu se javiti slučajevi značajnih poteškoća u vezi sa isplatom naknade pojedinim pogođenim licima. To su, na primer, slučajevi u kojima su ponovljeni pokušaji da se kontaktiraju vlasnici koji su odsutni bili neuspešni, kada su osobe pogođene projektom odbile nadoknadu koja im je ponuđena u skladu sa odobrenim planom, ili kada su konkurentni zahtevi za vlasništvo nad zemljištem ili imovinom podložni dugotrajni pravni postupci. Izuzetno, uz prethodnu saglasnost Banke, nakon što se pokaže da su preduzeti svi razumni naponi za rešavanje takvih pitanja, sredstva za obeštećenje kako se zahteva planom (plus razuman dodatni iznos za nepredviđene obaveze) mogu biti deponovana na depozitni račun sa namenskim prihodima i nastaviti sa relevantnim aktivnostima pod-projekta. Ovako deponovana sredstva biće blagovremeno dostupna kvalifikovanim licima kako problemi budu rešeni. Zakon o eksproprijaciji Republike Srbije predviđa da je preduslov za pokretanje postupka dokaz da su osigurana sredstva neophodna za isplatu naknade (tamo gde je primenjivo za imovina i dodatnu pomoć). Kako je Vlada Republike Srbije Grada Novog Pazara odredila za korisnika eksproprijacije ova sredstva su osigurana kroz Odluku o budžetu Grada Novog Pazara za 2022 i 2023. Godinu.

1.5.1. Pravo svojine nad zemljištem

Za regulaciju reke Raške biće potrebno trajno pribavljanje zemljišta i to pretežno fragmenata 99 parcela čija namena je opredeljena za ove radove. Zemljište je kombinacija privatnog i državnog zemljišta. 30% parcela ima mešovitu privatno-javnu vlasničku strukturu, dok udeo privatnog u većini slučajeva čini manji udeo u vlasništvu. Raspon uticaja na privatno zemljište kreće se od 7 m² do 180 m². Kopneni pojasevi su na samoj ivici reke Raške, u mnogim oblastima već erodirani, prekriveni nanosom, i zahvaćeni samoniklim drvećem, žbunjem i žbunjem, sa blatnjavim i nestabilnim padinama. Zemljište je takođe kontaminirano plastičnim otpadom, kućnim otpadom i drugim vrstama odlaganja. Vegetacija na površinama najbližim reci je samonikla, pretežno u obliku žbunja i drveća koje ne daje plodove. Nisu utvrđeni slučajevi neformalnog/samovlasnog korišćenje zemljišta.

1.6. Uključenje zainteresovanih strana, objavljivanje informacija i javne konsultacije

U skladu sa zahtevom Svetske banke formulisan kroz ESS10, pripremljen je Plan angažovanja zainteresovanih strana (SEP), uključujući i mehanizam za žalbe specifičan za potprojekat. Pripremljeni su namenski materijali za komunikaciju (GM pamfleti, poster) kako bi pomogli građanima da se upoznaju sa kanalima i procedurama za rešavanje žalbi. Postupak distribucije ovog materijala je u toku a nastavice se najpre tokom javnih konsultacija na ovaj ESMP i nakon toga. GM vodič/priručnik će takođe biti izrađen do kraja aprila 2023. godine, a kutije za sugestije će biti postavljene na gradilištu pre početka radova. U cilju prikupljanja i praćenja pritužbi primljenih u okviru potprojekat, uspostaviće se namenski informacioni sistem/baza podataka za upravljanje žalbenim mehanizmom.

Pored toga, u zgradi lokalne samouprave Grada Novog Pazara biće postavljeni informativni pultovi koji će građanima pružati informacije o aktivnostima angažovanja zainteresovanih strana, novostima o izgradnji, kontakt detaljima PIU. PIU će uspostaviti informativne pulte za pogođene opštine, u prostorijama svake pogođene opštine, gde će se moći sastajati i deliti informacije o projektu sa PAP-ima i drugim

zainteresovanim stranama. Brošure i flajeri o različitim društvenim i ekološkim temama u vezi sa projektima biće dostupni na ovim info pultovima.

U skladu sa planom za uključivanje zainteresovanih strana sa obaveštenjem građana se već otpočelo. Ovaj potprojekat je dobro prihvaćen u zajednici jer je dugo očekivana aktivnost s obzirom na česte i štetne poplave.

Od juna 2022. godine traju koordinacioni sastanci i razgovori sa predstavnicima Grada Novog Pazara i građanima koji žive u području koje se tretira ovim podprojektom. Nakon što je potprojekat dovoljno sazeo i tehničkih i drugih relevantnih informacija u vezi sa projektovanjem, merama ublažavanja, i direktni uticaji su identifikovani, 9. novembra 2022. Godine organizovan je sastanak kojim je obeležen i početak potprojekta. Događaj je organizovan zajedničkim naporom predstavnika Grada Novog Pazara, JVP "Srbijavode", Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV) uz prisustvo predstavnika Svetske banke. Kopije najave o pokretanju potprojekta nalaze se u Aneksu 7.

Novembra 2022. godine, predstavnici PIU-a su posetili lokaciju potprojekta i na licu mesta održali sastanke sa predstavnicima lokalne samouprave i zajednice. Predstavnici lokalnih samouprava su dodatno informisani o podprojektu i potrebi kontinuirane komunikacije sa građanima i održavanja javnih konsultacija o ovom ESMP-u, a potom i o RAP-u.

Jedinica za implementaciju projekta zajedno sa Gradom Novim Pazarom će objavljivati ključne informacije o podprojektu kako bi omogućila zainteresovanim stranama da razumeju rizike i uticaje potprojekta, kao i potencijalne mogućnosti za angažovanje zainteresovanih strana tokom implementacije.

Informacije će biti objavljene na sajtu Grada Novog Pazara <https://www.novipazar.rs/>. Nakon dvonedeljnog perioda za obelodanjivanje nakon odobrenja MPŠV i Svetske banke, nacrt ovog ESMP-a će biti predmet javnih konsultacija. ESMP će biti objavljen na srpskom i engleskom jeziku na sajtu MPŠV zajedno sa pozivima za javne konsultacije. Konsultativni sastanci će ponuditi posebnu podršku zainteresovanim stranama sa posebnim potrebama ukoliko je to potrebno. Dodatni formati komunikacije kao što su skice lokacija, fizički modeli i filmske prezentacije će se takođe koristiti za pružanje relevantnih informacija.

Javni poziv ukazaće na način na koji se može pristupiti ESMP-u koji će biti predmet javnih konsultacija, pružiće detalje o projektu, datumu, vremenu i mestu održavanja konsultacija, kao i detaljima za kontakt za povratne informacije i/ili pitanja.

Javne konsultacije organizuju se sa ciljem da potvrde sledeće: (a) da li je lista identifikovanih zainteresovanih strana sveobuhvatna; (b) predložene metode obaveštavanja i angažovanja (na primer, gde se mogu održavati sastanci i radionice i kako komunicirati sa ugroženim ili ranjivim grupama); (c) predloženi obim i format angažovanja (na primer, vrsta sastanaka i trajanje perioda konsultacija); i (d) format i jezik informacija koje treba dati. Povratne informacije zainteresovanih strana o ovim aspektima biće pregledane i uključene u ESMP prema potrebi.

Kada se konsultacije završe, pripremiće se Zapisnik sa sastanka koji će biti priložen ESMP-u. Zapisnik će odražavati primljene povratne informacije, postavljena pitanja i način na koji su oni ugrađeni u konačni dokument. Prisustvo zainteresovanih strana će biti verifikovano putem potpisanog dnevnika prisustva, po mogućnosti sa kontakt podacima učesnika i fotografijama uz dozvolu prisutnih da se iste mogu objaviti..

2. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

2.1. Relevantne institucije

MPŠV i Ministarstvo zaštite životne sredine su ključne institucije za upravljanje uticajima na životnu sredinu u vezi sa SDIP-om.

Jedinica za implementaciju projekta (PIU) osnovana u okviru DVM-a je odgovorna za nabavku, upravljanje ugovorima, finansijsko upravljanje, isplatu, zaštitu životne sredine i socijalne zaštite i praćenje i evaluaciju.

Ostalim aspektima upravljanja životnom sredinom u vezi sa SDIP projektima bavi se i nekoliko drugih institucija, među kojima su Zavod za zaštitu prirode Srbije i Zavod za zaštitu spomenika kulture Republike Srbije i Javna vodoprivredna preduzeća (JVP) „Srbijavode“, „Beograd Vode“ i „Vode Vojvodine“.

2.2. Procena uticaja na životnu sredinu u Republici Srbiji

U pravnom sistemu Republike Srbije, postupak procene uticaja na životnu sredinu regulisan je Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu, koji je u potpunosti u skladu sa evropskom Direktivom o EIA (85/337/EEC, 97/11 / EC, 2003/35 / EC i COM 2009/378).

Na osnovu Odluke broj 501-278/22 od 27. februara 2023. godine koju je donela Lokalna uprava za životnu sredinu Grada Novog Pazara po nacionalnoj proceduri EIA, odlučeno je da Studija ESIA nije potrebna za ovaj pod-projekat.

3. POTENCIJALNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SRDENICU I DRUŠTVENO OKRUŽENJE

Budući da će postojeća infrastruktura, objekti i oprema biti sanirani, rekonstruisani, popravljeni i zamenjeni tokom realizacije projekta, uticaji na životnu sredinu biće posledica prisustva ljudi i građevinskih mašina, kao i prirode građevinskih radova na lokaciji. Očekuje se da uticaji budu ograničeni na lokaciju radova ili na njenu najbližu okolinu.

Radovi na regulaciji reke ne bi predstavljali značajne rizike po životnu sredinu. Pored toga, potprojekat će imati lokalizovan uticaj na tok reke. Predloženi radovi se mogu podeliti na površinske i rečne radove. Radovi na koritu se očekuju od juna do novembra, poklapajući se sa niskim vodostajem, i ne bi trebalo da traju kao površinski radovi, koji će početi prvi. Za sada nije određeno vreme za završetak ovih radova, ali se očekuje da će biti u rasponu od 12-15 meseci. Kao posledica toga, opseg uticaja je ograničen (uticaji direktno povezani sa obukom reke Raške – rehabilitacionim aktivnostima) i njihova veličina ostaje mala (lokalizovani uticaji i bez značajnog uticaja na budući rad). Imajući u vidu prirodu predloženog potprojekata, predviđa se da se negativni uticaji na životnu sredinu mogu očekivati uglavnom u fazi izgradnje, dok će se preovlađujući društveni uticaj vezan za otkup zemljišta osetiti u fazi pre izgradnje. Aspekt zdravlja i bezbednosti na radu i zdravlja i bezbednosti zajednice se ozbiljno uzimaju u obzir. Treba napomenuti da se delovi građevinskih radova odvijaju u naseljenom mestu, ali u svim delovima u okruženju koje je već pod velikim uticajem ljudskih aktivnosti. Većina aktivnosti će se sprovoditi iz vodotoka, tako da je uticaj na svakodnevni život zajednice umanjen.

Uopšteno govoreći, uticaji u fazi pre izgradnje mogu biti sledećih tipova:

- Eksproprijacija: Tokom faze pre izgradnje biće završene aktivnosti vezane za otkup zemljišta. Uticaji koji proizilaze iz otkupa zemljišta su uglavnom trajni i doživeće se tokom faze pre izgradnje. Za uticaje otkupa zemljišta koji se ne mogu izbeći, čak ni primenom upravljanja adaptivnim dizajnom, uticaji će biti ublaženi striktnim poštovanjem RPF i RAP potprojekata. Za privremene uticaje u vezi sa privatnim zemljištem potrebnim za kretanje, parkiranje itd. opreme i mašina, i/ili skladištenje materijala, od Izvođača će se zahtevati da zakupi zemljište u skladu sa

matricom prava koja je navedena u OPP i RAP-u i upisu zemljišta i protokole o izlasku sa kopna koje će morati da izradi. Privremeni uticaji na zemljište biće predmet dobrovoljnog zakupa, bez drugih opcija ako privatni vlasnik ne bude voljan da zakupi zemljište. Od Izvođača radova će se tražiti da traži alternativna rešenja vođena istim principima sve dok se ne obezbede aranžmani o zakupu zemljišta na zadovoljstvo naručioca, tj. PIU. Uticaji na zemljište su identifikovani i detaljnije opisani u poglavlju 1.5, dok su mere ublažavanja izvan RAP-a uključene u Poglavlje 4.

- Zdravlje i bezbednost zajednice: Tokom faze pre izgradnje, mašine i oprema će biti upotrebljena. Međutim, očekuje se da oni neće predstavljati opasnost po zdravlje i bezbednost zajednice jer će uglavnom biti sofisticirani merni instrumenti za postavljanje van lokacije, merenja i merenja vode i zemljišta.
- ESMP će biti sastavni deo tenderske dokumentacije za izbor izvođača radova za ovaj potprojekta

Uopšteno, uticaji **tokom faze izgradnje** mogu biti sledeće prirode:

- **Zagađivanje tla i vode:** za vreme građevinskih aktivnosti, kada se koriste mašine, postoji mogućnost zagađenja tla usled slučajnih izlivanja ulja i goriva iz građevinskih mašina. Građevinski radovi stvaraju građevinski otpad koji, ukoliko se ne odloži pravilno, može dovesti do štetnih uticaja. Građevinski radovi koji se izvode unutar korita reke dovode do privremene veće zamućenosti vodotoka
- **Flora i fauna:** građevinski radovi u koritu reke zajedno sa privremenim povećanjem zamućenosti u vodotoku mogu predstavljati veoma ograničenu pretnju za slatkovodna staništa jer je reku biolozi proglasili mrtvom zbog velikog zagađenja,
- **Upotreba materijala.** Kao što je tipično za građevinske radove, projekat će povećati potrošnju energije i sirovina, stvaranje otpada i emisiju zagađivača. Uticaj će biti ublažen korišćenjem postrojenja koja poseduju važeće ekološke dozvole.
- **Odlaganje iskopanog materijala i građevinskog otpada.** Otpad od rušenja i višak materijala koji nastaju tokom radova na drenaži i sistemima rečnih nasipa; ovima bi trebalo upravljati preko licenciranih kompanija za građevinski i komunalni otpad, dok se iskopani materijali mogu koristiti za uređenje, druge namene ili jednostavno odložiti na definisanu lokaciju uz adekvatne mere da se obezbede estetski zahtevi lokacije za odlaganje.
- **Odlaganje otpada i materijala sa demontiranih mostova** – otpada koji nastaje pri uklanjanju/demontaži mostova preuzima Grad Novi Pazar preko predviđenog prostora za otpad. Grad Novi Pazar se takođe obavezao da će deo čeličnih elemenata ponovo upotrebiti, gde je to moguće, dok će drveni delovi mostova biti ponudeni lokalnoj zajednici na ponovnu upotrebu uključujući i kao ogrevni material .
- **Degradacija pejzaža i erozija tla.** Uticaji na vegetacioni pokrivač biće kratkotrajni, lokalizovani i u potpunosti povezani sa radovima na popravci / obnovi;
- **Uticaj sa privremenih pristupnih puteva i radnih zona.** Uspostavljanje privremenih zemljanih puteva za pristup radnim površinama i privremenim odlagalištima iskopanog materijala može dovesti do veće erozije tla i degradacije pejzaža.
- **Remećenja bukom i vibracijama tokom gradnje i privremeno zagađenje vazduha (prašina) koji se odnose na prevoz građevinskog materijala i kamionski saobraćaj.** Ovi uticaji će se pojaviti tokom radova na izgradnji i popravci / rekonstrukciji, ali biće kratkotrajni. Posledice uključuju prašinu iz građevinskih aktivnosti, buku prilikom iskopavanja rovova, moguće vibracije uzrokovane radom teške mehanizacije, povećan saobraćaj na pojedinim delovima puteva itd.
- **Opasnost po bezbednost zbog izvođenja građevinskih aktivnosti.** Ne očekuju se veće opasnosti od izgradnje predloženih projekata, sve dok se primenjuju odgovarajuće građevinske prakse i bezbednosne procedure;

- **Rizik za zdravlje i bezbednost zajednice.** Opasnosti koje predstavljaju za javnost prilikom pristupa objektima pod-projekta mogu uključivati: Povrede pretrpljene kao posledica pada ili kontakta sa teškom opremom. Smanjenje potencijalnih opasnosti najbolje se postiže tokom faze projektovanja kada se konstrukcijski dizajn, raspored i modifikacije lokacije mogu lakše prilagoditi.
- **Utjecaji na kulturno istorijske spomenike i arheološka nalazišta.** U fazi pripreme potprojekat nisu prepoznati arheološki ili kulturni resursi. Ne postoje zakonom zaštićena arheološka nalazišta duž potprojektna zone. Ipak, rušenje jednog od mostova će se desiti u neposrednoj blizini džamije Hanefi u naselju Lug i biće potrebno usvojiti izjave o načinu izgradnje kako bi se izbegao bilo kakav uticaj. ESMP takođe uključuje proceduru slučajnog pronalaska u slučaju da se tokom radova otkrije bilo kakvo kulturno nasleđe. U slučaju bilo kakvog nalaza, Izvođač će trenutno prekinuti radove i obavestiti IPCM.
- **Ključni rizici za radnike.** Ključni rizici vezani za rad i način na koji će se njima upravljati su široko identifikovani u Procedurama upravljanja radom.

Od izvođača se traži da sprovede sve razumne mere predostrožnosti za zaštitu zdravlja i bezbednosti radnika u skladu sa LMP usvojenim za potprojekat, nacionalnim zahtevima i EHS smernicama Svetske banke. Zahtevi su već ugrađeni u Standardnu tendersku dokumentaciju Svetske banke koja se primenjuje i na ovaj potprojekat. LMP je takođe zahtevano da se u tendersku dokumentaciju uključi izjave o usklađenosti u kojoj se od ponuđača traži da se obavežu na implementaciju LMP-a, poštovanje nacionalnog zakona o radu i bezbednosti i zdravlja na radu i da redovno izveštavaju o socijalnom učinku u okviru potprojekta (uključujući pitanja na koja ESS2 primenjuje.).

Izvođač je dužan da sprovede preventivne i zaštitne mere prema sledećem redosledu prioriteta:

- Otklanjanje opasnosti uklanjanjem aktivnosti iz radnog procesa.
- Kontrolisanje opasnosti na njenom izvoru korišćenjem inženjerskih kontrola.
- Minimiziranje opasnosti kroz projektovanje sistema bezbednog rada i administrativnih ili institucionalnih kontrolnih mera. Primeri uključuju rotaciju poslova, obuku o bezbednim radnim procedurama, zaključavanje i označavanje, praćenje radnog mesta, ograničavanje izloženosti ili trajanja rada, itd.
- Obezbeđivanje odgovarajuće lične zaštitne opreme u vezi sa obukom, upotrebom i održavanjem LZO.

Ključni rizici vezani za rad u okviru Projekta mogu se podeliti između onih koji su povezani sa kancelarijskim radom (kancelarijske aktivnosti) i onih koji su povezani sa manjim aktivnostima izgradnje/obuke na reci (aktivnosti na gradilištu)

- **Ključni rizici vezani za kancelarijski rad:** Predviđa se da će projektni radnici (konsultanti i državni službenici, kao i zaposleni kod pružaocima usluga) biti kancelarijsko osoblje čiji se najveći deo posla obavlja u zatvorenom prostoru. Ovi radnici će uglavnom obavljati poslove na računaru, iako direktni radnici mogu obavljati manja putovanja van lokacije možda će biti potrebna za nadgledanje direktnih radnika korisnika projekta, a od ugovornih radnika će se možda tražiti da putuju radi sprovođenja obuke/TA. Dakle, rizici u radu, kako u pogledu uslova rada, tako i u pogledu zdravlja i bezbednosti na radu su mali i zanemarljivi. Putovanja van lokacije mogu ih izložiti rizicima vezanim za putovanja i lokaciju i zahtevaju određeni oprez, ali u pogledu zdravlja i bezbednosti na radu ovi rizici su minimalni. Vršice se odgovarajuća priprema za svaku posetu ili događaj koji se fokusira na bezbednost saobraćaja i obezbeđivanje adekvatne opreme. S obzirom na prirodu projektnog rada i očekivani profil projektnih radnika, rizik od dečijeg ili prinudnog rada ne postoji. Nijedan od identifikovanih radnika na projektu se ne smatra ranjivim. Nijedan drugi rizik u radu se ne smatra značajnim.

Zakon zahteva od svakog poslodavca da proceni rizike u radu koji su specifični za svako radno mesto/poziciju. Prepoznati rizici moraju biti kontrolisani u skladu sa zakonom o bezbednosti i zdravlja na radu. Lice za bezbednost i zdravlje na radu kod svakog poslodavca odgovorno je da obezbede da se primenjuju adekvatne mere prevencije i zaštite i da se poštuju bezbednosni propisi. Korišćenjem zaštitne

opreme, indukcione obuke, odgovarajućom obukom i organizacijom gradilišta, rizik od povreda na radu i zdravlja na radu može se značajno smanjiti.

Projekat je ocenjen kao niskog rizika u pogledu rodno zasnovanog nasilja, uključujući seksualnu eksploataciju i zlostavljanje (SEA) i seksualno uznemiravanje (SH). Mere ublažavanja za rešavanje SEA/SH rizika su uključene u poglavlje o politikama i procedurama. Procena faktora rizika uzimala je u obzir institucionalni kapacitet agencije za implementaciju, mali priliv radne snage, nepostojanje društvenih sukoba i tenzija, snažnu lokalnu primenu zakona, što je dovelo do zaključka da je ovo projekat sa niskim rizikom po rad i uslove rada i da se rizicima može upravljati kroz zahteve definisane LMP-om.

Rizici u vezi sa kancelarijskim radom mogu se ublažiti ili smanjiti kroz poboljšanu organizaciju radnih procesa i redovne kadrovske politike.

Ključni rizici na radu povezani sa građevinskim/radovima na gradilištima mogu uključivati sledeće opasnosti po zdravlje i bezbednost na radu, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

- Popločavanje srednjeg obima sa asfaltom ili betonom;
- stabilizacija tla;
- Seča drveća i visokog rastinja
- Rušenje mostova neprikladnih za ugradnju u nove objekte;
- Izloženost hemikalijama (boje, rastvarači.);
- Saobraćajne nezgode;
- Ergonomske opasnosti tokom izgradnje;
- Opasnosti od zavarivanja (emisije dimnih gasova zavarivanja aluminijuma termitom, opekotine i zračenje);
- Iskopi, zemljani radovi ugrožavaju vibracije;
- Vibracije teške građevinske opreme;
- Prašina, buka;
- Upotreba rotirajuće i pokretne opreme;
- Nedostatak svesti radnika o zahtevima za zdravlje i bezbednost na radu kao što su upotreba lične zaštitne opreme (PPE) i bezbedne prakse na radnom mestu.

Zakon zahteva od svakog poslodavca da proceni rizike u radu koji su specifični za svako radno mesto. Prepoznati rizici se moraju rešavati u skladu sa zakonima o zaštiti na radu (u slučaju građevinskih radova, pored krovnih zakona, na primer pravilnici koji se posebno odnose na procenu rizika u vezi sa radom, rad na gradilištima i zaštitu na radu tokom građevinskih radova su primenljivi). Službenici za bezbednost i zdravlje na radu kod svakog poslodavca i koordinatori za izvođenje radova na gradilištima su odgovorni da obezbede da se primenjuju adekvatne mere prevencije i zaštite i da se poštuju i propisi. Korišćenjem zaštitne opreme, odgovarajućom obukom i organizacijom gradilišta, rizik od povreda na radu i zdravlja na radu može se značajno smanjiti. ISO standardi postavljaju dodatne zahteve u pogledu upravljanja kvalitetom, životne sredine i zaštite na radu ili nameću jasne i stroge tehničke uslove za različite aktivnosti.

Ukoliko građevinske aktivnosti uključuju potencijalno opasne radove, čak i nakon sprovođenja preventivnih i zaštitnih mera (rezidualni rizik), osobe mlađe od 18 godina neće biti zaposlene na Projektu, kako bi se izbegli nepotrebni rizici. Shodno tome, rizik od dečijeg rada ima tendenciju da bude nula.

Uopšteno govoreći, uticaji **u fazi izgradnje** mogu biti sledećih tipova

Ne očekuje se da će faza operacije izazvati velike društvene uticaje. Održavanje rečne obuke, odnosno konstrukcije za zaštitu od poplava biće nastavljeno u okviru utvrđenog pravaca prolaza (ROV). Ono što se smatra rizikom, iako nije značajno po veličini, jesu rizici koji se odnose na izloženost zajednice zdravstvenim i bezbednosnim rizicima od aktivnosti održavanja (kao što su čišćenje prirodnog otpada, košenje trave, seča žbunja i samoniklog drveća itd.) aktivnosti će realizovati JVP Srbijavode (koji će preuzeti rad objekta). JVP Srbijavode će primeniti i implementirati robusnu komunikacionu strategiju u skladu sa svojim internim komunikacionim praksama i

odredbama SEP-a koji je osmišljen za fazu rada.

Ne očekuju se značajniji negativni uticaji na prirodnu sredinu u fazi eksploatacije. Naprotiv, uticaji u operativnoj fazi se smatraju veoma pozitivnim, jer pod-projekat ima za cilj prevenciju rizika za životnu sredinu, ljude i civilnu infrastrukturu. Izgradnja objekata za zaštitu od poplava zasniva se na regulisanju reke na obali reke; radi se o sprečavanju plavljenja relativno malih površina urbanih zona, i to na relativno malim dubinama. Uticaj nizvodno na druge korisnike je zanemarljiv.

3.1. Pozitivni uticaji potprojekta

Sanacija poplavama oštećene infrastrukture i objekata doneće ekonomske, socijalne, zdravstvene i ekološke koristi stanovništvu i lokalnoj zajednici na ovom području. Iskustva sličnih projekata pokazuju da će Potprojekat imati mnogo pozitivnih efekata na društvo kroz stvaranje uslova za rast standarda stanovištva u gotovo svim segmentima (obrazovanje, zdravstvena zaštita, dodatno zapošljavanje, transport).

3.2. Značajniji negativni uticaji i predložene mere ublažavanja

Summary of key impacts during pre-construction, construction and operation phase and recommended mitigation measures are described in following table:

Uticaj	Značaj	Komentar/Mere ublažavanja
Uticaji na korišćenje zemljišta/naselja	Umeren	Potprojekat će zahtevati otkup privatnog zemljišta, ali neće zahtevati fizičko ili ekonomsko raseljavanje. Uticaji će biti ublaženi sprovođenjem mera predviđenih Akcionim planom za raseljavanje pod-projekta (RAP) koji će biti pripremljen u skladu sa ESS5. RAP je u pripremi i očekuje se da će biti završen do jula 2023.
Podzemne i površinske vode,	Nizak	Zbog male količine drenažne vode koja se potencijalno može odvoditi sa lokacije Izvođača i tokom izvođenja radova u reku, očekuje se da će posledični uticaj biti minimalan do zanemarljiv. Biće uspostavljen adekvatan nadzor i neće biti dozvoljeno dugotrajno remećenje vode ili slične aktivnosti. S obzirom na metodologiju radova na regulaciji reke, očekuju se lokalizovani uticaji na rečni tok (povećana zamućenost). Sprečavanje erozije rečne obale će rezultirati povećanjem stabilnosti u operativnoj fazi. Nepravilno odlaganje iskopanog materijala i građevinskog otpada može negativno uticati na podzemne i površinske vode. Pravilno organizovano odlaganje otpada je obavezno
Kvalitet vazduha	nizak	Privremeni uticaj. Lokalni kvalitet vazduha može doživeti umereno i privremeno pogoršanje usled prašine od transporta građevinskog materijala i saobraćaja kamiona i povišenih nivoa azot-oksida (NO _x) i sumpor-oksida (SO _x) iz izduvnih gasova građevinske opreme. Uticaj se može ublažiti primenom uputstva Svetske banke GEHSG.
Flora and fauna (zaštićena područja i vrste)		Gubitak ili oštećenje vegetacije i narušavanje faune može nastati tokom radova, iako će mere kompenzacije moći da nadoknade gubitak vegetacije. Radovi potprojekta će dovesti do povećanja potrošnje energije i sirovina, stvaranja otpada i emisije zagađujućih materija. Uticaji se mogu nadoknaditi ili

Uticaj	Značaj	Komentar/Mere ublažavanja
	nizak	ublažiti praćenjem GEHSG procedura i posedovanjem važećih ekoloških dozvola od strane dobavljača materijala. Neće biti negativnih uticaja na zaštićena područja zbog prirode radova. Ne očekuje se štetan uticaj na ihitofaunu jer je reka veoma zagađena i proglašena je „mrtvom“
Buka i vibracije	nizak	Samo ograničeni privremeni uticaj tokom faze obuke reke. Mere ublažavanja u vidu štitova za odbijanje buke biće postavljene tamo gde aktivnosti planiranja rada ne mogu imati željeni efekat. Uticaj se može ublažiti praćenjem GEHSG procedura. Konstrukcije u blizini izvora vibracija (npr. rad sa teškom opremom za zemljane radove) biće identifikovane pre izgradnje. Objekti za koje se proceni da su osetljivi na vibracije biće popisani a ukoliko merenja vibracije pokažu da imaju mogućnost da oštete zgrade usvojiće se alternativne aktivnosti kako bi se sprečila šteta. Biće primenjeni srpski standardi vibracija za radove na regulaciji reke (Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini /2021).
Kvalitet zemljišta	nizak	Do zagađenja zemljišta može doći od drenaže iskopanih materijala, izlivanja opasnih i toksičnih hemikalija. Uticaj se može ublažiti praćenjem GEHSG procedura
gubitak površinskog sloja zemljišta	nizak/ zanemarljiv	Gubitak površinskog sloja zemljišta zbog privremenih pristupnih puteva i radnih površina, degradacija pejzaža
Otpad	Nizak	Opasnosti po zdravlje i uticaji na životnu sredinu mogu se desiti zbog nepravilne prakse upravljanja otpadom. Uticaj se može ublažiti praćenjem GEHSG procedura
Bezbednost i zdravlja lokalnog stanovništva	Umeren	Rizik po zdravlje i bezbednost zajednice (ESS4). Glavni rizici vezani za zdravlje i bezbednost zajednice odnose se na potencijalne rizike za bezbednost u saobraćaju i putevima za radnike, ugrožene zajednice i učesnike u saobraćaju tokom celog veka trajanja pod-projekta. Ovi rizici uglavnom proizilaze iz povećanog saobraćaja na trasama transporta od i do potencijalnih područja zaduživanja i depozita koje će Izvođači koristiti tokom građevinskih radova. Zdravstveni i bezbednosni rizici koje predstavlja priliv radnika ili ljudi koji pružaju usluge podrške u neko područje se gotovo smatraju nemarnim jer se ne očekuje priliv radnika. Rodno zasnovano nasilje (RN) ili seksualna eksploatacija i zlostavljanje (SEA), seksualno uznemiravanje (SH) se ocenjuje kao nisko. Od Izvođača će se zahtevati da usvoji Kodeks ponašanja Rizik od opasnih materijala uključujući neeksplozirane naprave, mine, je mali. Međutim, čak i tako mali upravljanje ovim rizicima uključeno je u ugovor za izvođenje radova Neeksplozirane eksplozivne neaprave predviđene ugovorom za izvođenje radova

Uticaj	Značaj	Komentar/Mere ublažavanja
		Redovno praćenje i obilazak gradilišta i podizanje svesti u zajednicama u vezi sa rizicima gradilišta
		Sprečiti pristup javnosti, korišćenjem znakova i barijera u blizini kako bi se sprečilo bilo koga da pristupi gradilištu.
		Rizik po zdravlje i bezbednost zajednice tokom uklanjanja nelgalnih ispusta otpadnih voda je nizak jer je potvrđeno da su svi oni neaktivni.
		Uticaji na saobraćaj usled pojačanih tokova saobraćaja, nenormalnih opterećenja i građevinskih radova u blizini javnih puteva
		Rizik od uticaja rušenja jednog od mostova u blizini Hanefi džamije u naselju Lug i dva obližnja igrališta
Bezbednost i zdravlje na radu	Moderate	Izvođač će imenovati jednog ili više koordinatora za pitanja bezbednosti i zdravlja na radu
		Pre usposavljanja gradilišta izvođač je dužan da usvoji plan bezbednosti izdavlja.
		Radnici mogu biti izloženi uticajima od hazardnog okruženja poput buke, prasine, otpadnih voda, nepravilnog kretanja građevinskih mašina
		Rizik od infektivnih obolenja usled rada sa ilegalnim ispuštima kanalizacija je nizak imajući u vidu da je potvrđeno da su svi neaktivni.
Javnost	Visok	Realizacija projekta će dovesti do pozitivnih promena za stanovništvo i životnu sredinu. Ostvarivanjem dodatne zaštite naselja, putne infrastrukture, industrije i poljoprivrednog zemljišta od plavljenja, sprečiće se negativni uticaji poplava na zdravlje i bezbednost ljudi i njihove imovine.
Pozajmišta	Low	Uticaji koji se odnose na pozajmišta za materijale, će se ublažiti korišćenjem postojećih pozajmišta ili kupovinom materijala na licenciranim separacijama; uslov za zvanično odobrenje ili važeću dozvolu za rad. Nakon eksploatacije obezbediti sanaciju pozajmišta.
Disturbance to the ground and surface water	Low	Improper disposal of excavated materials and construction wastes could adversely impact ground and surface water. A properly organized waste disposal is mandatory requirement for the Sub-project

Mogući štetni efekti kao posledica privremenih građevinskih radova, između ostalog, obuhvataju: oštećenja pristupnih puteva, buku, otpad i prašinu; emisije gasova; potencijalno zagađenje zemljišta i vode; kratkoročni poremećaji u okolnim ekosistemima; i trenutni poremećaji u susednim naseljima kroz različite potprojektnu i operativnu aktivnost.

Podprojektni mehanizam za žalbe u skladu sa SEP-om će biti implementiran kako bi se osiguralo da se sve pritužbe lokalnih zajednica razmotre na odgovarajući način, da se sprovedu korektivne radnje i da podnosilac žalbe bude obavešten o ishodu. Primenjivaće se na sve žalbe pogođenih strana. Obrazac za pritužbe je priložen u Aneksu 4, a štampane kopije će biti dostupne u društvenim centrima i na gradilištu,

Izvođač će uspostaviti posebne mehanizme za žalbe na rad za zaposlene po ugovoru pre zapošljavanja radne snage i trebalo bi da se pozabave problemima na radnom mestu, precizirajući procedure o tome kome radnik podprojekta treba da uloži žalbu, vremenski okvir za primanje odgovora ili povratnih informacija i korake da se odnosi na viši nivo, uz omogućavanje transparentnosti, poverljivosti i prakse bez odmazde.

Od Izvođača će se tražiti da razvije i implementira žalbeni mehanizam za svoju radnu snagu (ugovorene radnike), uključujući podizvođače, prije početka radova. Izvođač će obezbediti da svi angažovani ili zaposleni radnici budu upoznati sa mehanizmom za žalbe na rad tako što će obezbediti informacije o metodama za podnošenje pritužbi (uključujući i anonimno) u uvođenju ljudskih resursa. Izvođač će obezbediti dostupnost žalbenog mehanizma postavljanjem kutija za žalbe, formulara i postera o radnim pritužbama na lokacijama na glavnim radnim mestima i na odgovarajućim lokacijama u kancelarijama gradilišta ili lokacijama koje se koriste tokom dnevnih pauza. Pored toga, od Izvođača se zahteva da sprovede komunikacijsku kampanju (npr. putem govora u kutiji sa alatkama i postera) kako bi radnike upoznao sa mehanizmom.

Mehanizam za podnošenje pritužbi radnika će uključivati najmanje:

- Procedure za primanje pritužbi kao što su formular za komentare/žalbe, kutije za sugestije, adresa e-pošte, telefonska dežurna linija, odeljenje za kontakt osobe;
- Predviđeni vremenski okviri za odgovor na pritužbe i za rešavanje slučajeva.
- Registar za evidentiranje i praćenje blagovremenog rešavanja pritužbi.
- Odgovorno odeljenje za prijem, evidentiranje, adresiranje i praćenje rešavanja pritužbi.

I zasnivaće se na sledećim principima:

- Proces će biti transparentan i omogućiti radnicima da izraze svoje zabrinutosti i podnesu pritužbe.
- Neće biti diskriminacije i odmazde prema onima koji izražavaju pritužbe, a sve pritužbe će se tretirati poverljivo.
- Anonimne pritužbe će se tretirati jednako kao i ostale pritužbe, čije je poreklo poznato.
- Menadžment će ozbiljno tretirati pritužbe i preduzeti pravovremene i odgovarajuće mere kao odgovor.
- Svaki radnik, uključujući podizvođače, može da izrazi zabrinutost, pritužbe i pritužbe u bilo kom trenutku, bez straha od odmazde i odmazde.
- Sve žalbe će biti tretirane jednako i uz poštovanje radnika koji je žalbu podneo,
- Nakon prijema žalbe, Izvođač će se pobrinuti da se nje prijem potvrdi u roku od 3 radna dana. U ovom koraku podnosilac žalbe će dobiti i spisak narednih koraka koji će se preduzeti u razmatranju žalbe,
- Sve žalbe će biti registrovane u zajedničkom registru, uključujući i one koje primaju nadzor menadžeri projekta ili bilo koje rukovodeće osoblje.
- Žalbeni mehanizam će imati posebnu proceduru za rešavanje pritužbi koje se odnose na uznemiravanje na radnom mestu i seksualno uznemiravanje. Mehanizmom za podnošenje žalbi zbog seksualnog uznemiravanja upravljaće obučeno osoblje, a žalbe će se evidentirati i čuvati u zaštićenoj bazi podataka.

Mehanizam za žalbe radnika na Projektu ne sprečava radnike da koriste bilo koje druge administrativne ili sudske mehanizme predviđene domaćim zakonima.

Izvođač će biti izabran korišćenjem Standardne tenderske dokumentacije Svetske banke iz 2017. Koji u sebi već sadrže zahteve za rad i radne odnose kao i zahteve za bezbednost i zdravlja na radu. Tenderska dokumentacija će biti dopunjena izjavom trećih strana o obavezi da će poštovati odredbe radnog zakonodavstva i LMP projekta koju će saki ponuđač biti u obavezi da potpiše.

4. MERE ZA UBLAŽAVANJE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVO

Ovaj dokument predstavlja ESMP specifičan za lokaciju, koji je pripremio ESSS i potreban je za svaki potprojekat u okviru SDIP. ESMP specifičan za lokaciju je akcioni plan u kome se precizira koje su preporuke i alternative iz izveštaja o proceni uticaja na životnu sredinu usvojene i primenjene. Može se izraditi kao deo izvođačkog projekta ili kao samostalni dokument. On omogućuje uključivanje relevantnih faktora zaštite životne sredine u celokupni dizajn projekta i povezuje projekat sa drugim relevantnim ekološkim i socijalnim standardima.

4.1. Mere za ublažavanje uticaja

4.1.1. Uticaji na životnu sredinu i društvo i odgovarajuće mere ublažavanja

Erozija kosina nasipa

Uticaj - Zemljani radovi mogu izazvati negativne uticaje po lokalno stanovništvo u formi erozije na kosinama nasipa, prašine, buke i vibracija.

Mere ublažavanja - Iskopavanje i / ili popunjavanje će se izvesti tako da kosina nasipa bude u okviru služnosti puta. Izvođač radova treba da koristi mere zaštite od erozije, kao što je revegetacija područja koje je predmet radova. Izvođač je dužan da obnovi površine koje su očišćene a koje nisu bile predmet sanacije / rekonstrukcije putem revegetacije ili odgovarajućih površinskih tretmana što je pre moguće, ali ne kasnije nego nakon završetka aktivnosti.

Povećano stvaranje zagađenja - snabdevanje materijalom

Uticaj - Projektni radovi dovešće do povećane potrošnje energije i sirovina, stvaranja otpada i emisije zagađivača.

Mere ublažavanja – Tokom snabdevanja materijalom obezbediti da proizvodna postrojenja angažovana od strane Izvođača poseduju važeće dozvole i da su usklađena sa zahtevima zaštite životne sredine, zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi.

Potencijalno zagađenje vazduha prašinom

Uticaj - Mogući izvori zagađenja vazduha biće prašina usled aktivnosti održavanja, kretanja mašina i drugih izvora. Radovi na sanaciji / rekonstrukciji uključuju lomljenje, kopanje, drobljenje, transport i odlaganje malih količina suvih materijala. Na lokalnom nivou, kvalitet vazduha može biti umereno i privremeno pogoršan usled prašine iz građevinskog saobraćaja i povišenog nivoa azot-oksida (NO) i sumpor-oksida (SO) iz građevinske opreme. Prašina se može taložiti na vegetaciji, usevima, građevinama i zgradama.

Mere ublažavanja - Prskanje vodom je glavni način kontrole prašine. Voda je u svakom slučaju potrebna radi dodavanja materijalima tokom radova na sanaciji / rekonstrukciji.

Potencijalni uticaji na vodu

Uticaj - Tokom izvođenja radova očekuju se lokalizovani uticaji, koji su posledica povećane zamućenosti i poremećaja toka reke; tokom izvođenja projekta mogu se pojaviti slučajni uticaji vode sa mesta odvodnjavanja, preliivanja iz područja održavanja opreme i otpadnih sanitarnih voda iz radnih kampova. Potencijalna zagađenja tokom rada mogu biti samo slučajna. Ukoliko se dogode, primenjivaće se procedure za takve situacije kako je definisano od strane Ministarstva unutrašnjih poslova i Zakonom o vodama.

Mere ublažavanja - Na lokaciji će se uspostaviti odgovarajuće mere za kontrolu erozije i sedimenata (npr. bale sena i / ili ograde od nanosa) kako bi se sprečilo pomeranje sedimenta i time prekomerna zamućenost u obližnjim potocima i rekama. Izlivanje goriva i maziva može se pojaviti na radnom kampu izvođača kroz održavanje i pranje opreme i radnih vozila. Tokom normalnih aktivnosti, ove oblasti treba da budu opremljene gravitacionim separatorom odgovarajuće veličine. U slučaju da dođe do izlivanja, Izvođač mora da upotrebi upijajuće

materijale kao što su upijajuće prostirke / tkanine, pesak kao i da ukloni sloj kontaminirane zemlje i odloži je na odobreno mesto, u skladu sa Zakonom o vodama.

U toku radova na regulaciji reke Raške postoji mogućnost kontaminacije vode, kao posledica isticanja vode sa gradilišta, izlivanja goriva i ulja iz građevinske mehanizacije i nekontrolisanog oticanja sanitarnih voda sa gradilišta i kampa Izvođača.

Nakon završetka radova, potencijalno zagađenje vodotoka je ograničeno samo na nezgode. U tom slučaju, kako je to definisano od strane nadležnog Ministarstva unutrašnjih poslova i Zakonom o vodama, biće primenjene procedure za incidentne situacije.

Do izlivanja goriva i ulja u većini slučajeva može doći unutar kampa Izvođača i na manipulativnim površinama na kojima se održava i čisti oprema i građevinska mehanizacija. Otpadnu prljavu vodu treba tretirati u separatorima odgovarajuće veličine pre nego što se ispusti prema recipijentu.

Ukoliko dođe do izlivanja unutar podprojektno oblasti, Izvođač je obavezan da ublaži problem primenom upijajućih materijala, kao što su upijajući tepisi / posteljina ili pesak, kao i da ukloni sloj kontaminiranog zemljišta i premesti ga na odobrenu lokaciju, u skladu sa zakonom.

Otpad

Izvođač je dužan da izradi Plan upravljanja otpadom. Mere ublažavanja treba, između ostalog, da sadrže obaveze da:

- Jamu za smeće/deponiju smeća locirati na min 500 m od stambenog prostora kako ljude ne bi uznemiravao miris koji bi mogao nastati anaerobnim razlaganjem otpada na deponiji. Ogradite mesto za odlaganje otpada ogradom i zasadom drveća kako biste sprečili ulazak dece u to područje. Sav čvrsti otpad će se sakupljati i uklanjati iz radnih kampova i odlagati na odobrene deponije.
- U slučaju da se ulje i mast čuvaju za ponovnu upotrebu u obloženoj jami debljine najmanje 60 cm, mora se voditi računa da se jama nalazi na najnižem kraju lokacije i dalje od stambenih zona.
- U slučaju nasipanja niskih područja otpadom, potrebno je obezbediti da nivo odgovara okolnim područjima. U ovom slučaju treba voditi računa da se ove niske površine ne koriste za skladištenje kišnice
- Ukloniti i adekvatno odložiti ostatke demontiranih mostova na odobrena i za to određena odlagališta. Za to će biti potrebna uputstva i saglasnost nadležne gradske uprave Novog Pazara.

Održavanje opreme i punjenje goriva

Uticaoj – održavanje opreme i punjenje goriva može izazvati kontaminaciju zemljišta i vodotoka, uključujući podzemne vode, ako je rukovanje mazivima, gorivima i rastvaračima nepravilno ili nepažljivo.

Mere ublažavanja - Da bi se izbeglo oštećenje prirodnog okruženja postoji potreba da se obezbedi pravilno rukovanje mazivima, gorivima i rastvaračima uz održavanje opreme. Radovi na mehanizaciji i dopuna goriva moraju se izvoditi dalje od korita uz formiranje posebnog platoa za ove aktivnosti. Potrebno je koristiti posudu za prihvatanje i uspostaviti proceduru upravljanja u slučajevima prosipanja. Sva vozila i mašine treba da budu opremljeni kompletima za sanaciju prolivanja.

Buka

Uticaoj - Buka izazvana radovima na sanaciji / rekonstrukciji imaće samo privremeni uticaoj. Iako su samo privremeni i uglavnom umereni, ukoliko se ne ublaže, uticaji buke u blizini stambenih područja mogu prouzrokovati negativan uticaoj na zdravlje ili svakodnevni život.

Mere ublažavanja - U osetljivim područjima naročito u području blizu Hanefi džamije i dva susedna igrališta Izvođač će voditi posebnu brigu o emisiji buke, strogo poštujući zahteve ESMP-a. U slučaju kada nivo buke bude iznad dozvoljenog nivoa, primerene mere za ublažavanje podrazumevaće postavljanje panela za zaštitu od buke. Trebalo bi preduzeti aktivnosti na podizanju svesti i kao i administrativne mere da bi se osiguralo pravilno održavanje vozila. U slučaju prekoračenja granice buke

za osetljiva područja, Izvođač radova treba da postavi privremene štitnike kako bi se sprečilo slobodno širenje buke na osetljive receptore.

Na bazi preliminarnih procena, ključne mere ublažavanja koje se preporučuju ovim ESMP-om ogledaju se u sledećem:

- Identifikovati i locirati u projektnim planovima sve osetljive prirodne resurse u projektnom području, uključujući, ali ne ograničavajući se, na delove prirodnog staništa, kolonije ptica i močvarna područja, jedinstvene biljne zajednice itd. (konsultovanje sa lokalnim vlastima za zaštitu prirode).
- Identifikovati lokalne pristupne puteve kroz i oko obrađene zemlje i pašnjaka.
- Svesti na minimum zahteve za privremenu ili trajnu izmenu zemljišta izvan služnosti nasipa.
- Kopanje materijala za nasipe treba da se odvija samo u obeleženim navigacionim kanalima da bi se smanjilo uništavanje staništa riba.
- Obezbediti zone preliminarnog prikupljanja otpada koje neće prouzrokovati štetu na vegetacijskom pokrovu i drugim komponentama životne sredine.
- Prevoz i odlaganje građevinskih betonskih ostataka i prljavštine na odobrenim stazama i deponijama.
- Pažljivo odrediti pristupne puteve / radne površine i sprečiti njihovo širenje.
- Vršiti obnovu prilaznih puteva i radnih površina po završetku radova (grabuljanje zemlje i postavljanje plodnog gornjeg sloja itd.).
- Koristiti zatvorene / natkrivene kamione za prevoz građevinskog materijala.
- Očistiti okolno područje od prašine prskanjem vodom, uklanjanjem suvišnih materijala i čišćenjem mesta nakon završetka aktivnosti.
- Obnoviti original stanje pejzaža nakon završetka građevinskih i radova na sanaciji / rekonstrukciji.
- Organizovati neophodne mere očuvanja (uspostaviti zaštitne zone, zaobići ta područja tokom transporta i drugo).
- Prestati sa radovima čim se nađu istorijski i kulturni spomenici tokom zemljanih radova i pružiti relevantne informacije Institutu za zaštitu spomenika culture .
- Obaviti srednjoročne i završne inspekcije projekata na lokacijama tokom radova na izgradnji i sanaciji / rekonstrukciji.

Labor risk

Impacts - Workers may be affected by inadequate working conditions, inadequate rest period and cases of violation of workers' rights.

Mitigation Measures – Establishment of a worker specific grievance mechanism for Sub-project workers. The Sub-project worker is entitled to give suggestions, remarks and information regarding health and safety at work. He/She may refuse to work if his/her life or safety is endangered or if appropriate measures for provision of health and safety at work are not in place. The Sub-project workers shall be informed on available grievance mechanisms upon their employment or engagement. Contracted parties shall demonstrate their willingness to implement these mechanisms, even if such requirement is not prescribed by any law of the domicile country.

Bezbednost i zdravlja na radu

Uticiji – Građevinski radnici mogu biti izloženi riziku od opasnog radnog okruženja u kojima može biti prisutna visoka buka, prašina, otpadne vode, rad u i blizu vodenih tela, nebezbedno kretanje mašina itd. Bezbednosne opasnosti koje dovode do nezgoda i povreda radnika povezani sa građevinskim aktivnostima kao što su izloženost fizičkim opasnostima tokom građevinskih aktivnosti kao što su: upotreba teške opreme, opasnosti od saplitanja i pada, izloženost buci i prašini, padanje predmeta, izloženost na opasne materije i izlaganje električnim opasnostima od upotrebe alata i mašina. Kako će građevinske aktivnosti uključivati opasne poslove, lica mlađa od 18 godina neće biti zaposlena.

Mere ublažavanja - Izvođač mora da obezbedi uvodnu obuku o pitanjima zdravlja i bezbednosti i da zahteva od radnika da koriste ličnu zaštitnu opremu koju je Izvođač dužan da stavi na raspolaganje. Izvođač radova mora da obezbedi da su svi rukovaoci teškim ili opasnim mašinama propisno obučeni/sertifikovani, a takođe i osigurani. Izvođač će imati objekte za prvu pomoć na licu mesta i pripremiti se za brzu dostupnost obučenog medicinskog osoblja i hitan transport do najbliže bolnice u slučaju nezgoda i povreda.

Zdravlje i bezbednost zajednice

Sledeća pitanja su razmotrena i uključena prema potrebi u faze planiranja, lociranja i dizajna pod-projekta: Uključivanje tampon traka ili drugih metoda fizičkog odvajanja oko lokacija pod-projekta radi zaštite javnosti od velikih opasnosti povezanih sa incidentima ili neuspeh procesa.

Pre započinjanja radova, izvođači će morati da pripreme i dostave na odobrenje planove sprovođenja specifične za gradilište (SSIP), konkretno:

- plan upravljanja otpadom i otpadnim vodama
- plan upravljanja skladištenjem nafte i goriva
- plan upravljanja rečnim radovima
- plan upravljanja gradilišnim kampom
- plan ponovnog pošumljavanja
- plan reagovanja u hitnim slučajevima

Sledeća tabela prikazuje plan ublažavanja uticaja potprojekta i zamišljen je kao kontrolna lista kako bi se osiguralo sprovođenje relevantnih mera ublažavanja u odgovarajućim fazama projekta.

Izvođač je dužan da upozna svoje radnike sa merama zaštite životne sredine i socijalnih pitanja navedenim u predmetnom dokumentu ESMP

4.2. Plan ublažavanja uticaja na životnu sredinu i društveno okruženje za potprojekat Novi Pazar –Regulacija Reke Raške

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
Pripreme	EIA procedure i priprema tenderske dokumentacije				
Sprovesti proceduru EIA u skladu sa zakonom	Obavezna aktivnost u postupku izdavanja građevinske dozvole	Priprema zahteva za potrebe izrade EIA studije i podnošenje nadležnom lokalnom organu grada Novog Pazara	JVP Srbijavode Grad Novi Pazar	Tokom pripreme ESMPa	Aktivnost je završena. Doneto je rešenje o neptrebi izrade procene uticaja na životnu sredinu za ovu vrstu radova
Uključivanje adekvatnih odredbi za upravljanje uticajima na životnu sredinu i društvo	Priprema tenderske dokumentacije i uključivanje ESMPa	Tnderska dokumentacija neće biti pripremljena bez inkorporiranja (srpski i engleski) kopija plana ublažavanja i praćenja ovog ESMP-a, koji će biti uključeni u zaštitne klauzule Tehničkih specifikacija u ugovorima i obaveza da će se poštovati Zahtevi zajmodavca	Direkcija za vode PIU Centralna Fiducijarna Jedinica (CFU)	Tokom pripreme tenderske dokumenatcije za izbor Izvođača građevinskih radova	
Eksproprijacija	Gubitak zemljišta	<p>Tokom projektovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uticaji fizičkog i ekonomskog raseljavanja su umanjeni • Lica na koje utiče Pod-projekat će biti obesteceni u skladu sa principima postavljenim u Okvirnom planu raseljavanja i RAP-u pre zauzimanja zemljišta. • Pripremiće se Akcioni plan preseljenja (RAP) u kome će se detaljno prikazati uticaji pod-projekta na vlasništvo nad zemljištem, korišćenje zemljišta, imovinu i sredstva za život. Akcioni plan će utvrditi mere potrebne za rešavanje adekvatnih uticaja gubitka zemljišta usled Potprojekta. Detaljna socio-ekonomska studija će biti sprovedena za potrebe RAP-a kako bi se utvrdili uticaji od eksproprijacije <p>Sprovesti RAP uključujući oisplatu naknade</p> <p>Potrebno je iizvršiti popis na lokaciji kako bi se identifikovala</p>	Grad Novi Pazar PIU	Pre početka izvođenja radova na parcelama koje se nalaze u obihvatu radova	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		sva lica na koje će pod-projekat uticati, lica koja imaju prava na naknadu, inventura zemljišta obuhvaćenog eksproprijacijom i određivanje naknade			
Planiranje/projektovanje	Osigurati usklađenost sa relevantnim zakonima iz oblasti građevinarstva	Pribavljanje građevinske dozvole i vodoprivrednih uslova	Water Directorate of MAFWM and PWMC Srbijavode	Pre početka izvođenja radova na parcelama koje se nalaze u obihvatu radova	Građevinska dozvola je izdata – pogledajte Aneks 3
Planiranje/projektovanje	Potencijalna oštećenja postojeće infrastrukture i objekata, posebno podzemnih instalacija (vodovod i kanalizacija i dr.) koja predstavljaju prepreke u pružanju usluga potrošačima.	Precizno locirati položaj infrastrukturnih objekata i podzemnih instalacija na lokaciji izvođenja radova u saradnji sa nadležnim institucijama na svim nivoima vlast.	Designer and representatives of relevant institutions of local authority.	Tokom izrade projekta dokumentacije	
Komunikacije i uključanje zainteresovanih strana	Pravovremeno angažovanje sa relevantnim zainteresovanim stranama uključujući lokalne zajednice o svim aspektima građevinskih radova i merama ublažavanja	Pripremite ad hoc plan implementacije koji sadrži ključne aktivnosti iz SEP-a (Akcioni plan za sprovođenje SEP-a) i pripremite komunikacione alate i materij	PIU Social Specialist	Akcioni plan za sprovođenje SEP-a koji će biti pripremljen do 10. jula 2023. godine	Angažovanje zainteresovanih strana, uključujući angažovanje sa PAP-ima, već je u toku od septembra 2022.
CONSTRUCTION - Material supply, borrow areas					

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
	Pozajmišta peska i sljunka, kvalitet vode poremećaj ekosistema.	Koristiti postojeća pozajmišta ili nabavljati material od licenciranih sepracija koje posluju sa dozvolu. Zahteva sae da postoji zvanicno odobrenje ili važeća doyvola za eksploataciju. Nadzorni organ će odobriti svako pozajmište koje predloži Izvođač u skladu sa zakonom, Nakon završetak eksploatacije pozajmište će biti rekulticvisano.	Izvođač radova će morati da zatraži odobrenje za nabavku materijala za svako pozajmište .	Pre nabavke ili upotrebe materijala	Tenderskom dokumenatcijom predvideti uslove za izbor podizvođača za nabavku materijala
	Sanacija, remedijacija i rekultivacija pozajmljenih površina	Sanirati, zagađeno i degradirano zemljište do nivoa bezbednog za korišćenje u skladu sa njegovom namenom, sprovode se odgovarajuće mere i aktivnosti, odnosno remedijacija i/ili rekultivacija zemljišta. Sanacija zemljišta se sprovodi u slučajevima kada zagađenje zemljišta na određenoj lokaciji prelazi koncentracije zagađujućih, opasnih i štetnih materija koje su propisane sanacionim vrednostima. Rekultivacija zemljišta vrši se na zagađenim i degradiranim površinama radi ponovnog formiranja zemljišnog sloja i uspostavljanja biljnih zajednica na površinama eksploatacije mineralnih sirovina, neuspešnog pošumljavanja, kao iu slučaju elementarnih nepogoda, požara. i drugi antropogeni uticaji Izrada projekata sanacije i/ili rekultivacije zemljišta odobrenih od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Izvođač će usvojiti projekte sanacije i rekultivacije i dostaviti MPŠV na odobrenje Inženjer će nadgledati da li se aktivnost sprovede na vreme	U roku od 30 dana od dana kada pozajmište prestane da se koristi za snabdevanje materijalom	
IZGRADNJA	Prevoz materijala				
	Generisanje prašine	Prilikom transporta na javnim putevima, iskopani materijali će se na javnim putevima prekrivati najlonskim platnom ili odgovarajućim materijalima veličine zrna veće od 10 mm kao dobra praksa.	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	a)-d) navesti u Konkursnoj dokumentaciji- Tehničkim

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		<p>Lokalizovano navodnjavanje/privlaživanje i zalivanje/prigušivanje specifično za aktivnost će se koristiti za smanjenje lokalizovanih emisija prašine.</p> <p>Skupljanje zaliha ogoljenog površinskog materijala, npr. kamena, peska i zemlje, skladištenje neopranog materijala, biće ograničeno. Zalihe treba da budu što je moguće zatvorene ili pokrivene.</p> <p>Zalihe će biti postavljene što dalje od receptora.</p> <p>Kompaktni deponovani zemljani materijal.</p> <p>Dizajn zaliha će biti optimizovan za održavanje niskog profila bez nagle promene oblika.</p> <p>Vetrolomi ili sistemi za zaštitu od prašine (uključujući prskalice) treba da budu izgrađeni oko glavnih građevinskih aktivnosti gde je to potrebno i, ako je moguće, u blizini potencijalno prašnjavih radova kako bi se smanjio uticaj obližnjih stambenih receptora</p>			<p>specifikacijama za izvođenje radova</p>
	<p>Genreisanje buke</p>	<p>Na trasama će se primenjivati ograničenja brzine radi smanjenja rizika od prašine, a radno vreme će biti u skladu sa zakonom. Kada se ne koriste, vozila bi trebalo da budu ugašena osim ako je to iz zdravstvenih i bezbednosnih razloga (npr. održavanje klima uređaja). Pored gore navedenog, primenite ograničeno radno vreme u konsultaciji sa Mesnom zajednicom.</p> <p>Nivoi buke neće premašiti granice buke u životnoj sredini ili dovesti do maksimalnog povećanja pozadinskog nivoa od 3 dB na najbližoj lokaciji receptora van lokacije.</p> <p>Noćni rad i transport treba svesti na najmanju moguću meru, Izbegavajte noćnu gradnju kada je buka najglasnija. Izbegavajte noćnu gradnju uz korišćenje teške mehanizacije, od 22:00 do 6:00 u blizini stambenih područja</p> <p>Nema diskrecionog korišćenja bučne mašinerije u krugu od 50m od stambenih naselja i u blizini institucija, u ovom</p>	<p>Izvođač radova</p>	<p>Tokom trajanja građevinskih radova</p>	<p>a)-d) to be specified in Tender documents- Technical Specifications for realization of works</p>

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		trenutku se može koristiti ručni rad. Dobro održavanje i pravilan rad građevinskih mašina kako bi se smanjila proizvodnja buke.			
CONSTRUCTION PHASE – Damages					
	Upad na privatno zemljište van zone eksproprijacije (Pravo prolaza)	Količina zemljišta zauzetog tokom izgradnje biće svedena na minimum. Građevinski radnici će biti obučeni da ostanu u granicama građevinskog područja i koridora eksproprijacije i izbegavaju ulazak na privatno zemljište. Ako se pojave žalbe u vezi sa neovlašćenim korišćenjem zemljišta u privatnom vlasništvu, štete na susednom zemljištu, itd. prime putem žalbenog mehanizma svaki slučaj biće tertian za sebe. U slučaju bilo kakve direktne štete na privatnoj imovini kao rezultat aktivnosti pod-projekta Izvođač radova ili podIzvođač radovas lobezbediće sprovođenje korektivnih mera korektivnih mera (npr. popravka, održavanje, restauracija itd.	Nadzorni organ Izvođač radova PIU Social Specialist oversight Žalbeni mehanizam	Ova obuka će biti deo indukcione obuke svih radnika	
CONSTRUCTION PHASE – Water and Soil Pollution and waste management					
	Odlaganje ostataka mostova koji će se porušiti	Ukloniti i adekvatno odložiti ostatke demontiranih mostova na odobrena i određena odlagališta. Za to će biti potrebna uputstva i saglasnost nadležne gradske uprave Novog Pazara	Izvođač radova Grad Novi Pazar Nadzorni organ	Neposredno nakon demontaže mostova	
	Zagađenje vode i zemljišta usled nepravilnog skladištenja, upravljanja i upotrebe materijala	Organizovati i pokrivati prostore za skladištenje materijala; izolovati beton, radove iz vodotoka korišćenjem zaptivene oplate ili poklopca; izolovati površine za pranje betonskih kamiona i druge opreme iz vodotoka tako što ćete izabrati površine za pranje koje ne odvođe slobodno direktno u	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		vodotok			
	Zagađenje vode i zemljišta usled nepravilnog odlaganja otpadnih materija	<p>odložiti otpadni materijal na lokaciju zaštićenu od ispiranja, označiti u planu lokacije; ako ne na licu mesta, onda na ovlašćenoj deponiji / depou</p> <p>Skladištenje otpada u skladu sa najboljom međunarodnom praksom (IFC EHS General Guideline). Primeniti dodatne mere za skladištenje opasnog otpada (kao što je korišćenje sekundarnog prostora, ograničenje pristupa, obezbeđivanje LZO itd.) kako bi se sprečila šteta za građevinsko osoblje, životnu sredinu i javnost. Korišćenje i obeležavanje određenih kontejnera za sakupljanje otpada i skladišta za različite vrste otpada.</p> <p>Prevoz otpada u označenim vozilima dizajniranim za vrstu otpada kako bi se minimizirao rizik od ispuštanja materijala (opasnih i neopasnih materijala) i otpadaka od vetra. Obuka vozača za rukovanje i odlaganje svog tereta i transportnu dokumentaciju koja opisuje prirodu otpada i stepen njegove opasnosti.</p> <p>Na lokacijama gradilišta postavljaju se tipični kontejneri za čvrsti komunalni otpad;</p> <p>Prijem prikupljenog komunalnog otpada i njegovo odlaganje od strane nadležnih institucija;</p> <p>Fracije opasnog otpada (iskorišćena otpadna ulja, nauljena ambalaža, otpad od bitumenskih agenasa, otpadna transformatorska ulja, otpadne azbestno-cementne cevi itd.) se posebno sakupljaju u tipične kontejnere ili metalne burad; dostavljaju se subjektima ovlašćenim za upravljanje opasnim otpadom;</p> <p>Ponovna upotreba i reciklaža otpada kad god je to moguće.</p> <p>Zabranjeno je spaljivanje otpada na otvorenom i na lokaciji.</p> <p>Prijem prikupljenog komunalnog otpada i njegovo odlaganje od strane nadležnih institucija;</p>	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
	Zagađenje podzemnih i površinskih voda tla. sa uljima i mazivima zbog lošeg održavanja opreme i popravke i točenja goriva na Gradilištu.	<p>Primeniti (IFC EHS Opšte smernice za bezbedno skladištenje i rukovanje mazivima, gorivom i rastvaračima uz obezbeđeno skladište; obezbedite pravilno punjenje goriva i održavanje opreme; sakupite sav otpad i odložite u dozvoljeno postrojenje za preradu otpada.</p> <p>Sprovesti Zakon o upravljanju otpadom Republike Srbije.</p> <p>Izbegavajte servisiranje i dopunjavanje goriva na lokaciji. Točenje goriva će se vršiti najmanje 30 metara reke Raške</p> <p>Uspostavite plato za ovakve događaje. Koristite posude za zadržavanje. Imajte proceduru upravljanja hitnim izlivanjem. Koristiti zaštitne folije prilikom eventualnog točenja vozila i održavanja na gradilištu. Obezbedite upijajući materijal u slučaju prosipanja goriva. Upotrebljenim nauljenim materijalima i sredstvima treba upravljati u skladu sa Izveštajem o upravljanju otpadom. Procedura postupanja u slučaju slučajnog izlivanja ulja i maziva.</p> <p>Pripremiti i sprovesti Plan organizacije gradilišta koji uključuje mere dobre građevinske prakse.</p> <p>Akcija čišćenja će pratiti Plan za nepredviđene slučajeve izlivanja.</p> <p>Objavite proceduru na sajtu.</p>	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	Problems should be regulated through the Works execution contract.
	Stanovništvo pod povećanim rizikom od saobraćajnih nezgoda i građevinskih radova.	<p>Obezbedite adekvatne znakove upozorenja, osvetljenje, zaštitne ograde itd.</p> <p>Pridržavajte se saobraćajnih pravila.</p> <p>Očistiti građevinski otpad sa gradilišta kako u fazi izgradnje tako i nakon završetka radova, prilikom zatvaranja gradilišta.</p> <p>Osigurati medicinske zalihe i pomoć kroz institucionalne i administrativne aranžmane sa opštinskim bolnicama na gradilištu.</p>	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	Zahtev uključiti u tendersku dokumentaciju.

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		Sprovesti Plan organizacije gradilišta.			
	Slučajni nailazak na arheološka nalazišta ili arheološke predmete	Ako se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja prekine radove i obavesti nadležni zavod za zaštitu spomenika kulture i da preduzme mere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mestu i u položaju u kome je otkriven.	Izvođač radova (periodični monitoring nadležnog zavoda ukoliko je zahtevano)	Tokom zemljanih radova	
	Bezbednost i zdravlja na radu i bezbednost radnika	<p>Implementirajte LMP</p> <p>Izvođač radova će uspostaviti Plan upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu (OH&S) sa posebnim fokusom na (ali ne ograničavajući se na):</p> <ul style="list-style-type: none"> kretanje vozila i upravljanje saobraćajem, rad na visini, rad u skućenim prostorima, rad sa opasnim materijama, upravljanje, Sprovođenje, samoprovera i upravljanje posledicama će se primeniti <p>Odgovarajući broj službenika EH&S po grupi radne snage (npr. zasnovani na riziku) biće uposlen za implementaciju EH&S programa, uključujući procenu rizika, obuku, nadgledanje zadataka visokog rizika, uvod u podizvođač radova.</p> <p>Lična zaštitna oprema će biti odabrana na osnovu specifičnih opasnosti i rizika zadatka koji treba da se izvrši i pravilno održavana kako bi bila efikasna i operativna sve vreme.</p> <p>Kontakt brojevi za hitne slučajeve biće dostupni na radilištima. To će uključivati vatrogasno-spasilačku službu i ekološku inspekciju.</p> <p>Rizik od infekcije otpadnim vodama tokom uklanjanja kanizacionih izliva je nizak jer je potvrđeno da su svi</p>	Izvođač radova	Pre početka izvođenja radova	Ugovorni uslovi će obezbediti da svi pod-Izvođač radova prate plan upravljanja bezbednošću i zdravljem na radu

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		neaktivni.			
	Zdravlje i bezbednost zajednice tokom uklanjanja mostova	Sprovesti adekvatnu metodologiju uklanjanja mosta u naselju Lug na lokaciji rkm 0+ 983,64 da ne utiče na verske aktivnosti i običaje u Hanefi džamiji i visokom potpornom zidu i zaštiti dva obližnja igrališta	Izvođač radova Nadzorni organ	Tokom uklanjanja mosta	
	Bezbednost i zdravlje zajednice	Pravovremena, kontinuirana i transparentna komunikacija sa zajednicom osiguravajući zdravlje i sigurnost zajednice. Priprema svih pripadajućih delova Planova upravljanja H&S u izgradnji, npr. - Plan upravljanja saobraćajem - Plan reagovanja na požar (opasnosti od požara i eksplozije, identifikovati puteve evakuacije; - Plan reagovanja na saobraćajne nezgode - Planovi pripravnosti i reagovanja na kolaps strukture - Plan pripravnosti i reagovanja na poplave - Plan pripravnosti i reagovanja na neeksplozivna ubojna sredstva (koji će uključivati Proceduru za pronalaženje neeksplozivnih ubojnih sredstava); Izvođač radova je u obavezi da se, kada je to propisano nacionalnim zakonodavstvom, konsultuje sa relevantnim institucijama/ministarstvima i dobije saglasnost za ove planove.	the Izvođač radova Oversight by PIU E&S Specialists and the Nadzorni organ	Tokom trajanja građevinskih radova	Zahtev uključiti u tendersku dokumentaciju
	Rizik od uklanjanja privatnih priključaka fekalne kanalizacija	Pre uklanjanja privatnih izliva otpadnih voda potrebno je proveriti i potvrditi da su svi izlivi neaktivni. Ovo treba potvrditi direktno sa vlasnicima/korisnicima izliva	Izvođač radova Nadzorni organ Consultant Grad Novi Pazar	Prior to removal	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
	Oštećenje privatne imovine tokom izgradnje	Svaki gubitak ili šteta uzrokovana aktivnostima pod-projekta biće nadoknađena. Pod-projekat će minimizirati štetu minimiziranjem područja poremećaja uzrokovanih kretanjem vozila i drugim građevinskim aktivnostima. • Ako se žalbe u vezi sa neovlašćenim korišćenjem zemljišta u privatnom vlasništvu, štete na susednom zemljištu, itd. prime putem žalbenog mehanizma pod-projekta, evaluacija/istraga će biti sprovedena od slučaja do slučaja i gde je potrebno, biće preduzete korektivne mere planirano i sprovedeno	PIU Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	
	Radni rizici i uticaji u vezi sa zapošljavanjem žena i nediskriminacijom i jednakim mogućnostima	Izvođač radova će primeniti jednake mogućnosti za žene u svim svojim granama. Dalje mere će biti uvedene za podsticanje učešća žena u indirektnoj radnoj snazi, kao što je pružanje posebne obuke tamo gde je to potrebno, omogućavanje fleksibilnosti i mogućnosti podele posla za žene sa decom da učestvuju.	Izvođač radova	Prior to hiring of workforce	
	Rizici i uticaji na rad u vezi sa podizvođačima radova i upravljanjem lancem snabdevanja (uključujući dečiji i prinudni rad)	Izvođač radova neće zapošljavati niti dozvoliti bilo kom podizvođaču radova korišćenje dečijeg rada, a u skladu sa srpskim zakonodavstvom, lice mlađe od 18 godina ne može biti raspoređeno na bilo koji opasan posao u okviru Potprojekta. Izvođač radova i Operater će zabraniti upotrebu prinudnog rada tako što će osigurati punu usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom i odredbama relevantnih konvencija i drugih međunarodnih standarda - Implementirati LMP - Uspatviti žalbeni mehanizam za radnike	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	
	Radna prava i uslovi zapošljavanja	Implementirati LMP Radnici će imati ugovore koji uključuju Kodeks ponašanja koji uključuje odredbe SEA/SH. U njima će biti jasno navedeni uslovi njihovog zapošljavanja i njihova zakonska prava.	Izvođač radova	At employment/engagement	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		<p>Informacije će uključivati, ali neće biti ograničene na: • pravo na plate, sate rada, aranžmane za prekovremeni rad i naknadu za prekovremeni rad, i/očinstvo ili odmor) • mogućnost da se učlane u sindikate po svom izboru i imaju pravo na kolektivno pregovaranje • ugovori će biti usmeno objašnjeni na svom maternjem jeziku svim radnicima gde je to neophodno kako bi se osiguralo da radnici razumeju svoja prava pre potpisivanja bilo kakvog ugovora o radu. • Obuka o podizanju svesti o kulturi biće obezbeđena kao uslov za prijem svih radnika koji nisu lokalni, a posebno stranih radnika. • Mehanizam za žalbe radnika će biti razvijen i biće: • otvoren za svo osoblje i njihove Izvođače radova, • pod-projekat će ga javno oglašavati u radnoj snazi, • i biti lako dostupan radnicima • biti oslobođen odmazde • omogućavati anonimnost žalbe koje treba podneti i rešiti. • Sve strane u podprojektu će zahtevati od svih Izvođača radova da potpišu antikorupcijsku i odgovornu politiku nabavki. • Za sve ugovore Izvođač radova, Pod-projekat će eksplicitno upućivati na potrebu poštovanja standarda ESS2 i konvencija MOR-a u vezi sa standardima rada i socijalne zaštite, sloboda udruživanja i pozivanje na dečiji i prinudni rad. Akcenat će biti stavljen i na mere protiv diskriminacije. Kada se zapošljavaju mladi mlađi od 18 godina, biće jasno naglašeno da oni neće biti zaposleni na opasnim poslovima i njihov rad će biti predmet odgovarajuće procene rizika.</p> <p>Svi radnici će potpisati Kodeks ponašanja</p>			
	Odredbe i uslovi zapošljavanja/angažovanja	Planovi i procedure HSE Izvođača radova uključuju zahteve za uvod u rad i obuku o očekivanom ponašanju i o disciplinskim postupcima (uključujući procedure za otpuštanje zbog neprihvatljivog ponašanja).	Izvođač radova	At the time of new hiring	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
	Uticaji na lokalnu infrastrukturu	(EPRP) će biti pripremljen koji mora uzeti u obzir kapacitet zajednica i trenutnu situaciju infrastrukture zajednice da efikasno reaguju na vanredne događaje. Izradiće se Plan upravljanja infrastrukturom i komunalnim uslugama (IUMP). PPlanovi će se pripremati u saradnji sa lokalnim vlastima i komunalnim preduzećima kako bi se obezbedio kontinuitet snabdevanja zajednica. Čalbeni mehanizam	Izvođač radova	During mobilization of Izvođač radova	
	Uticaj na mrežu lokalnih puteva	U slučaju korišćenja lokalnih puteva za prevoz, popravke će se vršiti u saradnji sa lokalnim vlastima. Sa lokalnim vlastima će se sklopiti sporazum po pitanju kretanja saobraćaja u fazi izgradnje.	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	
	Žalbe vezane za rad i radne odnose	Osigurati da je uspostavljen žalbeni mehanizam za radnike. Uključiti zahtev u tendersku dokumentaciju	Izvođač radova Nadzorni organ Oversight from PIU Social Specialist	Tokom trajanja građevinskih radova	Obezbediti da tenderska dokumentacija bude prilagodjena tako da zahtevi uključuju adekvatne delove za upravljanje ekološkim i socijalnim rizicima uključujući i obavezu poštovanje domaćih zakona kojima se uređuju rad, radni odnosi i BZR i LMP

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
	Žalbe lokalnog stanovništva	Uspostaviti i aktivirati žalbeni mehanizam	PIU Social SpecialistEkspert za socijalna pitanja	Do kraja Aprila 2023. godine	
	Emisija gasova i čestica od vozila, mehanizacije i generator.	Redovno održavanja vozila i opreme. Izvođač radova je dužan da dostavi dokaze o tehničkoj ispravnosti vozila. Pripremiti i sprovesti Plan organizacije gradilišta koji uključuje mere dobre građevinske prakse.	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	Zahtev uključiti u tendersku dokumentaciju
	Povećana zamućenost vode kao posledica izvođenja radova	Građevinske radove treba izvoditi na način da površinski i prirodno okruženje ne bude narušeno i oštećeno, kao i da se vodna tela ne zamućuju nepotrebno. Radove treba izvoditi tokom suvih perioda.	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	Zahtev uključiti u tendersku dokumentaciju
	Zagađenje zemljišta, površinskih voda uljima i mazivima usled neadekvatnog održavanja opreme i mehanizacije i popravke ili dopune maziva i goriva na gradilištu.	Izbegavati servisiranje i dopunu goriva na gradilištu. Ukoliko je ipak potrebno koristiti zaštitne folije tokom dopune goriva i popravke mašina i opreme na gradilištu. Držati u pripravnosti materijale za absorpciju za slučajeve izlivanja goriva i maziva. Upotrebljena ulja i maziva moradju se odlagati u skladu sa izveštajem o upravljanju otpadom. Neophodno je uspostaviti procedura za postupanje u slučajevima incidentnog prolivanja ulja i maziva. Pripremiti i sprovesti plan organizacije i upravljanja gradilištem koji će inkorporirati dobre prakse u građevinsrastvu, mere iz zahteva za upravljanje vodama i otpadom.	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	Problems should Zahtev uključiti u tendersku dokumentaciju
	Smanjena mogućnost prolaza kroz zonu radova	Planirati izmeštanje opreme u vreme kada dnevni saobraćaj nije zagušen; Obezbediti alternativni prolaz za pešake i vozila u saradnji sa lokalnim vlastima ili obezbediti bezbedan prolaz kroz gradilište; Izbegavajte puteve kroz naseljena mesta, posebno u blizini	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
		škola i bolnica;			
	Potential pollution of soil and water due to the discharge of waste sanitary waters from the construction site	Installation of ecological toilettes for workers	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	
	Građevinski viškovi materijala nakon zatvaranja gradilišta	Svi materijali koji ostanu nakon zatvaranja privremenih gradilišta treba da budu uklonjeni sa lokacije i ponovo upotrebljeni/reciklirani gde je to moguće. Svi ostaci se odlažu na način koji neće štetiti životnoj sredini; to treba da urade kompanije koje imaju dozvole za izvođenje takvih radov	Izvođač radova	Tokom trajanja građevinskih radova	Problems should be regulated through the Works execution contract.
OPERATION AND MAINTENANCE PHASE					
	Redovni pregled konstrukcije za zaštitu od poplava	Organizovati tim za zaštitu od poplava i najmanje dva puta godišnje vršiti detaljne preglede objekata za zaštitu od poplava. Identifikujte potencijalne probleme i odredite prioritete za popravku.	Upravalja	Tokom faze održavanja	
	Nepravilno upravljanje otpadom od održavanja (trava i drvenasta vegetacija kao i druge vrste otpada koji nastaju)	Putevi i lokacije za prikupljanje i odlaganje otpada biće identifikovani za sve glavne vrste otpada koji se očekuju od aktivnosti održavanja. Sav otpad će sakupljati i pravilno odlagati licencirani sakupljači Nema otvorenog spaljivanja otpada/uklonjene vegetacije na lokaciji ili van nje	Izvođač radova for maintenance Operator of structure PWC Srbijavode	Tokom faze održavanja	
	Sanacija strukturalnih oštećenja radi vraćanja	Sprovesti iste mere kao što je opisano pod naslovom „Izgradnja	Izvođač radova	Tokom faze održavanja	

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faza	Problem/Aktivnost i uticaj	Mera ublažavanja	Institucionalna odgovornost	Vremenski okvir	Napomena
	funktionalnosti nasipa	“	za sprovođenje Inženjerski nadzor za kontrolu u ime vlasnika objekata za zaštitu od poplava		

5. AKTIVNOSTI PRAĆENJA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I SOCIJALNIH PITANJA

Direkcija za vode/JIP i PSC će pratiti ukupni učinak zaštite životne sredine tokom sprovođenja projekta. Za svaki SDIP potprojekat će postojati ESMP dokument specifičan za lokaciju, koji će sadržati plan praćenja i kontrolne liste.

Plan praćenja navodi parametre koji će se pratiti za svaku komponentu zaštite životne sredine, uključujući lokacije koje se prate i trajanje aktivnosti praćenja. Plan praćenja takođe navodi važeće standarde i odgovornosti u smislu sprovođenja i praćenja.

Pored kritičnih lokacija koje su definisane u toku faze projektovanja, praćenje stanja životne sredine će se takođe vršiti na samom gradilištu i bilo kom drugom delu zone radova za koji se utvrdi da je relevantan u toku izvođenja radova.

Smernice Svetske Banke u vezi sa zaštitom životne sredine kod praćenja projekata, uključujući i socijalno-ekonomske i zdravstvene aspekte, date su u Priručniku o proceni uticaja na životnu sredinu - Izdanje 14, Praćenje i nadzor aktivnosti zaštite životne sredine (iz juna 1996. godine).

Program praćenja projekta obuhvata uticaj na kvalitet površinskih i podzemnih voda, poremećaje značajnih ekoloških staništa uključujući rečne priobalne ekosisteme, zatim nenajavljene inspekcije u toku izvođenja radova u cilju utvrđivanja poštovanja propisa iz oblasti zaštite životne sredine, završnu inspekciju nakon završetka radova da bi se potvrdilo da je stanje zadovoljavajuće, kao i ocenu stanja lokacije gradilišta pre početka i nakon završetka radova, kako bi se utvrdilo da nema gubitaka u smislu prirodnih vrednosti.

Elementi programa praćenja učinka zaštite životne sredine:

Ciljevi

Indikatori vezani za uticaje projekta i mere za ublažavanje uticaja

Mereni parametri

Institucionalne odgovornosti, trajanje

Izveštavanje

Troškovi i finansijske odredbe

U sledećoj tabeli su date aktivnosti praćenja i odgovornost kod sprovođenja predloženih mera ublažavanja uticaja na životnu sredinu, u toku realizacije potprojekta Regulacije reke Raške.

5.1. Monitoring Plan za SDIP Pod-projekat: Novi Pazar – Regulacija reke Raške

Faze	Koji parametar će se pratiti?	Gde bi trebalo vršiti praćenje parametra?	Kako bi trebalo pratiti parametar? / vrsta opreme za praćenje	Kada bi trebalo vršiti praćenje parametra? (frekvencija merenja ili stalno)	Zašto bi trebalo vršiti praćenje parametra? (opciono)	Institucionalna odgovornost
						sprovođenje
PRIPREMNI RADOVI						
Aktivnost monitoringa						
<i>Nulti monitoring zagađenja vode i zemljišta</i>	Kvalitet vode (suspendovane čvrste materije, ulja, pH vrednosti, provodljivost). Voda sadrži amonijum nitrate, feces, gastrointestinalne enterokoke itd	U reci Raškoj uzvodno od gradilišta.	Uzorkovanje, analiza u sertifikovanoj laboratoriji koja poseduje potrebnu opremu.	Pre početka radova Izvođač će obezbediti nulti monitoring i dostaviti rezultate	Identifikovati svaki potencijalni uticaj na okolinu	Izvođač
<i>Monitoring statusa biodiverziteta</i>	Utvrđiti prisustvo ili odsustvo riba, žaba i algi u reci	U toku reke Raške uzvodno od radova	Uzorkovanje i analiza u akreditovanoj laboratoriji uz korišćenje zahtevane opreme	Pre početka izvodjenja radova	Identify any potential impact to the surrounding environment	Izvođač radova
<i>Prašina</i>	zagađenje vazduha (čvrste čestice)	na i u blizini mesta izvođenja radova	inspekcija, posmatranje	nenajavljena inspekcija tokom dostavljanja materijala i izgradnje	Identify any potential impact to the surrounding environment	Izvođač/Nadzor
Construction			Material supply			

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faze	Koji parametar će se pratiti?	Gde bi trebalo vršiti praćenje parametra?	Kako bi trebalo pratiti parametar? / vrsta opreme za praćenje	Kada bi trebalo vršiti praćenje parametra? (frekvencija merenja ili stalno)	Zašto bi trebalo vršiti praćenje parametra? (opciono)	Institucionalna odgovornost
						spровоđenje
<i>Snabdevanje materijala</i>	Provera da su sve dozvole i zvanična odobrenja pribavljena i važeća	Na gradilištu	Uvid u dokumentaciju	Pre nabavke materijala	OSigurati da postrojenje koje snabdeva projekat materijalom posluje saglasno zahtevim a ya yastitu životne sredine i društva, te bezbednošću i zdravlja na radu.	Quarry manager / Nadzor
Construction			Material transport			
<i>Kamen</i>	Tovar pokriti ili navlažiti vodom	Na gradilištu	Obzervacija	Nenajavljeni pregledi u toku rada, najmanje jednom nedeljno	Bezbednost saobraćaja i javno zdravlja	Nadzorni organ Izvođač radova
<i>Peask i šljunak</i>	Tovar pokriti ili navlažiti vodom	Na gradilištu	Obzervacija	Nenajavljeni pregledi u toku rada, najmanje jednom nedeljno	Bezbednost saobraćaja i javno zdravlja	Nadzorni organ Izvođač radova
<i>Upravljanje saobraćajem</i>	Radno vreme i izabrani putevi	Na gradilištu	Obzervacija	Nenajavljeni pregledi u toku rada, najmanje jednom nedeljno	Bezbednost saobraćaja i javno zdravlja	Nadzorni organ Izvođač radova
<i>Upravljanje saobraćajem i bezbednost i zdravlje lokalne zajednice</i>	Ograničenje brzine	Transportne rute i gradilište	Obzervacija	Nenajavljeni pregledi u toku rada, najmanje jednom dnevno	Bezbednost saobraćaja i javno zdravlja	Nadzorni organ Izvođač radova
Construction			Construction site			

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faze	Koji parametar će se pratiti?	Gde bi trebalo vršiti praćenje parametra?	Kako bi trebalo pratiti parametar? / vrsta opreme za praćenje	Kada bi trebalo vršiti praćenje parametra? (frekvencija merenja ili stalno)	Zašto bi trebalo vršiti praćenje parametra? (opciono)	Institucionalna odgovornost
						spровоđenje
	Kvalitet vode (suspendovane materije, ulja, pH vrednosti, provodljivost)	U reci Raškoj i uzvodno od gradilišta (oba merenja obavezna)	Uzorkovanje, analiza u sertifikovanoj laboratoriji od koje poseduje potrebnu opremu. Uzorkovanje treba izvršiti u skladu sa važećim standardima, metodama: SRPS EN ISO 5667 - 1, SRPS EN ISO 5667-3, SRPS EN ISO 5667 - 6, SRPS ISO 5667-10 i SRPS EN ISO 19458. Prezentacija rezultata datih u skladu sa relevantnim srpskim zakonodavstvom / regulacija reke (videti Aneks 1)	Tokom radova na regulaciji reke, u slučaju pritužbi lokalnog stanovništva, nevladinih organizacija ili drugih pogođenih ili zainteresovanih strana.	Utvrđenje potencijalnog uticaja na životnu sredinu	Izvođač radova. Troškove predmetne delatnosti ponuđači obračunavaju u postupku nadmetanja i integrišu u svoju ponudu. Ponuđači će potvrditi da su troškovi aktivnosti praćenja definisani u okviru ovog ESMP-a uključeni u cenu ponude za Pod-projekat:
	Prisustvo arheoloških nalaza u zemljištu	Na gradilištu i u blizini	Nadzor nad zemljanim radovima	Tokom zemljanih radova svakodnevno	Očuvanje spomenika culture i arheoloških nalaza	Izvođač radova Nadzorni organ
	Degradacija i zagađenje zemljišta	Na gradilištu i neposredno oko gradilišta	Visual supervision	Nedeljno	For prevention of soil degradation and pollution	Nadzorni organ
	Zagađenje bukom i zagađenje vazduha	Na gradilištu i u blizini	Standardna oprema za merenje kvaliteta vazduha i nivoa buke.	Nakon prijema žalbi od strane građana	Za smanjenje zagađenja	Izvođač radova Nadzorni organ putem akreditovane laboratorije
	Radno vreme	Na gradilištu	Kroz razgovore sa radnicima i uvidom u karnete	Mesečno i nakon prijema žalbi radnika koje se odnose na radno vreme	OSigurati primenu LMP-a i Zakon o radu	Nadzorni organ i PIU Socijalni ekspert

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faze	Koji parametar će se pratiti?	Gde bi trebalo vršiti praćenje parametra?	Kako bi trebalo pratiti parametar? / vrsta opreme za praćenje	Kada bi trebalo vršiti praćenje parametra? (frekvencija merenja ili stalno)	Zašto bi trebalo vršiti praćenje parametra? (opciono)	Institucionalna odgovornost
						spровоđenje
	<i>Radna prava</i>	Dokaz o angažovanju saglasno zakonu	Gradilište i Izvođačeve kancelarije	Inspekcija	Nenajavljene inspekcije i obilasci tokom izvođenja radova	Nadyorni Organ PIU
	Odlaganje otpada	At the construction site and in the vicinity	Visuelni pregled i u poređenju sa izveštajem o upravljanju otpadom.	Tokom izvođenja radova	Upravljanje otpadom u skladu sa zakonom	Nadzorni organ
	Mesta za privremeno odlaganje otpada	Na gradilištu	Visuelni pregled	Tokom izvođenja radova	Preventing pollution of water and soil because of improper disposal of excavated materials and construction wastes	Izvođač radova, Nadzorni organ
	Ostaci otpada i degradacija zemljišta	Na gradilištu	Visuelni pregled	Nakon završetka radova	Obezbediti da se lokacija vrati u pređašnje stanje	Izvođač radova, Nadzorni organ
	Broj registrovanih nezgoda	Na gradilištu	<i>Visuelno i uvid u registar</i>	Tokom izvođenja radova	Ensuring adequate health and safety and working conditions, ensuring works execution in accordance with relevant labor legislation	Izvođač radova, Nadzorni organ
	Jasno razgraničenje pristupnih puteva	Na gradilištu	Visuelni pregled	Tokom izvođenja radova	Prevent loss of top soil due to temporary	Izvođač radova, Nadzorni organ

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faze	Koji parametar će se pratiti?	Gde bi trebalo vršiti praćenje parametra?	Kako bi trebalo pratiti parametar? / vrsta opreme za praćenje	Kada bi trebalo vršiti praćenje parametra? (frekvencija merenja ili stalno)	Zašto bi trebalo vršiti praćenje parametra? (opciono)	Institucionalna odgovornost
						spровоđenje
	Čišćenje pristupnih puteva i gradilišta nakon završetka radova Cleaning of access roads and work sites after construction works completion	Na gradilištu	Visuelni pregled	After construction works	access roads and work areas, Landscape degradation	Izvođač radova, Nadzorni organ
	Sprinkling of water to suppress the dust	Na gradilištu	Visuelni pregled	During construction works	Sprečavanje privremenog zagađivanja vazduha (prašine) u vezi sa transportom građevinskog materijala i kamionskim saobraćajem	Izvođač radova, Nadzorni organ
	Upotreba zaštitne opreme, organizacija obilaznog saobraćaja	Na gradilištu	Visuelni pregled	During construction works	Povećanje bezbednosti zaposlenih	Izvođač radova, Nadzorni organ
	Prašina Zagađenje vazduha (čvrste čestice)	Na gradilištu	Visuelni pregled	Nenajavljeni pregledi u toku isporuke materijala i izgradnje	Zdravstvene i bezbednosne zahteve i omogućiti što manje ometanje saobraćaja	Izvođač radova, Nadzorni organ
Održavanje			Bezbednost tokom radova na održavanju sistema za zaštitu od poplava			
	Funkcionalnost nasipa	Na nasipu	Vizuelni pregled	Godišnje i nakon visokih voda	Zaštita od poplava	JVP Srbijavode

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

Faze	Koji parametar će se pratiti?	Gde bi trebalo vršiti praćenje parametra?	Kako bi trebalo pratiti parametar? / vrsta opreme za praćenje	Kada bi trebalo vršiti praćenje parametra? (frekvencija merenja ili stalno)	Zašto bi trebalo vršiti praćenje parametra? (opciono)	Institucionalna odgovornost
						sprovođenje
	Vodostaj, temperature, proticaj,	U vodotoku reke Raške	Automatske merne stanice	Dnevno	Zaštita od poplava	Republički hidrometeorološki zavod
	Upravljanje otpdom tokom faze održavanja radova	Na mestu gde se izvode radovi na održavanju	Visuelni pregled	Dnevno	Osigurati da se otpad ne odlaže u vodotok	JVP Srbijavode

6. ODGOVORNOST ZA UPRAVLJANJE EKOLOŠKIM I SOCIJALNIM UTICAJIMA PROJEKTA

Za svaki potencijalni uticaj ESMP identifikuje: (a) predložene mere ublažavanja; i (b) Strane ili zadužene za sprovođenje tih mera, podeljene na:

- Investitor JVP Srbijavode i Direkcija za vode MPŠV će obezbediti da se svi potrebni sporazumi i dozvole (npr. zaključak PUS-a, dozvole za korišćenje i ispuštanje vode i za odlaganje iskopanog materijala, otpada i rušenja) pribave od relevantnih državnih i organa lokalnih vlasti pre nego što se objavi tender za odabir izvođača radova .
- Izvođač i Projektant su odgovorni za sprovođenje mera tamo gde je navedeno. Oni će preuzeti odgovornost za fizičku primenu mera ublažavanja predviđenih ESMP-om tokom faza izgradnje u skladu sa ekološkim i socijalnim standardima Svetske banke i ekološkim zakonodavstvom Srbije.
- Nadzorni organ je odgovoran za nadgledanje radova kako bi osigurao da oni sprovedu mere ublažavanja kako je planirano i biće odgovoran za nadzor blagovremenog, pravilnog i pouzdanog sprovođenja radova i mera kako je predviđeno ESMP. Nadzor će obezbediti usklađenost sa merama navedenim u ESMP-u i obezbediti izveštaje o usklađenosti. PIU će takođe obezbediti da svi neophodni ugovori i dozvole pribave odgovarajući izvođači od relevantnih državnih i lokalnih vlasti pre nego što se građevinski radovi raspišu. Svetska banka tokom nadzornih misija može nasumično zahtevati da proveri da li su takve dozvole izdate i da li su važeće (npr. nisu istekle), kao i da li se aspekti mera ublažavanja i monitoringa primenjuju na terenu tokom faza izgradnje u skladu sa regulativom Republike Srbije i ekološkim i socijalnim standardima Svetske.
- Odobrenja na nivou ministarstava. MPŠV sa Direkcijom za vode, JVP „Srbijavode”, „Beogradvode” i „Vode Vojvodine” obezbeđuje izradu vodoprivredne tehničke dokumentacije, različite vrste zahteva za izvođenje radova i vrši nadzor nad izvođenjem, organizacijom i sprovođenjem zagađivanja mera protiv zagađenja voda. Hidrometeorološki zavod uzorkuje vodu i utvrđuje njen kvalitet.

6.1. Ekološke klauzule za ugovore o građevinskim radovima

Većina uticaja faze izgradnje biće moguće ublažiti uključivanjem odgovarajućih odredaba u ugovore o građevinskim radovima. Revizije klauzula treba da pokriju, ali ne ograničavajući se na, sledeća pitanja:

- Usklađenost sa opštim nacionalnim ekološkim smernicama;
- Usklađenost sa relevantnim ekološkim i socijalnim standardima Svetske banke;
- Zaštita istorijsko-kulturnih spomenika;
- Adekvatno odlaganje građevinskog otpada i otpada od iskopa;
- Pravilna lokacija građevinskih kampova;
- Vraćanje kvazi izvornih uslova pejzaža na gradilištima nakon završetka radova;
- Bezbednost i zdravlje na radu (Konsultanti i Izvođači radova koji rade na programu biće u obavezi da se pridržavaju svih važećih zakona i rečnih obuka koje kontrolišu zdravlje i bezbednost na radnom mestu) itd.
- Ugovori o izvođenju radova treba da uključe ovaj ESMP sa njegovim Planom ublažavanja uticaja na životnu sredinu i društvo i Planom praćenja životne sredine i društva koji su predstavljeni u poglavlju 4 i poglavlju 5 ovog ESMP dokumenta. Ovaj ESMP dokument će biti deo tenderske i ugovorne dokumentacije za koju će angažovani Izvođač radova biti zaduženi da sprovede i obezbedi da se svi radovi u potpunosti izvode na način koji neće stvarati negativne uticaje na životnu sredinu. Nadzorni organ će obezbediti poštovanje mera navedenih u ESMP-u i dostaviti izveštaje o usklađenosti.

7. IMPLEMENATCIONI ARANŽMANI

Regionalni upravni odbor zajedno sa Jedinicom za regionalnu koordinaciju biće odgovoran za zagovaranje politike i koordinaciju na regionalnom nivou, dok će na nacionalnom nivou dva PIU formirana u Direkciji za vode i Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture biti odgovorna za pod -funkcije upravljanja projektom i svakodnevne operacije.

Dok će nacionalni PIU-i biti prvenstveno odgovorni za praćenje i evaluaciju u odgovarajućim zemljama, **Međunarodna komisija za sliv rijeke Save (ISRBC)** će biti odgovorna za implementaciju cjelokupnog praćenja i evaluacije (M&E) i koordinaciju između priobalnih zemalja i služioće kao veza sa Svetskom bankom. Na regionalnom nivou i PIU u svakoj od priobalnih zemalja/entiteta. Integrisani sistem upravljanja informacijama (MIS) biće razvijen i implementiran kao deo programa za podršku implementaciji i izveštavanju PIU.

8. MONITORING I OBAVEZA IZVEŠTAVANJA

8.1. Monitoring na nivou SDIP-a

Praćenje projekta SDIP će vršiti Jedinice za implementaciju projekta formirane u okviru Direkcije za Vode i Ministarstva građevine, saobraćaja i infrastrukture. Informacije i podaci koji se prikupe u svakoj od agencija za sprovođenje biće uneti u opšti Izveštaj o praćenju i evaluaciji. ISRBC i JIP će prikupiti i predstaviti podatke i izveštaje na polugodišnji pregled od strane Regionalnog komiteta i nadležnih nacionalnih institucija koje su odgovorne za sprovođenje projekta, u saradnji sa misijom SB.

Izvođač radova na konstrukciji je dužan da vrši sve aktivnosti praćenja (uzorkovanje, merenje itd.) koje su propisane Planom praćenja u okviru ESMP koji je pripremljen za projekat in a osnovu koga je Izvođač angažovan.

Nadzorni organ će biti odgovoran za praćenje svih aktivnosti izvođenja radova, uključujući i zaštitu životne sredine u toku sprovođenja radova na regulaciji REke Raške. Nadzorni organ će, u slučaju potrebe, biti ovlašćen za realizaciju dodatnih uzorkovanja.

8.2. Planovi praćenja stanja životne sredine

Plan praćenja za SDIP mora da bude u skladu sa tenderskom dokumentacijom. Osnovne komponente planova praćenja uključuju sledeće:

- Pitanja zaštite životne sredine i socijalnih pitanja koji će biti predmet praćenja i načine verifikacije;
- Specifična područja, lokacije i parametre koji će biti predmet praćenja;
- Važeće standarde i kriterijume;
- Praćenje nabavke materijala (potvrđuje se postojanje adekvatnih dozvola);
- Trajanje;
- Institucionalna odgovornost za praćenje i nadzor

8.3. Izveštavanje

8.3.1. Izvođač radova Jedinici za implementaciju projekta (JIP)

Izvođač radova će pripremiti izveštaje o poštovanju ESMP kao i Plan sprovođenja za specifično gradilište (SSIP), u formi kvartalnog izveštaja o napretku i dostaviti ih Jedinici za implementaciju projekta (JIP), u štampanoj i elektronskoj verziji, na srpskom i engleskom jeziku.

Izvođač radova će dostavljati kvartalne izveštaje Jedinici za implementaciju projekta (JIP), koji dokumentuju mere za ublažavanje uticaja na životnu sredinu kao i zaštitne mere, zajedno sa propisanim aktivnostima praćenja sprovedenim u tom kvartalu. Izvođač radova će voditi računa o kvalitetu životne sredine u skladu sa planovima za ublažavanje uticaja na životnu sredinu i monitoringa koji čine sastavni deo ESMP.

Izvođač radova će odmah obavestiti Nadzornog organa i PIU o svakom incidentu ili nesreći u vezi sa podprojektom koji ima, ili će verovatno imati značajan negativan uticaj na životnu sredinu, ugrožene

zajednice, javnost ili radnike, uključujući bilo koji slučaj izlivanja koje može da izazove zagađenje zemljišta/vode, aktivira pitanja eksproprijacije, nesreće sa radnicima ili članovima ugroženih zajednica, pitanja rada, itd. Izvođač će obezbediti dovoljno detalja u vezi sa incidentom ili nesrećom, ukazujući na hitne mere koje su preduzete ili koje se planiraju preduzeti da ga adresiraju, kao i sve informacije prikupljene od bilo kog angažovanog podizvođača i nadzornog organa, prema potrebi. Nakon toga, na zahtev Banke, sačiniti izveštaj o incidentu ili nezgodi i predložiti mere za sprečavanje njegovog ponavljanja.

8.3.2. Konsultant zadužen za poslove nadzora u Jedinici za implementaciju projekta

Nalazi regularnih aktivnosti praćenja, uključujući i aktivnosti navedene u generičkom Planu praćenja koje obavlja izvođač radova, biće uključene u kvartalne Izveštaje o napretku koje priprema Konsultant zadužen za poslove nadzora.

8.3.3. JIP prema MPŠV, SB, polugodišnji izveštaj o stanju životne sredine i socijalnim pitanjima

Jedinica za implementaciju projekta (JIP) će dostaviti ove polugodišnje izveštaje Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV) i Svetskoj banci, a isti će uključivati informacije o statusu sprovođenja mera za ublažavanje uticaja na životnu sredinu koje je preduzeo izvođač radova, dodatne mere za ublažavanje uticaja koje mogu biti primenjene, opis incidenata u smislu neposedovanja važećih ekoloških dozvola, žalbe lokalnog stanovništva, nevladinih organizacija, kao i načine na koje su ova pitanja rešena. U slučaju smrtnih ishoda ili značajnih nezgoda na gradilištu, Jedinica za implementaciju projekta će bez odlaganja izvestiti SB.

Monitoring i delovanje u skladu sa Okvirom za upravljanje životnom sredinom i društvom (ESMF) i Planom za upravljanje zaštitom životne sredine i socijalnim pitanjima za specifično gradilište, uključujući praćenje i implementaciju mera specifičnih za gradilište za svaki potprojekat/segment u toku sprovođenja projekta će biti zadatak Jedinice za implementaciju projekta (JIP), o čemu će ista izveštavati Svetsku Banku u pisanoj formi svakih šest meseci. Jedinica za implementaciju projekta (JIP) će za potrebe projekta angažovati Stručnjaka za zaštitu životne sredine, koji će se starati o kvalitetu sprovođenja Planova za upravljanje zaštitom životne sredine i socijalnim pitanjima (ESMP).

9. ŽALBENI MEHANIZAM

Žalbeni mehanizam specifično za ovaj potprojekat sastojće se of Centralnog punkta za povratne informacije koji će administrirati Jedinica za sprovođenje projekta i Lokalnog punkta za prijem žalbi koji će administrirati Grad Novi Pazar (kolektivno nazvan Žalbeni mehanizam). Kako bi se osigurao pristup žalbenom mehanizmu krajnji korisnici, stanovnici lokalnih zajednica i ostale zainteresovane strane mogu podneti žalbu kako je to u nastavku navedeno. Žalbeni mehanizam, će pružiti priliku za kontinuirano pružanje povratnih informacija o podprojektu i načinu rešavanja pojedinačnih žalbi tokom sprovođenja potprojekta. Postupak rešavanja žalbi biće objavljen na internet stranici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kako bi se osigurala potpuna transparentnost.

Žalba bilo koje prirode može biti podneta na odlučivanje žalbenoj komisiji neposredno ili putem elektronske pošte, ili na drugi način prema izboru podnosioca žalbe.

Svaka žalba prolazi put sledećih obaveznih koraka: prijem, procena i dodela u rad, potvrda prijema, ispitivanje, odgovor, potvrda i okončanje postupka.

Kada se zaprimljena žalba unese u registar žalbi, komisija će sprovesti kratku procenu kako bi utvrdila prirodu žalbe i odredila njenu ozbiljnost. U roku od 3 dana od registracije, komisija će podnosiocu potvrditi prijem kao i registraciju i pružiti informaciju o narednim koracima. Nakon toga će uzeti u razmatranje žalbu kako bi se žalba razumela iz ugla njenog podnosioca i koje aktivnosti su zahtevane. Komisija će razmotriti činjenice i okolnosti i pripremiti odgovor. Konačni dogovor o načinu rešavanja žalbe i konačna odluka kao i obaveštenje podnosiocu žalbe komisija je dužna da sprovede u roku ne dužem od 30 dana od registracije žalbe. Arhiviranje predmeta može se učiniti nakon što se potvrdi da je odluka komisije izvršena. Ukoliko se sporazum ne postigne, ili je žalba odbijena, dokumentovaće se sve aktivnosti i radnje koje su preduzete u postupku njenog razmatranja. Ukoliko žalbu nije moguće rešiti sporazumno, podnosilac žalbe svoj zahtev može podneti sudu ili drugom nadležnom organu u skladu sa zakonom. PODOŠENJE žalbe ovoj žalbenoj komisiji ne sprečava niti prekludira podnosioca da zahteva zaštitu od strane sudskih, upravnih i drugih organa

u skladu sa zakonom. U slučaju anonimnih žalbi, u roku od tri dana nakon njene registracije, žalbena komisija će o istoj odlučiti u istom roku od 30 dana a odluku će objaviti na internet stranici Jedinice za upravljanje projektom.

U slučaju anonimne žalbe, nakon potvrde žalbe u roku od tri dana od evidentiranja, GM će ispitati žalbu i u roku od 30 dana od evidentiranja žalbe, doneti konačnu odluku koja će biti objavljena na veb stranici JIP-a.

Svaki od žalbenih mehanizama vodiće registar žalbi, koja će uključivati žalbe primljene kroz sve kanale za prijem, koji će sadržati sve neophodne elemente za razvrstavanje pritužbi prema polu osobe koja je evidentira, kao i prema vrsti pritužbe. Međutim, lični podaci svakog podnosioca žalbe biće zaštićeni Zakonom o zaštiti podataka. Svaka pritužba će biti evidentirana u registru sa najmanje sledećim informacijama:

- opis pritužbe,
- datum potvrde prijema vraćen podnosiocu žalbe,
- opis preduzetih radnji (istraga, korektivne mere),
- datum rešavanja/davanje povratnih informacija podnosiocu žalbe,
- verifikacija implementacije, i
- Zatvaranje.

Da bi se izbeglo više pritužbi istog podnosioca na istu temu samo zato što postoje različiti kanali za prijem, nedeljno će se razmenjivati informacije o primljenim žalbama i upoređivati evidenciju žalbi. Centralizovani dnevnik na nivou Centralnog registra žalbi će sadržati beleške o potencijalno dupliranim podnescima. Više podnesaka, o istim događajima, od strane iste pritužbe biće rešene jednom odlukom, o što će se konstatovati i na odgovarajući način obavestiti žalilac.

Bilo koju vrstu pritužbe možete podneti poštom, faksom, telefonom, e-poštom ili lično koristeći dole navedene podatke za pristup:

Grad Novi Pazar
Za potprojekat obuke za reku Rašku
Grad Novi Pazar
Komisija za žalbe
Stevana Nemanje 2
36 300 Novi Pazar
Broj telefona 020/318-213
020/320-759

i
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Jedinica za implementaciju projekta
Za Centralni registar žalbi
Adresa dr Ivana Ribara 149
11070 Beograd
Telefon: +381 11 6163-600

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA MERA DEFINISANIH U ESMP

Ovaj ESMP se odnosi na izgradnju objekata za zaštitu od poplava na reci Raškoj. Glavni uticaji su identifikovani u fazi izgradnje. Budući da je priroda podprojekta takva da podrazumeva standardne građevinske aktivnosti, sve mere ublažavanja se odnose na dobru građevinsku praksu biće implementirane u projekat podprojekta. Stoga će povezani troškovi biti uključeni u troškove cjelokupne implementacije podprojekta. Potencijalni ponuđači treba da pripreme svoje predmere količina u skladu sa merama u ovom ESMP.

Opseg propisanih mera ublažavanja uticaja za predmetne projektne radove je u skladu sa dobrim ekološkim praksama i njihova primena će imati zanemarljiv uticaj na ukupne troškove radova.

Izvođač je u obavezi da u ukupne troškove uvrsti i troškove sprovođenja mera za ublažavanje uticaja na životnu sredinu. Izvođač mora da dostavi kratku izjavu kojom potvrđuje:

- da su uslovi ESMP-a uračunati u cenu ponude,
- da Izvođač u svom timu ima kvalifikovanu osobu koja će biti odgovorna za zahteve za poštovanje zahteva ESMP-a vezanih za životnu sredinu
- da će Izvođač i njegovi podizvođači poštovati nacionalno zakonodavstvo Republike Srbije i zahteve Svetske banke.

Procena troškova bazira se na informacijama koje su u izradi ovog ESMP-a pružili Projektant i Grad Novi Pazar kojim potvrđuju: (a) da su svi izlivi kanalizacije neaktivni i da se mogu ukloniti, i (b) da je izgradnja novog mosta kao kompenzacija za uklanjanje konstruktivno nestabilnih pešačkih mostova neće biti deo ovog potprojekta, već je planirano da ih izgradi Grad Novi Pazar sopstvenim sredstvima.

11. JAVNE KONSULTACIJE I JAVNI UVID ESMP-A

U skladu sa ekološkim i socijalnim standardom 10 Svetske banke (ESS 10) nacrt ovog ESMP biće javno objavljen na internet stranici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Direkcija za vode i Grada Novog Pazara u trajanju od 14 dana. Nakon isteka perioda za javni uvid, javna rasprava će se održati u Novom Pazaru. ²

12. REFERENCE

- 01 Projekat za građevinsku dozvolu (DCP), Pod-projekat regulacije reke Raške u Novom Pazaru, rkm 0+000 do rkm 2+598.47 (L = 2.598 km), „EHTING d.o.o. Beograd, septembar 2021
- 02 Generalni urbanistički plan Grada Novi Pazar („JP Zavod za urbanizam grada Novog Pazara“, Novi Pazar, 2014);
- 03 Opšti plan reke obuke za deo centra naselja Grad Novi Pazar koji obuhvata deo naselja Čukovac, Centar grada, Gornji i Donji Lug, Parice, Pojila, Donji i Gornji Selakovac, naselje iznad Velikog groblja, Burkes, Potok, deo naselja Semenjača, naselje Varoš mahala, Šestovo i Jalija („JP Zavod za urbanizam grada Novog Pazara“, Novi Pazar, 2014);
- 04 Opšti plan reke za deo centra naselja Grad Novi Pazarada - prostrani delovi naselja dolinom Raške i Ljudske reke, deo naselja Rajčinovice sa banjom, Doljevece, Pobrđe, Varevo, Barakovac i Gornji Selakovac („JP Direkcija za urbanizam Kragjevac“, Kragujevac, 2015);
- 05 Glavni projekat treninga reke Raške uzvodno od Jošanice u Novom Pazaru („Jugoprojekt“ – Beograd, 1976);

---

² Napomena: Ovo poglavlje će biti završeno nakon završetka postupka javnih konsultacija

- 06 Izveštaj o geomehaničkim ispitivanjima za obuku reke Raške („Kosovoprojekt“, Beograd, septembar 1982);
- 07 Glavni projekat obuke reke Raške („Kosovoprojekt“, Beograd, april 1983);
- 08 Glavni projekat Obuke Raške uzvodnog dela postojeće regulisane deonice do granice GUP-a, sa pritokom Rajinovačkom rekom („Tessec“, Beograd, avgust 2007)
- 09 Glavni projekat reke Raške od ušća Banjske do granice GUP-a („Tessec“, Beograd, novembar 2007);
- 10 Glavni projekat obuke reke Raške i njenih pritoka za zaštitu industrijske zone u Novom Pazaru od carskog mosta nizvodno do granice naselja („Ehting“, Beograd 2011);
- 11 Hidrološka studija reke Raške, Jošanice i Trnavice u Novom Pazaru – Aneks Idejnog rešenja (dok. 11) („Ehting“, Beograd 2019);
- 12 Akcioni plan raseljavanja za Novi Pazar – Projekat obuke reke Raške, PIU, 20...
- 13 Građevinska dozvola, Grad Novi Pazar, oktobar 2021.
- 14 Preduslovi Zavoda za zaštitu prirode Srbije, jul 2021
- 15 Okvir Svetske banke za životnu sredinu i društvo, 2018
- 16 Dokument o proceni projekta, PAD3402, Program integrisanog razvoja koridora reke Save Drine, 2019.
- 17 Informacioni dokument o projektu, PIDC25739, Informacioni dokument o projektu (Faza koncepta) – Program integrisanog razvoja koridora reke Save Drine – P168862, februar 2019.
- 18 Okvir upravljanja zaštitom životne sredine i društva, ESMF, Program integrisanog razvoja koridora reke Save Drine – P168862, oktobar 2019.
- 19 Okvir politike raseljavanja, RPF, Program integrisanog razvoja koridora reke Save Drine – P168862, oktobar 2019.
- 20 Priručnik o proceni životne sredine br. 25, Planovi upravljanja životnom i društvenom sredinom, Odeljenje Svetske banke za životnu sredinu, januar 1999.

Annex 1

VAŽEĆI PROPISI SA STANJEM U ARPILU 2023

ANNEX 1: VAŽEĆI PROPISI SA STANJEM U ARPILU 2023

U nastavku su navedeni glavni zakoni i obuke o rekama koje su trenutno na snazi u Republici Srbiji, a koje su relevantne za zaštitu životne sredine tokom planiranja, projektovanja, izgradnje i funkcionisanja ovog pod-projekta:

- 01 Ustav Republike Srbije ("Službeni glasnik RS" br. 98/06, 115/2021).
- 02 National Sustainable Development Strategy ("Official Gazette of RS" No. 72/09, 81/09)
- 03 Zakon o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS" br. 72/2009, 81/2009, 64/2010, 24/2011, 121/2012, 42/2013, 50/2013, 98/2013, 132/2014, 145/2014)
- 04 Zakon o zaštiti prirode ("Službeni glasnik RS", 36/09, 88/10, 91/10, 14/16)
- 05 Zakon o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS" br. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16)
- 06 Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 135/2004, 36/09)
- 07 Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 135/04, 88/10)
- 08 Zakon o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik RS", 36/09, 88/10, 14/16)
- 09 Zakon o zaštiti od buke ("Službeni glasnik RS", 36/09, 88/10)
- 10 Zakon o vodama ("Službeni glasnik RS", 30/10, 93/12, 101/16)
- 11 Zakon o šumama ("Službeni glasnik RS", 30/10, 93/12, 89/15)
- 12 Zakon o zaštiti vazduha ("Službeni glasnik RS", 36/09, 10/13)
- 13 Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu ("Službeni glasnik RS", 101/05, 91/15, 113/17)
- 14 Zakon o poljoprivrednom zemljištu, ("Službeni glasnik RS" br. 62/06, 65/08, 41/09, 112/2015, 80/2017)

Regulativa uspostavljena na osnovu Zakona o EIA je sledeća:

- 15 Uredba o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja na životnu sredinu i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 114/08)
- 16 Pravilnik o sadržini zahteva o potrebi procene uticaja i sadržini zahteva za određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 69/05)
- 17 Pravilnik o sadržaju studije o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 69/05)
- 18 Pravilnik o postupku javnog uvida, prezentaciji i javnoj raspravi o studiji o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 69/05)
- 19 Pravilnik o radu tehničke komisije za ocenu studije o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS" br. 69/05)
- 20 Pravilnik o dozvoljenom nivou buke u životnoj sredini ("Službeni glasnik RS" br. 72/10)
- 21 Uredba o kategorizaciji vodnih tela ("Službeni glasnik RS" No. 5/68)
- 22 Pravilnik o opasnim materijama u vodama ("Službeni glasnik RS" No. 31/82)
- 23 Uredba o graničnim vrednostima zagađujućih materija u površinskim i podzemnim vodama i nanosu i rokovima za njihovo postizanje („Službeni glasnik RS“, br. 50/2012)
- 24 Uredba o graničnim vrednostima prioriternih i prioriternih opasnih materija koje zagađuju površinske vode i rokovima za njihovo postizanje („Službeni glasnik RS“, br. 24/2014)

Propisi vezani za rad, uslove rada i ravnopravnost polova

- 25 Zakon o radu ("Službeni glasnik RS" br. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017, 113/2017 i 95/2018)
- 26 Zakon o državnim službenicima ("Službeni glasnik RS" br. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007, 67/2007, 116/2008, 104/2009, 99/2014, 94/2017 i 95/2018)
- 27 Zakon o mirnom rešavanju radnih sporova ("Službeni glasnik RS" br. 125/2004, 104/2009 i 50/2018)

- 28 Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti ("Službeni glasnik RS" br. 36/2009, 88/2010, 38/2015, 113/2017 i 113/2017)
- 29 Zakon o zapošljavanju stranih državljana ("Službeni glasnik RS" br. 128/2014, 113/2017, 50/2018 i 31/2019)
- 30 Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik RS" br. 34/2003, 64/2004, 84/2004, 85/2005, 101/2005, 63/2006, 5/2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018 i 46/2019)
- 31 Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik RS" br. 25/2019)
- 32 Zakon o zabrani diskriminacije ("Službeni glasnik RS" br. 22/2009)
- 33 Zakon o sprečavanju zlostavljanja na radnom mestu ("Službeni glasnik RS" br. 36/2010)
- 34 Pravilnik o ponašanju poslodavaca i zaposlenih u vezi sa sprečavanjem i zaštitom od zlostavljanja na radu ("Službeni glasnik RS" br. 62/2010)
- 35 Zakon o zaštiti uzbunjivača ("Službeni glasnik RS" br. 128/2014)
- 36 Zakon o rodnoj ravnopravnosti ("Službeni glasnik RS" 52/2021)

Ostali relevantni propisi Republike Srbije:

- 37 Zakon o potvrđivanju konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravosuđa u oblastima koje se tiču životne sredine ("Službeni glasnik RS", 38/09)
- 38 Evropski komitet za zaštitu zdravlja i životne sredine. Kopenhagen, SZO Regionalna kancelarija za Evropu, 2006 (<http://www.euro.who>).
- 39 Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini. Službeni glasnik Republike Srbije, br. 36/09, 88/10.
- 40 Zakon o upravljanju otpadom. Službeni glasnik Republike Srbije, 2009, br. 36/09.
- 41 38. Skupština Republike Srbije. Zakon o zaštiti životne sredine. Službeni glasnik Republike Srbije, 2004, br. 135/04.
- 42 Zakon o hemikalijama. Službeni glasnik Republike Srbije, 2009, br. 36/09.
- 43 Zakon o biocidnim proizvodima, 2009, br. 36/09.
- 44 Zakon o zaštiti životne sredine. Službeni glasnik Republike Srbije, 2009, br. 36/09.
- 45 Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu. Službeni glasnik Republike Srbije, 2005, br. 101/05
- 46 Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu. Službeni glasnik Republike Srbije, 2004, br. 135/04 (<http://www.basel.int/legalmatters/natleg/serbia>).
- 47 Odluka o dozvoljenom nivou buke u životnoj sredini. Službeni glasnik Republike Srbije, 2010, br. 72/10.
- 48 Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja. Službeni glasnik Republike Srbije, br. 135/04 (<http://www.basel.int/legalmatters/natleg/serbia>)

Annex 2

USLOVI DOBIJENI OD RELEVANTNIH INSTITUCIJA

ANEKS 2: USLOVI DOBIJENI OD RELEVANTNIH INSTITUCIJA

A) Uslovi Zavoda za zaštitu prirode

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
ЦОУИ БЕОГРАД, Др Ивана Рибара бр. 91
Тел: +381 11/2093-802; 2093-803;
Факс: +381 11/2093-867

Завод за заштиту природе Србије, Београд, Ул др Ивана Рибара бр. 91, на основу чл. 9. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 исправка, 14/2016 и 95/2018 - други закон), а у вези са чл. 86. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 81/2009, 64/2010 - Одлука УС РС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - Одлука УС РС, 50/2013 - Одлука УС РС, 98/2013 - Одлука УС РС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – др. Закон, 9/2020 и 52/2021), Правилником о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем („Службени гласник РС“, бр. 68/119), Уредбом о локацијским условима („Службени гласник РС“, бр.115/2020) и чланом 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење), поступајући по захтеву бр. КОР-НРА-31932-ЛОСА-4/2021 од 13.07.2021. године Града Новог Пазара, Градске управе за изворне и поверене послове, Одељење за урбанизам и изградњу, Ул. Стевана Немање бр. 2, Нови Пазар, за издавање услова заштите природе за потребе израде локацијских услова за регулацију река Рашке, Јошанице и Трпавице у К.О. Цобрђе, К.О. Вареву, К.О. Нови Пазар и К.О. Трпава, Град Нови Пазар, дана 27.07.2021. године под 03 бр. 020-2262/2, допоси

РЕШЕЊЕ

1. Предметно подручје на коме се ради регулација река Рашке, Јошанице и Трпавице се не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, не налази се у просторном обухвату еколошке мреже Републике Србије. Сходно томе, издају се следећи услови заштите природе:
  - 1) Предметни радови се могу изводити на к.п. бр. 4492/1, 2390, 4379/1, 2364/1, 2364/2, 4378/2, 2297/6, 2297/4, 2296/8, 2293/6, 2294/2, 4567/1, 4546/2, 4547/4, 4547/3, 4549/2, 4550/3, 4492/7, 4552/2, 4553/2, 4550/2, 4554/2, 4560/2, 4561/2, 4562/2, 4565/3, 4566/2, 4565/2, 4568/2, 2183/2, 4574/2, 4575/2, 4576/2, 4583/2, 4584/2, 2120/2 К.О. Нови Пазар;
1659/1, 1658/4, 1657/13, 1657/12, 1657/11, 1657/10, 1610/9, 1610/8, 1610/7, 1610/6, 1609/6, 1609/5, 1470/10, 1469/1, 1468/21, 1468/20, 1405/4, 1402/2, 1401/2, 1343/6, 1343/5, 1343/4, 1342/2, 1323/10, 1321/7, 1321/6, 1321/4, 1324/4, 1320/1, 1266/2, 1265, 1264, 1225, 1223, 1221/6, 1221/1, 1221/5, 1150, 1122/5, 1121, 1116 К.О. Цобрђе;
1659/1, 505/11, 505/10, 505/9, 502/4, 501/2, 500/1, 499/2, 479/2, 478/2, 478/4, 478/3, 472/2, 467/2, 462, 461/4, 461/3, 460/4, 457/2, 456/2, 451/2, 450/2, 448/5, 448/4, 447, 446, 736, 445, 438, 437, 434, 433, 432 К.О. Вареву; 11368/20, 11368/23, 11376/5, 8507/3, 6727/2, 11376/4, 11368/22, 11368/9, 11368/17, 11368/18, 6815/2, 6815/3, 6801/2, 6774/2, 6776/2, 6778/3, 6777/2, 6761/2, 6760/2, 6779/5, 6782/2, 6785/2, 6779/3, 6780/2, 6758/3, 6729/2, 6679/2, 6690/2, 6678/2, 6646/2, 6730/2, 6644/3, 11368/24, 11368/1, 6601/2, 6644/2, 6600/4, 6617/2, 6615/2, 6612/2, 6611/3, 6606/2, 6605/2, 6602/2, 6600/3, 11376/2, 11368/2 К.О. Нови Пазар; 11369/1, 9244/6, 9244/10, 8775/2, 8775/3, 9201/2, 9199/2, 9198/2, 8790/2, 9244/11, 9163/2, 8790/3, 9163/3, 8911/2, 9135/2, 9134/2, 9133/2, 8953/2, 9132/2, 9131/2, 9130/1, 9129/2, 9128/2, 9127/2, 8953/3, 9126/2, 9244/3, 8954/2, 8955/2, 8956/2, 8957/2, 9244/13, 9244/14, 8953/4, 9052/13.

- 8953/5, 9052/13, 8593/6 К.О. Нови Пазар; 1189/1, 925/4, 729/3, 925/3, 924/2, 923/2, 729/4, 730/2, 733/2, 1189/3, 886/2, 885, 884/4, 884/3, 881/2, 877/2, 744/2, 745/2, 1190/2, 875/2, 746/2, 747/2, 747/3, 749/2, 873/2, 872/2, 860/3, 750/2, 751/2, 752/2, 860/2, 857/10, 753/2, 754/2, 857/9, 757/2, 1191/2, 854/4, 758/2, 759/2, 760/2, 854/2, 854/5, 850/4, 850/3, 366/2, 849/2, 765/2, 757/2, 848/3, 847/2, 768/1, 769/2, 770/2, 771/2, 845/2, 772/2, 839/2, 838/2, 773/2, 775/2, 837/2, 835/2, 822/2, 820/2, 811/2, 810/1, 811/3, 809/1, 808/2, 803/11 К.О.Отоје; 375/2, 374/2, 1299/3, 360/2, 1299/5, 6/2, 8/4, 1288/2, 7/13, 1299/7 К.О.Трнава;
- 2) Предвиђеним хидротехничким и другим грађевинским радовима не смеју се проузроковати нижењерско-геолошки или други деградациони процеси дуж обала река Рашке, Јошанице и Трнавце;
  - 3) Приликом регулације река Рашке, Јошанице и Трнавце, пожељна је већа примена биолошких и биотехничких мера, у комбинацији са одговарајућим техничким мерама, до нивоа функционалне стабилизације косина мајор корита;
  - 4) Потпуно бестопање косина мајор корита није прихватљиво са аспекта заштите природе. Предлаже се затрљивање косина или употреба „зелених габиона“;
  - 5) Није дозвољено вршити препамету приобалног појаса нити његово уређење у друге сврхе изузев оних предвиђених пројектом;
  - 6) Предвидети максимално очување и заштиту околног земљишта, високог зеленила и вреднијих примерака дендрофлоре (појединачна и групе стабала);
  - 7) Није дозвољено формирање позајмишта и површинских копова ради обезбеђивања геолошког грађевинског материјала (камена, песка, шљунка и сл.), изузев из ископа на месту предвиђених објеката који ће се искористити при саирању деградираних површина;
  - 8) Привремено складиштење грађевинског материјала организовати на радилишту ван плавне зоне;
  - 9) Није дозвољено извођење грађевинских радова који могу изазвати замућење воде дужи од три дана и чији интентитет може штетно утицати на акватичне организме;
  - 10) Све површине, које су на било који начин деградирале грађевинским и другим радовима, морају се санирати након завршетка радова;
  - 11) Успоставити биљни покривач (култивисати терен) на свим угроженим местима, применом аутохтоних врста, односно таквих врста које су биолошки постојале у датим климатским условима - уношење алохтоних врста није дозвољено;
  - 12) Уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минералогско-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да обавести Министарство заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе до доласка овлашћеног лица.
2. Ово решење не ослобађа подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.
  3. За све друге радове/активности на предметном подручју или промене пројектне документације, потребно је поднети нови захтев.
  4. Уколико подносилац захтева у року од две године од дана достављања овог решења не отпочне радове и активности за које је ово решење издато, дужан је да поднесе захтев за издавање новог решења.
  5. Такса за издавање овог Решења у износу од 25.000,00 динара је одређена у складу са чланом 2. став 4. тачка 4. Правилника о висини и начину обрачуна и исплате накнаде за издавање акта о условима заштите природе („Службени гласник РС“, бр. 73/2011, 106/2013).

Образложење

Надлежни орган - Град Нови Пазар, Градска управа за изворне и поверене послове, Одељење за урбанизам и изградњу, обратио се Заводу за заштиту природе Србије захтевом заведеним под бр. 020-2262/1 од 14.07.2021. године, за издавање услова заштите природе за потребе израде локацијских услова за регулацију река Рашке, Јошанице и Трпавице па К.О. Подбрђе, К.О. Варско, К.О. Нови Пазар и К.О. Трпава, Град Нови Пазар. Захтев за издавање локацијских услова за предметну изградњу Граду Новом Пазару поднело је ЈВП „Србијаводе“ из Београда.

Из достављене документације констатовано је да се на основу Плана генералне регулације града Новог Пазара („Службени лист града Новог Пазара“, бр. 2/2014) планира регулација и уређење корита реке Рашке у дужини од око 2600 m, узводно од постојеће регулације - Фаза I, затим регулација и уређење корита реке Јошанице у дужини од око 1015 m, узводно од постојеће регулације - Фаза II и регулација и уређење корита реке Трпавице у дужини од око 3600 m, узводно од ушћа у Јошаницу – Фаза III. Да би се уклопило у већ изведену регулисану деоницу река Рашке и Јошанице, овим пројектом је усвојен исти начин стабилизације речног корита, који се постиже облагањем корита кампом у цементном малтеру. Камп се утискује у цементни малтер па бетоноској постелици дебљине 10 cm која лежи на тампонском слоју од шљунка дебљине 15 cm. Предвиђена је израда облоге читавог минор корита и косина мајор корита, док се банке (форланди) мајор корита не облажу, већ се њихово осигурање обезбеђује консолидационим појасевима од набијеног бетона, постављеним на међусобном растојању од 50 m. У оквиру регулације реке Јошанице предвиђени су потпорни зидови како би се обезбедила косина мајор корита у пагибу 5:1. Габарити и конструкција усвојени су искуствено док ће се стабилност и димензије верификовати у наредним фазама пројектовања. У оквиру овог пројекта извршен је избор регулационих елемената који се концептуално и визуелно усклађују у постојећу регулацију. У оквиру регулације предвиђене су каскаде ради савладавања висинске разлике и успостављања повољних услова течења. Каскаде су предвиђене као бетоноске, чиме се обезбеђује локални дисконтинуитет нивелете. Ради стабилизовања подужног пада и стабилности корита, пре свега појаса форланда од земљаног материјала предвиђени су консолидациони појасеви од неармираног бетона. Појасеви повезују минор корито и зид обалоутврде чинећи стабилну целину којом се стабилизује покретање земљаног материјала. Појасеви су предвиђени на сваких 50 m, осим у близини каскаде која има сличну улогу, где могу бити и на нешто већем растојању.

Након увида у Централни регистар заштићених природних добара и документацију Завода утврђени су услови и мере заштите природе за извођење активности из диспозитива овог решења. При томе се имало у виду да се предметно подручје на коме се планира регулација река Рашке, Јошанице и Трпавице не налази унутар заштићеног подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити се налази у просторном обухвату еколошке мреже Републике Србије.

Законски основ за доношење решења: Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016 и 95/2018 - други закон).

Услови заштите природе за регулацију река Рашке, Јошанице и Трпавице, К.О. Подбрђе, К.О. Варско, К.О. Нови Пазар и К.О. Трпава, Град Нови Пазар, могу се реализовати под

условима дефинисаним овим решењем, јер је процењено да активности на њеној реализацији неће значајно утицати на природне вредности подручја.

На основу свега наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

Упутство о правном средству: Против овог решења може се изјавити жалба Министарству заштите животне средине у року од 15 дана од дана пријема решења. Жалба се предаје писмено или изјављује усмено на записник Заводу за заштиту природе Србије.

в.д. ДИРЕКТОРА

Мариша Шибалић

НАЧЕЛНИК ОДЕЉЕЊА

Горан Дрмановић, магистар правника

Goran Drmanović
432836

Digitally signed by Goran
Drmanović 432836
Date: 2021.05.27 11:18:56
+02'00'

по Одлуци в.д. директора

02 бр. 012-1542/1 од 20.05.2021. године

Annex 3

GRAĐEVINSKA DOZVOLA

ANNEX 3 GRAĐEVINSKA DOZVOLA

A) Građevinska dozvola izdata od strane Odeljenja za urbanizam i izgradnju Grada Novog Pazara

Republika Srbija

Grad Novi Pazar

Gradska uprava za izvorne i poverene poslove

Odeljenje za urbanizam i izgradnju

Broj predmeta: ROP-NPA-28619-CPI-3/2021

Datum: 07.10.2021.godine

www.novipazar.rs

Odeljenje za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvorne i poverene poslove grada Novog Pazara postupajući po usaglašenom zahtevu podnet od strane **Javnog vododoprivrednog preduzeća „Srbijavode”, Beograd (Novi Beograd), Vodoprivredni centar “Morava” Niš**, Trg Aleksandra Ujedinitelja br.2, predat preko punomoćnika Bogčević Đurđe iz Čačka, broj predmeta ROP-NPA-28619-CPI-3/2021 od 02.08.2021.godine za izdavanje građevinske dozvole za regulaciju reke Raške u Novom Pazaru koji je podnet preko Centralnog informacionog sistema, koji je podnet preko Centralnog informacionog sistema, na osnovu čl. 8a., 8d., 8d. 134., 135., 135a., 136., 137., 138. 138a., 139. i 140., Zakona o planiranju i izgradnji (“Sl. glasnik RS”, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021), člana 3., 4., 16., 17., 19., 20., 21. i 22. Pravilnika o postupku sprovođenja objedinjenja procedure elektronskim putem (“Sl.glasnik RS” br.68/2019), Zakona o republičkim administrativnim taksama (“Sl. glasnik RS”, br. 43/2003, 51/2003 - ispr., 61/2005, 101/2005 - dr. zakon, 5/2009, 54/2009, 50/2011, 70/2011 - usklađeni din. izn., 55/2012 - usklađeni din. izn., 93/2012, 47/2013 - usklađeni din. izn., 65/2013 - dr. zakon, 57/2014 - usklađeni din. izn., 45/2015 - usklađeni din. izn., 83/2015, 112/2015, 50/2016 - usklađeni din. izn., 61/2017 - usklađeni din. izn., 113/2017, 3/2018 - ispr., 50/2018 - usklađeni din. izn., 95/2018, 38/2019 - usklađeni din. izn., 86/2019, 90/2019 - ispr., 98/2020 - usklađeni din. izn., 144/2020 i 62/2021 - usklađeni din. izn.), Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade i načinu vršenja tehničke dokumentacije prema klasi i nameni objekata (“Sl. glasnik RS”, broj 73/2019), član 1., 3., 4. i 17. Pravilnika o energetskej efikasnosti zgrada (Sl.glasnik RS” br. 61/2011) i člana 136., 140. i 141. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni list SRJ” br.18/2016 i 95/2018- autentično tumačenje) donosi:

REŠENJE O GRAĐEVINSKOJ DOZVOLI

DOZVOLJAVA SE investitoru Javnom vododoprivrednom preduzeću „Srbijavode”, Beograd (MB 17117106, PIB 100283824) izvođenje radova na regulaciji reke Raške u Novom Pazaru, kategorija objekta „G” u ukupnom iznosu od 100%, klasifikacioni broj 215201 - brane i slične konstrukcije za zadržavanje vode za bilo koju namenu: za potrebe hidroelektrana, navodnjavanje, regulaciju vodotoka, zaštitu od poplava.

Regulacija reke Raške u Novom Pazaru se dozvoljava na katastarskim parcelama/delovima katastarskih parcela broj:

Prva faza

4492/1, 2390, 4379/1, 2364/1, 2364/2, 4378/2, 2297/6, 2297/4, 2296/8, 2293/6, 2294/2, 4567/1, 4546/2, 4547/4, 4547/3, 4549/2, 4567/2, 4550/3, 4492/7, 4552/2, 4553/2, 4550/2, 4554/2, 4560/2, 4561/2, 4562/2, 4565/3, 4566/2, 4565/2, 4568/2, 2183/2, 4574/2, 4575/2, 4576/2, 4583/2, 4584/2, 2120/2 sve K.O. Novi Pazar;

1659/1, 1658/4, 1657/13, 1657/12, 1657/11, 1657/10, 1610/9, 1610/8, 1610/7, 478/1, 477/1, 1610/6, 1609/6, 1609/5, 1611/2, 1470/10, 1469/1, 1468/21, 1468/20, 1405/4, 1402/2, 1401/2, 1343/6, 1343/5, 1343/4, 1342/2, 1323/10, 1321/9, 1321/7, 1321/6, 1321/4, 1324/4, 1320/1, 1266/2, 1265, 1264, 1225, 1223, 1221/6, 1221/1, 1221/5, 1150, 1122/5, 1121, 1116 sve K.O. Pobrađe;

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

1659/1, 505/11, 505/10, 505/9, 502/4, 501/2, 500/1, 499/2, 479/2, 478/2, 478/4, 478/3, 472/2, 467/2, 462/2, 461/4, 461/3, 460/4, 457/2, 456/2, 451/2, 450/2, 448/5, 448/4, 447, 446, 736, 445, 438, 437, 434, 433, 432 sve K.O. Varevo.

-Dužina vodotoka :	2598,47 m.
-Širina pojasa regulacije:	25,80 m.
-Pozitivni pad dna korita planirane regulacije:	0,67 %.
-Dubina minor korita :	1,25 m.
-Širina korita u dna:	8,00 m.
-Širina fontane:	2 x 5,50 m.
-Predućinska vrednost objekta je:	383.849.594, 50 dinara.

Sastavni deo ovog rešenja su Lokacijski uslovi br. ROP-NPA-31932-LOCA-4/2021 od 10.08.2021. godine, Izvod iz projekta urađen od strane glavnog projektanta Momčila Bikićkog, dipl.inž.građ., sa brojem licence 314 3610 03 i Projekat za građevinsku dozvolu (PGD) urađen od strane biroa "EHTING d.o.o. iz Beograda, ul. Vele Nigrinove br.16, odgovorno lice projektanta Vladimir Simić, dipl.inž.muš.-direktor, glavni projektant Momčilo Bikićki dipl.inž.građ. sa brojem licence 314 3610 03, sa brojem tehničke dokumentacije 094-04/21 iz meseca septembra 2021. godine.

Obavezuje se investitor da podnese zahtev za prijavu radova najkasnije 8 dana pre početka izvođenja radova. Uz prijavu radova investitor je dužan da podnese dokaz o izvršenju uplati obaveza u pogledu doprinosa za uređivanje građevinskog zemljišta kao dokaz o plaćenju administrativnoj taksi.

Tokom sprovođenja objedinjene procedure, nadležni organ isključivo vrši proveru ispunjenosti formalnih uslova za izgradnju i ne upušta se u ocenju tehničke dokumentacije, niti ispituje verodostojnost dokumenata koje pribavlja u toj proceduri, već lokacijske uslove, građevinsku i upotrebnu dozvolu izdaje, a prijavu radova potvrđuje, u skladu sa aktima i drugim dokumentima iz člana 8b. ovog zakona.

U slučaju štete nastale kao posledica primene tehničke dokumentacije, na osnovu koje je izdata ova građevinska dozvola, za koju se naknadno utvrdi da nije u skladu sa propisima i pravilima struke, za štetu solidarno odgovornju projektant koji je izradio i potpisao dokumentaciju, vršio tehničke kontrole i investitor.

Ovo rešenje, odnosno građevinska dozvola prestaje da važi ako se ne otpočne sa građenjem objekta odnosno izvođenjem radova u roku od 3 godine od dana pravosnažnosti ovog rešenja kojim je izdata građevinska dozvola. građevinska dozvola prestaje da važi ako se u roku od pet godina od dana pravosnažnosti rešenja kojim je izdata građevinska dozvola ne izda upotrebna dozvola.

O b r a z l o ž e n j e

Odeljenju za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izborne i poverene poslove grada Novog Pazara, investitor **Javno dopodoprivedno preduzeće Srbija-odk, Beograd (Novi Beograd), Vodoprivredni centar "Morava" iz Niša**, ul. Tih Aleksandra Ujedinitelja broj 2, predao je preko punomoćnika Bogićević Dunke iz Čačka, broj predmeta ROP-NPA-28618-CPI-3/2021 dana 02.08.2021. godine usaglašeni zahtev za izdavanje građevinske dozvole za regulaciju reke Raške u Novom Pazaru, preko Centralnog informacionog sistema.

Uz zahtev za izdavanje građevinske dozvole investitor su priložili sledeću dokumentaciju:

-Lokacijski uslovi, broj ROP-NPA-31932-LOCA-4/2021 od 10.08.2021. godine,

-Izvod iz projekta urađen od strane glavnog projektanta Momčila Bikićkog, dipl.inž.građ., sa brojem licencom 314 3610 03 i Projekat za građevinsku dozvolu (PGD) urađen od strane biroa "EHTING d.o.o. iz Beograda, ul. Vele Nigrinove br.16, odgovorno lice projektanta Vladimir Simić, dipl.inž.muš.-direktor, glavni projektant Momčilo Bikićki dipl.inž.građ. sa brojem licence 314 3610 03, sa brojem tehničke dokumentacije 094-04/21 iz meseca septembra 2021. godine.

Sastavni delovi PGD su :

- Projekt konstrukcije, utračen od strane "EHTING" d.o.o. iz Beograda, ul. Vele Nigrinove br.16, odgovorno lice projektanta Vladimir Simić, dipl.ing.meš.-direktor, čiji je odgovorni projektant Nerađ Milosavljević, dipl.ing.građ., sa brojem licence 310 4811 03, sa brojem tehničke dokumentacije 094-02/21, iz meseca septembra 2021. godine, sa tehničkom kontrolom utračenom od strane "BeoExpert design" d.o.o. iz Beograda, ul. Ružveltova 23, odgovorno lice/zastupnik Janko Radovanović, dipl.ing.građ., čiji je vršilac tehničke kontrole Janko Radovanović, dipl.ing.građ., broj licence: 310 N831 15, sa brojem tehn. dokumentacije 2020-162, iz meseca septembra 2021.
- Projekt inženjerskog objekta, utračen od strane "EHTING" d.o.o. iz Beograda, ul. Vele Nigrinove br.16, odgovorno lice projektanta Vladimir Simić, dipl.ing.meš.-direktor, čiji je odgovorni projektant Miroslav Bikić, dipl.ing.građ., sa brojem licence 314 3610 03, sa brojem tehničke dokumentacije 094-03/21, iz meseca septembra 2021. godine, sa tehničkom kontrolom utračenom od strane "BeoExpert design" d.o.o. iz Beograda, ul. Ružveltova 23, odgovorno lice/zastupnik Janko Radovanović, dipl.ing.građ., čiji je vršilac tehničke kontrole Inera Kekić, dipl.ing.građ., broj licence 314 N323 14, sa brojem tehn. dokumentacije 2020-162 iz meseca septembra 2021. godine.

-Rešenje Gradskog veća grada Novog Pazara, broj: ROP-NPA-28618-LOCAPEL-2/2021 od 09.09.2021.god.,

-Rešenje Vlade Republike Srbije o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, 05broj:465-3361/2021 od 15.aprila 2021.godine,

-Izjava gradonačelnika grada Novog Pazara, br./ od 02. 03.2021.god.,

-Dokaz o pravi svojine na zemljištu – list nepokretnosti , broj18705K.O.Novi Pazar, izdat od strane RGZ-Službe za katastar nepokretnosti , br.952-5/2021-47dana 06.08.2021.god.,

-Punomoćje, broj 8141 od 02. 03.2021.god.,

-Dokaz o uplati administrativne takse za podnošenje zahteva in aknade za Centralnu evidenciju.

Po prijemu zahteva, ovaj organ je izvršio proveru ispunjenosti formalnih uslova za postupanje po navedenom zahtevu i proverio da je nadležan za postupanje, da je podnosilac zahteva lice koje može biti investitor, da je zahtev podnet u propisanoj formi, da je uz zahtev priložena potrebna dokumentacija i da je priložen dokaz o uplati propisanih taksi i naknadi.

Uvidom u navedenu dokumentaciju ustanovljeno je sledeće činjenično stanje:

Rešenjem Gradskog veća grada Novog Pazara, broj ROP-NPA-28619-LOCAPEL-2/2021 od 09.09.2021.godine, usvojen je odgovor Javno vodoprivrednog preduzeće "Srbijavode" Beograd, Vodoprivredni centar "Morava" Niš, br. ROP-NPA-28619-LOCAPEL-2/2021 od 02. septembra 2021.godine, izjavljen na rešenje o odbacivanju zahteva Odeljenja za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvome i poverene poslove grada Novog Pazara, br. ROP- NPA-28619-CPI-1/2021 od 02. septembra 2021. godine. Ovim rešenjem se poništava rešenje o odbacivanju zahteva Odeljenja za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvome i poverene poslove grada Novog Pazara, br. ROP-NPA-28619-CPI-1/2021, od 2. septembra 2021. godine i predmet se vraća prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovnom postupku prvostepeni organ je cenio navedene razloge u rešenju Gradskog veća grada Novog Pazara u kome se ističe da je :

" Razmatrajući spise predmeta Gradsko veće grada Novog Pazara nalazi da je utvrđeni interes za eksproprijaciju, odnosno administrativni prenos zemljišta i objekata na zemljištu koji po zakonu mogu biti predmet eksproprijacije, odnosno administrativnog prenosa nepokretnosti u cilju izgradnje hidro-građevinskog objekta za zaštitu grada Novog Pazara od velikih voda reke Raške, na kat. parcelama broj 4492/1 KO Novi Pazar, 1639/1 KO Pobođe i 505/11 KO Varevo od javnog značaja, te da za postupak izdavanja građevinske dozvole nije neophodan uslov studija o proceni uticaja na životnu sredinu. Uzimajući u obzir pretežnost javnog interesa i značaj izgradnje objekta za zaštitu od velikih voda reke Raške po grad Novi Pazar i okolima, Gradsko veće je odlučilo kao u dispozitivu. "

Uvidom u rešenje Vlade Republike Srbije 05 broj: 465-3361/2021 od 15.aprila 2021.godine., javni interes za eksproprijaciju, odnosno administrativni prenos nepokretnosti-zemljište i objekata na zemljištu koji po zakonu mogu biti predmet eksproprijacije, odnosno administrativnog prenosa nepokretnosti u cilju gradnje hidro-građevinskog objekta-regulacije reke Tmavice, Jošanice i Raške.

Kao dokaz o rešenim imovinsko-pravnim odnosima na zemljištu, priložen je Izjava gradonačelnika grada Novog Pazara, br./ od 02. 03.2021.god. (ta će pre izlavljanja ipisobne dozvole rešiti sve imovinsko -pravne odnose vezano za sprovođenje projekta regulacije reke Raške.

Uvidom u izlute lokalne uslove, broj ROP-NPA-31932-LOCA-4/2021 od 10.08.2021.godine., utvrđeno je da se ovim uslovima menjanju lokalni uslovi,

PROGRAM ZA INTEGRISANI RAZVOJ KORIDORA SAVE I DRINE (SDIP)
Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima – ESMP REGULACIJA REKE RAŠKE U NOVOM PAZARU

broj ROP-NPA-31932-LOC-1/2019 od 10.12.2021. godine, i lokacijski uslovi broj uslovi broj ROP-NPA-31932-LOC-3/2020 od 21.04.2020. godine. za regulaciju reke Raške u Novom Pazaru kategorija objekta „G“, klasifikacioni broj 215/201 u ukupnom iznosu od 100%.

Uslovom u izvod iz projekta organ je utvrdio da su podaci navedeni u njemu u skladu sa izdanim lokacijskim uslovima.

Za predviđene radove koji su dati ovim rešenjem nije utvrđena obaveza uplate doprinosa. saglasno čl.97. stav 8 Zakona o planiranju i izgradnji („Sl.glasnik RS“ br.72/09, 81/09-ispavka, 64/2010-Odluka i 24/11, 121/2012, 42/2013-Odluka US,50/2013-Odluka US,98/2013-Odluka US,132/2014, 145/2014,83/2018, 31/2019, 37/2019-dz zakoni, 9/2020 i 52/2021), jer se radi o objektu komunalne i druge infrastrukture.

Za izdavanje ove građevinske dozvole priložen je dokaz o uplati naknade za Centralnu evidenciju u iznosu od 5000,00dinara na osnovu Odluke o naknadama za poslove registracije i druge usluge koje pruža Agencija za privredne registre („Službeni glasnik RS“, br.119 od 30. decembra 2013, 138 od 17. decembra 2014, 45 od 22. maja 2015, 106 od 21. decembra 2015, 32 od 30. marta 2016, 60 od 30. juna 2016, 75 od 9. oktobra 2018, 73 od 11. oktobra 2019, 15 od 24. februara 2020, 91 od 26. juna 2020, 11 od 12. februara 2021, 66 od 30. juna 2021)

Shodno navedenom a saglasno članu čl. 135., 135a, 136. Zakona o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i člane 16.,17., 19., 20., 21. i 22. Pravilnika o postupku sprovođenja objedinjene procedure elektronskim putem („Sl.glasnik RS“ br.68/2019), organ je odlučio kao u dispozitivu ovog rešenja.

UPUTSTVO PRAVNOM SREDSTVU:

Protiv ovog rešenja može se uložiti žalba elektronskim putem u roku od 8 dana od dana prijema ovog rešenja Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Raški upravni okrug u Kraljevu. Žalba se podnosi preko Centralnog informacionog sistema sa prepisom ovog rešenja i pozivom ROP-NPA-28619-CPI-3/2021. Žalba se taksom administrativnom taksom u iznosu od 490 dinaraza RAT, 250 dinara na račun grada Novi Pazar i 500 dinara za CIEOP.

Mladi savetnik:

RUKOVODILAC,

Admir Rizvanović,dipl.ing.građ.

Nihat Crnovršarin, dipl.ing.građ.

Semestralni savetnik:

Senela Mustafić, dipl.pravnik.

Annex 4

ŽALBENI FORMULAR

ANNEX 4 ŽALBENI FORMULAR

Žalbe se rešavaju u roku od 15 radnih dana

Reference No: _____

Full Name _____

Note: you can remain anonymous if you prefer, or request not to disclose your identity to the third parties without your consent. In case of anonymous grievances, the decision will be disclosed at the Projects website www.minpolj.rs

First name _____

Last name _____

I wish to raise my grievance anonymously

I request not to disclose my identity without my consent Contact Information Please mark how you wish to be contacted (mail, telephone, e-mail).

By Post: Please provide mailing address:

_____
_____
_____

By Telephone: _____

By E-mail _____

I will follow up on the resolution at the website as I want to remain anonymous

Preferred Language for communication Serbian Other (*indicate*)

Description of Incident or Grievance (*What happened? Where did it happen? Who did it happen to? What is the result of the problem? Date of Incident/ Grievance*)

One-time incident/grievance (date _____)

Happened more than once (how many times? _____)

On-going (currently experiencing problem) What would you like to see happen to resolve the problem?

Signature: _____ Date: _____

Please return this form to: The Ministry of Agriculture Forestry and Water Management, PIU, or to the City of Novi Pazar, Stevana Nemanje 2, 36 300 Novi Pazar

Annex 5

IZVEŠTAJ SA JAVNIH KONSULTACIJA

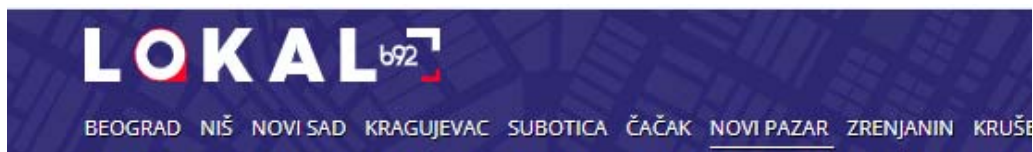
ANNEX 5: IZVEŠTAJ SA JAVNIH KONSULTACIJA

This section will be incorporated after the completion of public consultations.

Annex 6

NAJAVA RADOVA

ANNEX 6: NAJAVA RADOVA

DRUŠTVO

0

Lepe vesti u Novom Pazaru: Korićenje tri reke do bezbednijih naselja

Predstavnici JVP "Srbijavode" i Svetske banke doneli su u Novi Pazar lepe vesti. Zvanično je najavljena realizacija projekta korićenja reka Raške, Trnavice i Jošanice, u dužini od 7.192 metra.

IZVOR: INDEKSONLINE.RS | SREDA, 9.11.2022. | 14:28 -> 15:30

👍 Sviđa mi se

🐦 Tvrđj

🔄 Podeli

"Projekat je izuzetno značajan za grad, sve građane koji žive pored reka, a čija su domaćinstva u ranijem periodu bila izloženi riziku od poplava. Korićenjem tri reke svi će biti mnogo bezbedniji, jer je projektom predviđeno korićenje u naseljenim delovima", poručio je gradonačelnik Novog Pazara Nihat Biševac, prenosi portal [IndeksOnline.rs](https://www.indeksonline.rs).

Prema njegovim rečima, realizacija projekta predviđena je sa početkom nove građevinske sezone. O dinamici radova govorio je direktor JVP Goran Puzović.

Annex 7

IZVEŠTAJ O EKOLOŠKOM I SOCIJALNOM SKRININGU ZA PODPROJEKT RAŠKA

Annex 7: IZVEŠTAJ O EKOLOŠKOM I SOCIJALNOM SKRININGU ZA PODPROJEKT RAŠKA

Republic of Serbia
The Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management
Nemanjina 22-26, 11000 Belgrade

SAVA AND DRINA RIVER CORRIDORS INTEGRATED DEVELOPMENT PROGRAM (SDIP)

ENVIRONMENTAL & SOCIAL
SCREENING REPORT

For:

Sub-project Nr. 006 „RASKA”

Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar

FINAL DOCUMENT

B E L G R A D E, November 2022

**Environmental and Social Screening #006 Report – Sub-project “Raska”
November 2022**

Project No. P168862

Issue No. 1

Date **29/11/2022**

Made by: **Nina Valcic** PIU Social Specialist and **Igor Radovic**, PIU Environmental Specialist

Checked/Approved by: **Dmitar Zakula**, Head of PIU

This report is produced by the Environmental Consultant of the PIU at the request of the client for the purposes detailed herein. This report and accompanying documents are intended solely for the use and benefit of the client for this purpose only and may not be used by or disclosed to, in whole or in part, any other person without the express written consent of the PIU. The PIU neither owes nor accepts any duty to any third party and shall not be liable for any loss, damage or expense of whatsoever nature which is caused by their reliance on the information contained in this report.

Version Control Log

Revision	Date	Made by	Checked by	Approved by	Description
1	29 November 2022	NV IR	DZ	DZ	Final issue

Table of contents

INTRODUCTION

Devastating floods occurred in the Sava and Drina catchments, most recently occurring in 2010 and 2014. The 2014 Sava flood caused 79 casualties and a damage of €1.5 billion in Serbia (4.7% of GDP).

The hydraulic infrastructure in the Sava and Drina River Basin, while nominally extensive, has been poorly maintained and only partially modernized and expanded since the Balkans War of the 1990s and the breakup of Yugoslavia, hampering regional economic integration and suppressing growth. The 2014 floods have shown the importance of improved management and protection of its existing infrastructure.

The Development Objective of the Sava Drina River Corridors Integrated Development Project is to improve flood protection, and transboundary water resources management in selected catchment areas of the Sava and Drina river corridors and aims to promote regional economic integration and EU accession within a challenging political environment.

The Project is designed as an Investment Project Financing (IPF) and as such needs to comply with the World Bank's Environmental and Social Framework (2016) (ESF) comprising, inter alia, the Environmental and Social Standards (ESS).

To address the potential environmental and social impact attributable to the Project, Environmental and Social Management Framework (ESMF) was developed with its objective to identify, assess, evaluate and manage impacts in a manner consistent with the relevant WB Environmental and Social Standards (ESS), relevant EU requirements (those transposed to the national legislation) and national legal requirements and standards. The ESMF has designed steps, processes, and procedures for screening, preparation and implementation, risk commensurate assessment, management, reporting and monitoring of environmental and social risks and impacts of each Sub-project compliant to the WB ESF requirements. The ESMF illustrates policies, procedures and directives on how to assess specific ES risks and provide guidance to mitigate them.

All of the activities to be financed under the Project are subject to the project specific environmental and social screening, following the procedures laid out in ESMF document. The ESMF provides guidelines for screening Sub-projects for ES risks. The screening aims at identifying ES risks and potential impacts at the Sub-project's levels so adequate avoidance, minimization or offset measures as the case may be are applied.

Annex 04 of the ESMF provides a screening form setting out a number of categories against which risks and impacts will be screened and decision on management instruments can be taken. The current screening process has been undertaken with the following objectives:

- Assessment of Eligibility of activities (this is screened against the list of excluded activities is listed in Annex 03 of the ESMF)
- Identification of potential adverse environmental and social risks and impacts of the proposed Sub-project activity
- Risk classification of the Sub-project (High, Substantial, Moderate or Low); and
- Determination whether further environmental and social assessments are required
- Assess and determine what management instruments are required to address the potential risks and impacts.

This Environmental and Social screening report is prepared for Sub-project #006 **Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar**.

The design for Sub-project "Raska" defines technical solutions and necessary construction works for the river training of the both banks of the Raska River in the Novi Pazar area, in order to prevent further floods.

For the purpose of Sub-project implementation, a Design for Construction Permit for Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar is prepared by „ETHING d.o.o.: company Belgrade, during September 2021.

The Raska River is the largest left tributary of the Ibar River with a length of about 42 km. Raska springs on the slopes of the Pestar plateau near the Sopocani monastery, 17 km west of Novi Pazar.

From km 32+000 to km 17+000 the bed of the Raska River flows through the Novi Pazar basin, through the urban core of the city of Novi Pazar. In the central city zone, Raska River has been trained successively several

times since the 80's. The section of the Raska River that is subject of this Sub-project refers to the section upstream of the existing river training in a length of about 2500 m.

Slika 19: Location of Sub-project section of Raska River in Novi Pazar

The Raska River has a distinctly torrential character. It is reflected in the sudden formation of flood waves on the hillsides around Novi Pazar. In the past, many overflows of Raska River were registered, especially after heavy rains of high intensity, causing damage to residential and traffic infrastructure.

The subject of this Sub-project is the Raska River Training Sub-Project, in the densely urbanized part of the city of Novi Pazar. In the city center itself, during the 70's, river training works took place in order to increase the level of protection against the harmful effects of floods. After several significant floods in 2013, 2014, and 2016, which left behind significant material damage (primarily to private buildings), the necessity of expanding river training in the city to the outskirts was noticed? This is supported by the fact that in the meantime there has been a significant expansion of the city and the urbanization of the coast downstream and upstream of the trained sections. Intensive urbanization and construction, especially in suburban parts of the city, imposes the need to extend trained sections and standardize the degree of protection.

Planned works under the Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar include:

- Preparatory works
- Removal of vegetation
- Earthworks
- Works in gravel and stone
- Works in concrete
- Inlet building
- Down ramps
- Final works

The public interest for land acquisition and administrative transfer of immovable properties has been determined by the Governments decision 05 number: 465-3361/2021 dated April 15, 2021. The Public interest declaration covers all three Sub-project to be implemented in Novi Pazar.

The Sub-project will require permanent acquisition of private land and will unlikely require resettlement. The table below identifies land plots within the following three Cadastral Municipalities: Novi Pazar, Varevo and Pobjrđe.

KO NOVI PAZAR

Ref. No	Cadastral Parcel	Cadastral Municipality	Municipality	Land use
1.	4584/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
2.	4583/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
3.	4575/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
4.	4574/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
5.	4568/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
6.	4565/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
7.	4566/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
8.	4565/3	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
9.	4565/3	Novi Pazar		
10.	4562/2	Novi Pazar	Novi Pazar	
11.	6561/2	Novi Pazar	Novi Pazar	
12.	6560/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
13.	4554/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
14.	4550/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Construction land
15.	4553/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Agricultural land
16.	4552/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Agricultural land
17.	4550/3	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
18.	4549/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
19.	4547/3	Novi Pazar	Novi Pazar	Construction land
20.	4547/4	Novi Pazar	Novi Pazar	Agricultural land
21.	4546/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
22.	4378/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
23.	2364/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Construction land
24.	2297/6	Novi Pazar	Novi Pazar	Agricultural land
25.	2297/4	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
26.	2296/8	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
27.	2293/6	Novi Pazar	Novi Pazar	Construction land
28.	2294/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Agricultural land
29.	2183/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land
30.	2120/2	Novi Pazar	Novi Pazar	Non cultivated land

KO VAREVO – partial loss of land

Ref. No	Cadastral Parcel – partial loss	Cadastral Municipality	Municipality	Land use
31.	433	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
32.	434	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
33.	437	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land

Ref. No	Cadastral Parcel – partial loss	Cadastral Municipality	Municipality	Land use
34.	438	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
35.	445	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
36.	446	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
37.	447	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
38.	448/5	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
39.	450/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
40.	451/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
41.	456/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
42.	457/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
43.	461/3	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
44.	461/4	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
45.	462/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
	467/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
46.	472/2	Varevo	Novi Pazar	Construction land
47.	478/3	Varevo	Novi Pazar	Agricultural land
48.	478/4	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
	478/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
49.	479/2	Varevo	Novi Pazar	Construction land
50.	499/2	Varevo	Novi Pazar	Agricultural land
51.	500/1	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
52.	501/2	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
53.	502/4	Varevo	Novi Pazar	Construction land
54.	505/9	Varevo	Novi Pazar	Agricultural land
55.	505/10	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land
56.	505/11	Varevo	Novi Pazar	Non cultivated land

KO POBRDJE

Ref. No	Cadastral Parcel – partial loss	Cadastral Municipality	Municipality	Land use
57.	1121	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
58.	1122/5	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
59.	1150	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
60.	1221/5	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
61.	1221/1	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
62.	1221/6	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
63.	1223	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land

Ref. No	Cadastral Parcel – partial loss	Cadastral Municipality	Municipality	Land use
64.	1225	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
65.	1264	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
66.	1265	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
67.	1266/2	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
68.	/1320/1	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
69.	1324/4	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
70.	1321/6	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
71.	1321/4	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
72.	1321/7	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
73.	1321/9	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
74.	1323/10	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
75.	1342/2	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
76.	1343/4	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
77.	1343/5	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
78.	1343/6	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
79.	1401/2	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
80.	1402/2	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
81.	1405/4	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
82.	1468/20	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
83.	1468/21	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
84.	1469/1	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
85.	1470/10	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
86.	1611/2	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
87.	1609/5	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
88.	1609/6	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
89.	1610/6	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
90.	1610/7	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
91.	1610/8	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
92.	1610/9	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
93.	1657/10	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
94.	1657/11	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
95.	1657/12	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated land
96.	1657/13	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land
97.	1658/4	Pobrdje	Novi Pazar	Non cultivated flood prone land

For the purpose of realization of the project, a building permit no. Case number: ROP-NPA-28619-CPI-3/22120/2021 from 07.10.2021., based on previously issued Location Conditions, rop-NPA-31932-LOCA-4/2021 from 10.08.2021.

SUB-PROJECT ELIGIBILITY - EXCLUSION LIST OF PROJECT / ACTIVITIES

Activities that are listed in the World Bank Group IFC Exclusion List (given in Annex 03 of the ESMF document) are not eligible to be supported under the Project.

Sub-project Name	Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar
Sub-project Location	The city municipality of Novi Pazar (CM ³ Novi Pazar, CM Pobjedje, CM Varevo)
Sub-project Proponent	Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management Project Implementation Unit

Activity	Answer	
	Yes	No
Production or trade in any product or activity deemed illegal under host country laws or river trainings or international conventions and agreements, or subject to international bans, such as pharmaceuticals, pesticides/herbicides, ozone depleting substances, PCB's, wildlife or products regulated under CITES.		✓
Production or trade in weapons and munitions. ¹		✓
Production or trade in alcoholic beverages (excluding beer and wine). ¹		✓
Production or trade in tobacco. ¹		✓
Gambling, casinos and equivalent enterprises. ¹		✓
Production or trade in radioactive materials. This does not apply to the purchase of medical equipment, quality control (measurement) equipment and any equipment where IFC considers the radioactive source to be trivial and/or adequately shielded.		✓
Production or trade in unbounded asbestos fibers. This does not apply to purchase and use of bonded asbestos cement sheeting where the asbestos content is less than 20%.		✓
Drift net fishing in the marine environment using nets in excess of 2.5 km. in length.		✓
Production or activities involving harmful or exploitative forms of forced labor ² /harmful child labor. ³		✓
Commercial logging operations for use in primary tropical moist forest.		✓
Production or trade in wood or other forestry products other than from sustainably managed forests		✓
Production, trade, storage, or transport of significant volumes of hazardous chemicals, or commercial scale usage of hazardous chemicals. Hazardous chemicals include gasoline, kerosene, and other petroleum products.		✓

³ Cadastral Municipality - CM

Activity	Answer	
	Yes	No
Production or activities that impinge on the lands owned, or claimed under adjudication, by Indigenous Peoples, without full documented consent of such peoples.		✓
Affecting lands or rights of minorities		✓
Significant adverse social impacts and may give rise to significant social conflict		✓

SCREENING OF SUB-PROJECT'S ENVIRONMENTAL AND SOCIAL RISKS AND IMPACTS

The screening results are presented in following table:

Proposed Activity			
	CRITERIA	Yes	No
1	Will the activity generate water effluents (wastewater) that may require special treatment, control or the water management permit?		✓
2	Will the activity air emissions which would require special controls in order to ensure compliance with the Serbian standards?		✓
3	Will the activity generate noise levels that would require control measures to ensure compliance with the Serbian standards?		✓
4	Will the noise levels impact particularly sensitive receptors (natural habitats, hospitals, schools, local population centers)?		✓
5	Will the activity consume, use or store, produce hazardous materials that: ☐ require special permits or licenses ☐ require licensed or trained personnel ☐ are outlawed or banned in EU or Western countries ☐ are difficult, expensive, or hard to manage ☐ are inconsistent with PPAH recommendations ☐ may cause soil and water pollution or health hazards if adequate control measures are not in place		✓
6	Will the activity generate solid waste that may be considered hazardous, difficult to manage, or may be beyond the scope of regular household waste? (This may include, but not be limited too, animal carcasses, toxic materials, pesticides, medical waste, cleaning materials, flammables etc.)		✓
7	Will the activity be located within or close to officially protected areas or areas under consideration by the Government for official protection status? And will the activity potentially impact areas of known significance to local, regional or national cultural heritage?		✓
8	Will the activity involve import of living organisms, e.g. saplings, insects, animals, etc. or works that can impact sensitive environmental receptors?		✓
9	Has the local population or any NGOs expressed concern about the proposed activity's environmental aspects or expressed opposition?		✓

10	Is there any other aspect of the activity that would – through normal operations or under special conditions – cause a risk or have an impact on the environment, the population or could be considered as a nuisance?		✓
----	--	--	---

Proposed Activity			
CRITERIA		Yes	No
1	Does the proposed activity require a FULL Environmental Impact Assessment as per the Serbian Law on Environmental Impact Assessment (list of projects for which full EIA is mandatory/decided)? If yes, this activity cannot be financed.		✓
2	Does the MAFWM ⁴ have valid operating permit, licenses, approvals etc.?	✓	
	If not, please explain. Permits to screen for include: construction permit, operational/use permit, urban permit, water management permit... If not, will the Loan proceeds be used to correct this condition?		
3	Does the MAFWM have a valid environmental permit (or is in the procedure of obtaining an environmental permit as per the Serbian laws)	✓	
4	Does the proposed activity fall under those for which this permit was issued?	✓	
5	Does the MAFWM have a valid water management permit that calls for special investments or measures for the enterprise's wastewater releases (or is in the procedure of obtaining this permit as per the Serbian laws)?	✓	
6	Does the MAFWM need to follow specific Serbian environmental river trainings regarding air emissions, water use or wastewater discharge and solid waste management?	✓	
7	Are there any significant outstanding environmental fees, fines or penalties or any other environmental liabilities (e.g. pending legal proceedings involving environmental issues etc.)		✓
	If so, will Loan proceeds be used to correct this condition and please explain?		
8	Have there been any complaints raised by local affected people or groups or NGOs regarding conditions at the facility?		✓
	If so, will the Loan proceeds be used to correct this complaints?		
9	Does the MAFWM take care about primary suppliers' environmental and social performance or practice Socially Responsible Public Procurement?		✓
	If possible, explain the answer: Primary suppliers are not relevant for this Sub-project:		
10	Does the MAFWM take care about associated facilities (if applicable) relevant environmental and social performance?	✓	
	If possible, explain the answer:		

SOCIAL SCREENING FORM AND TRIGGERS FOR SUB PROJECTS

Screening indicators related to Land acquisition, assets and access to resources			
	Type of activity – Will the sub-project:	Yes	No
1	Require that land (private) to be acquired (temporarily or permanently) for its development	✓	
2	Use land that is currently occupied or regularly used for productive purposes (e.g. gardening, farming, pasture, fishing locations, forests)		✓
3	Physically displace individuals, families or businesses		✓
4	Result in the temporary or permanent loss of crops, fruit trees or household infrastructure	✓	
5	Result in the involuntary restriction of access by people to legally designated parks and protected areas		✓
6	Result in loss of livelihood		✓
7	Have negative impact to any vulnerable individuals or groups		✓
8	Have negative impact to informal side road shops, traders or any nomadic type of commercial activity		✓

RISK ASSESSMENT

a. Proposed Environmental and Social Risk Ratings (High, Substantial, Moderate or Low). Provide Justifications:

The assessment concluded that potential adverse risks and impacts on human population and the environment are likely to be moderate to negligible. Therefore, the Sub-project #006

Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar is classified as MODERATE RISK Sub-project according to WB ESF Risk Classification.

Justification: According to the available Design documentation Project PIU concluded as follows:

- The Sub-project location is not located within the nature protected area for which the protection procedure has been implemented or initiated, nor in the area of the ecological network of the Republic of Serbia
- The Sub-project location is not located within the spatial cultural-historical entity, does not enjoy previous protection, is not located within the previously protected entity and does not contain individual cultural assets or assets under prior protection
- The Land acquisition needs are moderate and a Resettlement Action Plan will be prepared, adopted, disclosed and consulted prior to commencement of works. The land will be acquired in line with the requirements of ESS5.
- The Stakeholder Engagement Plan has been prepared and will guide the communication under the Sub-project
- The Sub-project Grievance Mechanism has been established and is administered by the PIU.
- The risks associated with labor risks are assessed as moderate. The Tender documents shall include requirements for the Izvođač radova to honor the LMP applicable to the Sub-project and ensure OHS standards are observed, in particular those related to minimizing exposure to the COVID -19 by providing appropriate forms of personal protective equipment (PPE).
- The risk from Sexual Exploitation and Abuse (SEA) and Sexual Harassment is considered negligible however the GM is equipped for uptake of such grievances as well.

b. Proposed ES Management Plans/ Instruments:

Sub-projects activities (Raska River Training Sub-Project in Novi Pazar) are screened as **Moderate Risk** and respecting the magnitude and scale of E&S Impacts it requires preparation of a site specific Environmental and Social Management Plan (ESMP), Action Plan for Implementation of the Seanad a site specific Resettlement Action Plan (RAP). The documents shall be compliant to the provisions set forth under the World Bank ESS1, ESS2, ESS4, ESS5, ESS8 and ESS10 respectively.

Form checked by (PIU Environmental Specialist)	
Sub-project is categorized as: H S M L	
Date	November 29, 2022
Name	Igor Radovic
Title	M.Sc.Civ.Eng.
Signature	

Form checked by (PIU Social Specialist)	
Sub-project is categorized as: H S M L	
Date	November 29, 2022
Name	Nina Valcic
Title	Lawyer
Signature	

PIU will monitor Sub-project implementation and documented reports will be delivered to the WB.